

## Geografia i demografia

Report elaborat sota la coordinació  
d'Enric Lluch i Martín i d'Abel Albet i Mas  
amb la col·laboració de Jordi Martí i Henneberg,  
Hermínia Pujol i Estragués i Anna Ribas i Palom

### SUMARI

Abreviacions	1117
Resum	1119
1. Allò que dèiem fa sis anys...	1122
2. La recerca institucional en geografia i en demografia	1123
3. Indicadors dels resultats obtinguts	1136
4. Per a la millora de la recerca: reflexions i exhortacions	1140
5. Referències bibliogràfiques i documentals	1144
6. Precisions i agraïments	1144
Annex	1145



**ABREVIACIONS**

€	euro	GPS	sistema de posicionament global
2GES	Grup de Geògrafs per l'Ecologia Social	GRAM	Grup de Recerca Ambiental Mediterrània
ACER	Associació Catalana d'Entitats de Recerca	GRAMP	Grup de Recerca en Àrees de Muntanya i Paisatge
AE	associat/ada i emèrit/a	GRM	Grup de Recerca sobre Migracions
AGAUR	Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca	ICC	Institut Cartogràfic de Catalunya
AJ	ajudant	ICREA	Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats
ANTERRIT	Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional	IDESCAT	Institut d'Estadística de Catalunya
CED	Centre d'Estudis Demogràfics	IEC	Institut d'Estudis Catalans
CELADE	Centro Latinoamericano de Demografía	INED	Institut Nacional d'Estudis Demogràfics
CICYT	Comissió Interministerial de la Ciència i la Tecnologia	ISI	Institute for Scientific Information
CIDOB	Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona	LIGIT	Laboratori d'Informació Geogràfica i Teledetecció
CREAF	Centre de Recerca Ecològica i d'Aplicacions Forestals	n. a.	no aplicable
CRID	Consorci de Recursos per a la Integració de la Diversitat	NIDI	Institut Demogràfic Interdisciplinari dels Països Baixos
CSIC	Consell Superior d'Investigacions Científiques	PI	personal investigador
CU	catedràtic/a d'universitat	s. d.	sense dades
DGESIC	Direcció General d'Ensenyament Superior i Investigació Científica	SGR	Suport als Grups de Recerca
DGICYT	Direcció General d'Investigació de la Ciència i la Tecnologia	SIGTE	Servei de Sistemes d'Informació Geogràfica i Teledetecció
DURSI	Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació	TEU	titular d'escola universitària
FCR	Fundació Catalana per a la Recerca	TU	titular d'universitat
FPI	formació de personal investigador	UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
GEMOTT	Grup d'Estudis sobre Mobilitat, Transport i Territori	UB	Universitat de Barcelona
GEPC	Grup d'Estudis de la Població de Catalunya	UdL	Universitat de Lleida
GETU	Grup d'Estudis Territorials i Urbans	UIC	Universitat Internacional de Catalunya
		UPC	Universitat Politècnica de Catalunya
		UPF	Universitat Pompeu Fabra
		URL	Universitat Ramon Llull
		URV	Universitat Rovira i Virgili
		UVic	Universitat de Vic



## RESUM

El report comença esmentant els trets característics de la geografia i de la demografia, així com les dificultats de base per elaborar informes com aquest, a causa de les peculiaritats d'aquestes disciplines. Malgrat que tracta essencialment dels departaments universitaris de geografia i de l'únic centre de recerca en demografia, el report té molta cura sobre el que ha de ser considerat ciència homologable i institucionalitzada: als centres universitaris es duu a terme la major part de la producció científica, però aquesta no és l'única, ni l'exclusiva, ni necessàriament la més vàlida.

Si tradicionalment els projectes de recerca atorgats per les administracions públiques eren la principal font econòmica per a les investigacions proposades pel professorat universitari, avui els ingressos procedents de convenis i de contractes de transferència de tecnologia suposen el pessic més gran (i creixent). Aquest fet és la prova que la geografia és capaç de fer una recerca que aporta respostes efectives als problemes territorials i socials, però també té greus connotacions, ja que implica la progressiva pèrdua en el control i en l'objecte mateix de la recerca, atès que els temes i llocs d'estudi (i fins i tot les metodologies i els procediments i, també, l'orientació dels resultats) estan condicionats per qui finança les recerques (essencialment l'Administració pública i les empreses privades).

Aquesta realitat es tradueix en una progressiva tecnificació de la disciplina, ja que la majoria dels convenis i contractes signats són per a l'aplicació de tècniques informàtiques i cartogràfiques per a l'anàlisi del territori. Molt sovint els departaments veuen amb molts bons ulls aquesta tendència, atès que, demostrant una «aplicabilitat» de la geografia més alta, es veu confirmada la necessitat d'un gir vers la professionalització tecnològica dels estudis de geografia (en detriment de la reflexió i la interpretació en el marc de les ciències socials). La possibilitat d'atreure més estudiants i d'aconseguir més ingressos (en una universitat més i més integrada en l'economia de mercat) consolida la prioritització de l'obtenció de recursos per aquesta via.

Si bé en ciències socials els índexs no tenen el predicament que han assolit en les ciències pures, cada dia es marquen més tant les pautes i els criteris de publicació com els formats i l'estructura dels textos publicables, fet que generalitza

una visió favorable vers la bondat de les llistes, dels rànquings i dels factors d'impacte en tant que mecanismes de validació tant de la recerca com dels investigadors. Encara que relativitzem la importància de les revistes preses en consideració per l'Institute for Scientific Information (ISI), si es prenen com un punt de referència, cal reconèixer-hi un augment important en el nombre de documents publicats pels investigadors catalans: és d'allò més significatiu destacar que el 58 % d'aquests articles han estat publicats en revistes «de geografia física», fet que confirma que bona part de la producció d'aquesta branca es canalitza vers l'exterior i amb un ressò notable en els fòrums internacionals.

La geografia és prou ben acceptada en el context de la recerca que es fa avui a Catalunya, però ho és, essencialment, a títol individual mercès a la sòlida tasca científica i al notable prestigi intel·lectual d'un nombre de geògrafs molt reduït. També hi hauria contribuït decisivament l'existència d'un «patrimoni col·lectiu» de la geografia catalana, el bagatge del qual es remunta a començaments del segle xx i es basa en el reconeixement de la feina ben feta per un seguit de persones que haurien sabut donar, al llarg de diverses generacions, una orientació sempre moderna i compromesa a la geografia i haurien estat capaços de transmetre-ho en un destacat magisteri, que no ha creat una escola significativa quantitativament però sí qualitativament. Contràriament, cal reconèixer que hi ha relativament pocs col·lectius de geògrafs de renom: potser per la seva formació pluridisciplinària, els geògrafs tendeixen a fer les recerques associats amb altres professionals, entre els quals sovint es dilueix la mateixa identitat com a geògrafs o es perd la centralitat de la disciplina geogràfica.

La preocupació de molts geògrafs per mostrar la seva preparació i demostrar el valor d'aquesta disciplina en contextos científics i socials amplis i pluridisciplinaris s'ha traduït, sovint, en la qualitat, la fiabilitat, la precisió i el rigor de molts treballs de recerca geogràfica, així com en la versatilitat dels seus coneixements i la fàcil adaptabilitat als canvis i les innovacions. Caldria una recerca teòrica en el terreny de les interfícies amb disciplines contigües, amb l'objectiu d'establir ponts d'entesa, homologació de llenguatges i vies d'intercanvi de teories, mètodes i centres d'interès.

Tant en geografia com en demografia, hi predominen les tendències centrífugues que busquen un reconeixement social més gran o, simplement, una major quantitat de recursos. Així, malgrat que hi ha geògrafs que tenen en el medi ambient el seu camp de recerca habitual, el nucli central dels estudis ambientals no es troba en la geografia i, en aquest sentit, la batalla és perduda no només davant altres disciplines sinó també per l'aparició de l'anomenada *ciència ambiental*.

A Catalunya, els estudis demogràfics, els metropolitans, els relacionats amb la divisió comarcal i l'articulació territorial, la climatologia i potser algun altre tema, són àmbits considerats com a valuoses contribucions de la geografia al coneixement general. Però aquest reconeixement encara no ha assolit la dimensió popular i massa sovint el ciutadà manté la imatge (si és que la té) romàntica, parcial i obsoleta d'una geografia descriptiva lligada exclusivament a la memorització escolar. El paisatge o el medi ambient són dos exemples de prioritats recents sobre les quals tradicionalment la geografia havia tingut una gran ascendència (i que, en altres països, encara la té avui dia).

Sovint, gabinets d'estudis i empreses privades veuen els departaments universitaris com una forma de competència deslleial: aquesta apreciació podria resoldre's potenciant la dedicació, per part de la universitat, a les recerques aplicades que, per raons de rendibilitat, de capacitat o d'altre tipus, la iniciativa privada exclou majoritàriament dels seus objectius. A més, al costat i per sota dels treballs aplicats a l'anàlisi, la diagnòsi i la teràpia de problemes concrets del medi, el territori o la població, hi ha d'haver un espai per a la revisió i renovació de la teoria geogràfica o demogràfica. Caldria potenciar el paper de la universitat en tant que marc òptim per a la recerca teòrica bàsica, que els treballs aplicats segueixen reclamant i incloent. Escau també a la universitat la reflexió crítica sobre les transformacions del territori i de la societat.

En la geografia catalana contemporània els equips de recerca geogràfica, malgrat que han crescut en quantitat i en nombre de persones implicades, són d'unes dimensions cada vegada menys homologables tant dins el context espanyol com l'europeu. Fóra bo revisar els criteris que en defineixen l'existència i el reconeixement; caldria també traçar unes directrius que, respondent a peticions socials efectivament sentides i a objectius bàsics en el coneixement i la ciència, marquessin les grans línies que cal seguir, apleguessin una notable massa de recursos humans, tècnics i econòmics, i orientessin de manera potent i decisiva la tasca de grups sencers de recerca.

Es continuen detectant problemes d'identitat corporativa i visibilitat social per a la geografia també dins l'acadèmia. De vegades, la geografia és catalogada dins les ciències socials i, en altres casos, dins les humanitats, sense tenir present que la geografia fi-

sica també manté notables punts de contacte amb algunes de les anomenades «ciències pures». La creació d'una àrea de coneixement universitari per a la demografia contribuiria no només a construir una identitat pròpia més gran, sinó també a traçar la possibilitat d'una carrera professional dins l'acadèmia per a molts demògrafs, que acaben sent atrets per altres disciplines.

El reduït impacte social de la recerca que es fa en geografia té molt a veure també amb el seu reduït ressò mediàtic. Alhora, aquesta escassa projecció mediàtica influeix també negativament en la investigació científica. De fet, els complexos, però cada vegada més intensos i evidents, lligams i mecanismes de retroalimentació entre ciència, mitjans de comunicació i societat són, en el cas de la geografia, molt dèbils, quasi inexistent. Així la tasca del geògraf pràcticament no és coneguda per la societat i, al seu torn, només en comptades ocasions la societat recorre al geògraf com a expert per tractar els seus problemes. Tal com avui succeeix amb els estudis demogràfics, l'existència d'una institució investigadora que inclogués l'adjectiu *geogràfic* en el seu nom contribuiria decisivament tant a la divulgació de la recerca com a la positiva reconsideració del paper dels geògrafs i de la geografia en la societat actual.

A diferència del que ha succeït en els darrers anys en moltes comunitats autònomes, on un bon grapat de geògrafs han aconseguit situar-se en posicions destacades de l'Administració pública (en càrrecs tècnics o polítics), a Catalunya la magnitud econòmica, social i universitària general del país no ha permès que la reduïda comunitat de geògrafs tingués un paper destacat i suficientment visible i identificable. Malgrat això, els geògrafs catalans i la mateixa geografia catalana són valorats molt positivament i apreciats des de la resta d'Espanya i del món.

La història recent de la geografia acadèmica és marcada per l'existència de dos grans blocs de relacions universitàries originats en les dependències administratives dels antics col·legis universitaris: aquesta tendència bipolaritzant semblaria que comença a trencar-se en els darrers temps mercès a alguns contactes i recerques de tipus creuat. Seria bo dissenyar un projecte científic conjunt i un panorama acadèmic coordinat que possibilités una estructura més racional i més dimensionada amb les necessitats i expectatives socials.

Tot i que coherent amb la seva tradicional interdisciplinarietat, en algunes universitats la geografia comparteix estructures organitzatives amb la història, la història de l'art, les filologies, la sociologia, la filosofia, etc. Aquesta realitat a vegades esdevé problemàtica quan es constata el lloc de la geografia física: gaudint d'una perfecta vigència i amb una posició equidistant en relació amb les ciències de la Terra i les ciències ambientals, molt sovint es caracteritza per la preterició dels seus laboratoris i infraestructures (de vegades, patint els constrenyiments imposats

des dels àmbits o les facultats «de lletres»), que dificulta la introducció i l'aplicació de les tècniques modernes en l'anàlisi pedològica, climatològica, hidrològica, biogeogràfica, etc. Per mantenir el propi desenvolupament i per garantir la competitivitat internacional, la recerca geogràfica actual resulta impossible sense una estructura logística adient, que, a més de biblioteques, mediateques i cartoteques actualitzades, inclogui equipament tecnològic sofisticat.

El report inclou referències bibliogràfiques i documentals relacionades amb la recerca geogràfica i demogràfica a Catalunya, així com un extens apèndix d'informació que complementa les taules integrades en el text. El *Report de la recerca a Catalunya: geografia i demografia (1996-2002)*, completat el juny del 2004, ha estat coordinat per Enric Lluch i Martín i per Abel Albet i Mas i han col·laborat en la seva elaboració Jordi Martí i Henneberg, Hermínia Pujol i Estragués i Anna Ribas i Palom.

## 1. ALLÒ QUE DÈIEM FA SIS ANYS...

El report de la recerca corresponent a geografia i demografia que ara teniu a les mans presenta una notable correlació amb aquell que va ser presentat a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) l'any 1998. Aquest fet no només ve donat per la continuïtat en l'equip redactor i en els plantejaments metodològics i epistemològics seguits sinó també pel fet que gran part dels principis, les idees, les reflexions, els comentaris i les propostes que s'hi feien llavors segueixen essent, el 2004, perfectament vàlids en gran mesura. En aquest sentit, tot i que de l'actual report hom pot fer-ne una lectura comprensiva en si mateix, seria convenient tenir ben a prop i ben present l'anterior.

Així, sense voluntat de repetir-ne els continguts, pot ser del tot oportú recordar certes consideracions publicades en aquella ocasió. En concret, es feia llavors esment dels trets característics de la geografia i de la demografia contemporànies i les dificultats de base a l'hora d'elaborar informes com el report de la recerca de l'IEC.

### 1.1. Sobre la geografia i la demografia

Fa sis anys, doncs, hom remarcava:

- La imprecisió de les comparacions entre les diferents branques de la ciència, atesos els distints orígens i, especialment, llurs diferents posicionaments en relació amb el fet científic, el seu nivell d'institucionalització, la rendibilitat econòmica de les seves propostes, la imatge corporativa davant la societat, etc.

- Pel que fa a la geografia catalana, cal tenir present que els primers «licenciats en geografia» no apareixen fins ben entrada la dècada de 1970, malgrat que fa més de dos mil·lennis que hi ha estudiosos intitolats *geògrafs*, malgrat que des de mitjan segle XIX la geografia ja és una ciència institucionalitzada a molts països, malgrat que a Catalunya a començaments del segle XX el paper dels geògrafs és especialment valorat i considerat, i malgrat que, d'ençà, la geografia catalana ha fet notables aportacions i innovacions.

- La interdisciplinarietat com a tret essencial dels estudis de població; la consolidació de la demografia com a camp d'estudi diferenciat; el vessant quantitatiu i qualitatiu de la demogra-

fia. Els que es dediquen als estudis de la població i a la demografia comparteixen objectes d'estudi, però els separen les tècniques d'anàlisi, tot i que cada dia resulten més convergents.

### 1.2. Sobre la recerca en geografia i en demografia i els problemes a l'hora d'avaluar-la

L'anterior report es feia ressò d'un seguit de problemàtiques i de dificultats a l'hora de tractar la recerca en geografia i en demografia:

- La comunitat de geògrafs i geògrafes està integrada per moltes més persones que no pas les que posseeixen la llicenciatura o el doctorat en geografia: s'entén que «fan recerca geogràfica» tots aquells professionals que «es dediquen a la geografia», que identifiquen la seva tasca científica i acadèmica amb la geografia.

- Tanmateix, l'habitual interdisciplinarietat que caracteritza les ciències socials fa que la tasca investigadora d'algun geògraf o geògrafa sigui considerada i reivindicada des d'altres camps i, alhora, sovint recerques essencialment geogràfiques són realitzades per investigadors amb altres titulacions.

- Malgrat que resulta més fàcil recollir dades a través de la feina feta en els departaments de geografia de les universitats, això no hauria d'identificar-la amb la «ciència homologable» i institucionalitzada; darrerament el «grup de recerca» ha anat ocultant la tasca de l'investigador individual (la valoració i, especialment, la quantificació del seu quefer esdevé, però, força complexa).

- A diferència del que succeeix a la pràctica totalitat de la resta de ciència a Catalunya (fins i tot en altres ciències socials i humanes), no hi ha cap centre o institut específicament dedicat a la recerca geogràfica (sí que n'hi ha de demografia). A més, la que es fa en universitats, es duu a terme en departaments que sovint no són exclusivament de geografia sinó compartits amb altres ciències (història, història de l'art, sociologia, humanitats). En ocasions la docència i la recerca en geografia es consideren dins el domini de les ciències socials i en d'altres dins el de les humanitats.



— Al nostre país hi ha una estreta relació entre la demografia i la geografia; el perfil dels demògrafs prové de disciplines afins (geografia, estadística, sociologia, economia, antropologia, història), tot i que avui l'existència de mestratges i de doctorats en demografia (com el de la Universitat Autònoma de Barcelona [UAB]) n'orienten decisivament la formació.

— Tal com passa en altres ciències socials, en geografia la frontera entre la recerca bàsica i la recerca aplicada en ocasions és ben poc precisa: si en dècades anteriors això es devia al fet que la mancança (o la feblesa) de la geografia acadèmica obligava que les propostes d'estudis aplicats incloguessin quasi sempre una reflexió teòrica i el plantejament d'unes hipòtesis que calia validar, en els darrers anys la ràpida i intensa evolució del territori requereix un exercici constant de reconsideració dels principis i de les pautes d'anàlisi.

— Malgrat l'alt component de recerca que mantenen la gran majoria dels estudis fets des de la geografia i la demografia, molts sorgeixen de la demanda de les diverses administracions públiques: predominen les propostes fetes a partir de problemàtiques concretes quasi sempre encarregades a gabinets d'estudis privats, a centres d'estudis interdisciplinaris (socioeconòmicoterritorials) de titularitat pública, o als mateixos departaments universitaris.

— Si es tracta de quantificar i valorar la recerca feta fora de les universitats, hi ha una dificultat òbvia a l'hora de discriminar els estudis per encàrrec que fan les administracions (i que contenen un alt component de recerca) dels que són simples informes o són una revisió o ordenació d'informació preexistent.

— La creixent interdisciplinarietat que caracteritza el conjunt de les ciències socials té en geografia una llarga tradició; molts geògrafs i geògrafes participen d'una manera habitual en equips plurals que no fan sinó assegurar el mutu enriquiment i incrementar la qualitat de la recerca feta, però se'n difumina l'adscripció disciplinària.

— En geografia cada vegada es fa més palesa la dissociació entre l'objecte d'estudi i el subjecte de la recerca: les administracions públiques i les institucions privades en detectar una problemàtica de tipus territorial es plantegen qui pot aportar solucions al tema independentment de la seva formació acadèmica. Els professionals de la geografia concorren amb altres experts (sovint de manera conjunta i no pas única), de manera que queda diluïda gran part de la vinculació directa, exclusiva i excloent entre investigador i tema d'estudi, entre llicenciatura i professió. Així, de vegades el caràcter multidisciplinari de la recerca pot amagar el protagonisme del professional de la geografia.

## 2. LA RECERCA INSTITUCIONAL EN GEOGRAFIA I EN DEMOGRAFIA

Com suara es recordava, en geografia (i també en demografia) es prodiguen els estudiosos que treballen de manera individualitzada fora dels àmbits estrictament acadèmics; alhora, una important i interessant recerca resta amagada o despersonalitzada sota l'anònima coberta d'informes, dictàmens o altres tipus de «literatura grisa» feta des de les administracions públiques. A més, la difusió de la recerca feta de manera individual i/o aïllada o en centres i entitats privades, sovint passa també per canals no acadèmics i, doncs, a vegades no fàcilment ressenyables. En qualsevol cas, ser integrant d'una comunitat disciplinària que té uns vuit-cents membres en actiu a vegades té avantatges i a vegades inconvenients: és tan fàcil conèixer estudis i investigadors amb una difusió reduïda com, per les mateixes raons, ignorar-los, ja que passen desapercibuts pel fet d'emprar canals paral·lels però no connectats amb els propis.

En aquest sentit, seria possible identificar l'existència de «geografia» (i de «recerca geogràfica») en organismes, institucions i administracions públiques diverses, relacionant-ho, molt sovint, amb l'existència de geògrafs i geògrafes en els corresponents llocs de treball i/o a l'«orientació geogràfica» que ells i elles han sabut i volgut donar a la seva tasca. Així, hom pot identificar recerques d'interès geogràfic i/o demogràfic a l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), a l'Institut d'Estudis Territorials de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), a l'Institut Català per al Desenvolupament del Transport, a l'Institut d'Estudis Autònoms, a l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (fins al 2000 conegut com a Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona), a diverses direccions generals del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, a la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a Barcelona Regional, a l'Agència Local d'Ecologia Urbana de Barcelona, a diversos departaments de les diputacions de Barcelona i de Girona, a l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la UAB, a l'Institut de Medi Ambient de la Universitat de Girona (UdG), a l'European Topic Centre on Terrestrial Environment de Bellaterra, a la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial (UdG), a la Institució Catalana d'Història Natural, a nombrosos observatoris econòmics i socials de ciutats grans i mitjanes de Catalunya, als serveis ambientals o d'estadística d'ajuntaments i consells comarcals, etc. Igualment cal remarcar els grups de voluntariat o gabinets privats d'estudis (com la Xarxa de Custòdia del Territori o el Consorci de Recursos per a la Integració de la Diversitat [CRID], per esmentar-ne només un parell d'entre els molts que darrerament han iniciat la seva activitat).

Sigui com sigui, per dur a terme una anàlisi quantitativa essencial de la recerca feta en geografia i en demografia a Catalunya, resulta òptim fer una més específica consideració dels departaments universitaris de geografia i de l'únic centre superior de recerca en demografia existents avui al nostre país. En tot cas, són aquí especialment aplicables aquelles precaucions sobre el que ha de ser considerat ciència homologable i institucionalitzada: certament als centres universitaris es duu a terme la major part de la producció científica, però aquesta no és l'única, l'exclusiva ni necessàriament la més vàlida. Tanmateix, a efectes pràctics d'aquest report, interessa remarcar el paper cabdal dels departaments de geografia de les universitats públiques de Catalunya (aquells que incorporen professorat de les àrees de coneixement anomenades *anàlisi geogràfica regional*, *geografia física* i *geografia humana* que, suposadament, defineixen la disciplina geogràfica i contribueixen de manera essencial a configurar la docència de la llicenciatura universitària en geografia i els programes de doctorat que hi estan vinculats).

## 2.1. Els departaments universitaris de geografia

A Catalunya, els departaments universitaris on s'imparteixen els estudis necessaris per obtenir la llicenciatura en geografia i per assolir els doctorats directament relacionats amb la geografia i la demografia eren, el 31 de desembre del 2002, els següents:

- a) Universitat Autònoma de Barcelona
  - Departament de Geografia
  - Llicenciatura en geografia
  - Programa de doctorat «Demografia»
  - Programa de doctorat «Geografia humana»
- b) Universitat de Barcelona
  - Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional
  - Llicenciatura en geografia
  - Programa de doctorat «Gestió ambiental, paisatge i geografia»
  - Programa de doctorat «Geografia, paisatge i medi ambient»
  - Programa de doctorat «Planificació territorial i desenvolupament regional»
- c) Universitat de Barcelona
  - Departament de Geografia Humana
  - Llicenciatura en geografia
  - Programa de doctorat «Pensament geogràfic i organització del territori»

- d) Universitat de Girona
  - Departament de Geografia, Història i Història de l'Art
  - Llicenciatura en geografia
  - Institut de Medi Ambient
  - Itinerari «Geografia en ordenació del territori i gestió del medi ambient» dins el programa de doctorat de medi ambient
- e) Universitat de Lleida
  - Departament de Geografia i Sociologia
  - Llicenciatura en geografia
- f) Universitat Rovira i Virgili
  - Departament d'Història i Geografia
  - Llicenciatura en geografia

A la UPF dos professors de l'àrea de geografia humana imparteixen docència dins la llicenciatura d'humanitats. En el cas de la Universitat de Lleida (UdL) el professorat vinculat a l'àrea de geografia física no pertany al Departament de Geografia i Sociologia sinó al de Medi Ambient i Ciències del Sòl, més proper a les disciplines «de ciències». A les universitats de titularitat privada on s'ofereix la llicenciatura d'humanitats (Universitat Internacional de Catalunya [UIC], Universitat Ramon Llull [URL]), les corresponents assignatures relacionades amb la geografia no sempre són impartides per geògrafs o geògrafes; contràriament, en ocasions, determinades assignatures d'altres llicenciatures (com per exemple les vinculades amb turisme) són dictades per geògrafs (Universitat de Vic [UVic]).

## 2.2. Un únic centre de recerca en demografia

L'existència a Catalunya d'un únic centre especialitzat en recerca i formació en demografia, com és el Centre d'Estudis Demogràfics (CED) (consorci públic constituït per la Generalitat de Catalunya i la UAB el 1984), fa que en aquest cas les demandes de recerca estiguin molt més focalitzades. Així, malgrat la docència i la recerca demogràfica que es fa als departaments universitaris de geografia (UAB i Universitat de Barcelona [UB]), el CED ha esdevingut central pel que fa als estudis en aquesta matèria, tant en els de caire aplicat com en els de recerca bàsica. La principal especificitat del CED és la seva preocupació per no allunyar-se del que hom considera «nucli central» de la demografia (els mètodes i les tècniques, els subjectes i els enfocaments estrictament i pròpiament demogràfics), tot i donar-se una certa vinculació amb el territori fruit dels seus estrets contactes amb el Departament de Geografia de la UAB.

La recerca en demografia fora de Catalunya sol presentar una major distància dels mètodes i les tècniques específicament demogràfics. Això fa que es dediquin, més aviat, a una «estadís-

tica social» més propera a l'economia, la sociologia, l'antropologia o la història. Només en tres centres vinculats a tres universitats hi ha estudis de doctorat en demografia: CEDEPLAR i NEPO (ambdós al Brasil) i El Colegio de México, així com el xilè CELADE (Centro Latinoamericano de Demografía) (depenent de les Nacions Unides, però avui desaparegut). A Europa els principals centres són l'Institut Nacional d'Estudis Demogràfics (INED) de París (França), l'Institut Max-Planck de Recerca Demogràfica, a Rostock (Alemanya), l'Institut Demogràfic Interdisciplinari dels Països Baixos (NIDI), i l'Institut de Demografia de l'Acadèmia Austríaca de Ciències, a Viena (Àustria). Tots estan més lligats a l'Administració que a les universitats, amb l'excepció del Departament de Ciències Demogràfiques de la Universitat de Roma (a la Facultat d'Estadística), així com altres centres menors com per exemple els de la Universitat de Groningen (Països Baixos), la Universitat de París X (París-Nanterre) i la de Bordeus (França) o el Centre Cathie Marsh de Recerca d'Enquesta i Cens de la Universitat Metropolitana de Manchester (Regne Unit). Als Estats Units la demografia acostuma a estar vinculada a la universitat, però en departaments d'economia (Universitat Estatal de Califòrnia, Berkeley), sociologia o història (Universitat de Minnesota). A la resta d'Espanya cal destacar els investigadors del desaparegut Institut de Demografia, ara integrats al Departament de Sociologia del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC). En tot cas, una constatació comuna a tots aquests contextos és el sentiment d'absorció des d'altres disciplines així com el constant moviment centrfug d'investigadors envers aquestes.

### 2.3. El personal investigador

El personal titular adscrit a les universitats públiques té, segons la legislació vigent, funcions relacionades tant amb la docència com amb la recerca. Tanmateix, el cert és que les places existents en aquests organismes es concedeixen exclusivament en relació amb la docència i, més concretament, amb l'estructura dels plans d'estudi de cada departament universitari, de manera que les necessitats i l'orientació de la recerca no són mai un criteri decisiu ni en la provisió ni en l'adjudicació de les places. Tot i aquella precaució legal de dedicació equilibrada entre docència i recerca, cal reconèixer que la gran majoria del professorat universitari té en la docència la seva activitat acadèmica principal.

Malgrat aquesta constatació, la tasca investigadora del professorat universitari dels departaments on s'imparteix geografia resulta clau per llistar i avaluar la recerca en geografia feta al nostre país, sobretot davant el fet que no hi ha instituts o centres oficials de recerca en geografia ni, pràcticament, hi ha places dedicades únicament a investigadors per a aquesta disciplina. A més, i davant la complexitat, abans esmentada, en la definició de «qui és geògraf» i de «què és geografia», la producció realitzada per aquest professorat esdevé un punt de referència obligat.

Tant l'increment espectacular de places del personal docent i investigador observat en el període 1990-1996 com el ja més moderat mantingut entre el 1996 i el 2002 (taules 1 i 8), podria conduir a una visió excessivament optimista respecte a l'increment del nombre de persones potencialment dedicades a la recerca geogràfica. Tanmateix, la major part d'aquests augments

TAULA 1

*Personal docent i investigador de les universitats catalanes adscrit a les àrees de coneixement: anàlisi geogràfica regional, geografia física i geografia humana; variació 1996-2002*

Any	CU	TU	CEU	TEU	AJ	AS	Altres	FPI	Total
1996	16 (1.120)	53 (3.061)	0 (207)	14 (1.811)	21 (1.066)	38 (3.813)	2 (659)	13*	157 (11.737)
1999	17 (1.205)	62 (3.565)	0 (233)	14 (1.649)	12 (764)	45 (4.261)	3 (743)	23	176 (12.420)
2002**	24 (1.241)	71 (3.835)	0 (245)	15 (1.560)	2 (s. d.)	45 (4.854)	10 (1.050)	32	199 (12.785)

\* No s'hi inclou la UB.

\*\* Dades referides al 2004 per a la UB.

S. d.: sense dades; CU: catedràtics i catedràtiques d'universitat; TU: titulars d'universitat; CEU: catedràtics i catedràtiques d'escola universitària; TEU: titulars d'escola universitària; AJ: ajudants; AS: associats i associades; altres: inclou emèrits i personal investigador; FPI: becaris i becàries dels programes de formació del personal investigador. Entre parèntesis, hi ha el total absolut de personal docent i investigador de cada categoria per al conjunt del sistema universitari català. Aquestes mateixes dades es presenten desglossades a les taules 8 i 10 de l'annex.

tenen l'explicació en els canvis en els plans d'estudi (1991-1992) o en les modificacions que, previsiblement, havia d'introduir la nova legislació universitària (2002-2003).

D'aquest període hom també en pot destacar la lenta però creixent masculinització del professorat, tal com evidencien les corresponents ràtios (especialment altes a la UdL, UPF i URV). Mentre que la resta de les ciències socials i humanes mantenen unes proporcions entre professors i professores similars a les de l'alumnat universitari, i mentre que s'observa un nombre creixent de professores en totes les disciplines (també en les de caire tècnic), la geografia presenta una tendència diferent, les causes de la qual sembla que es deuen a distints factors, entre els quals la creixent tecnificació de la disciplina geogràfica. Aquesta creixent masculinització es concentraria essencialment en el personal més jove: les dificultats i l'allargament en el període de formació i d'estabilització laboral estarien contribuint al fet que, de nou, siguin les dones les que primer i més sovint abandonin aquesta carrera envers la consolidació dels llocs de treball, davant els problemes de combinar-la amb el temps de maternitat. En el cas del CED, en el període 1996-2002 el nombre d'investigadors s'ha estabilitzat entorn dels trenta, i també s'ha observat un increment en la masculinització (taula 9).

En la darrera etapa també ha estat molt significatiu el creixement en el nombre de beques de formació de personal investigador (FPI) per a joves llicenciats (taula 10). L'atorgament d'aquestes beques procedeix ara de diverses institucions (Ministeri d'Educació, Cultura i Esports; Ministeri de Ciència i Tecnologia; Generalitat de Catalunya; les respectives universitats), però totes amb l'objectiu de permetre realitzar estudis doctorals. Malgrat l'excel·lent oportunitat que suposen aquestes beques, s'han continuat identificant amb una situació de precarietat no només per les condicions contractuals i salarials, sinó per les enormes dificultats d'inserció laboral un cop acabat el termini de gaudi de les beques. Efectivament, la manca d'una política global de recerca i la inexistència de places d'investigador pròpiament dites, fa que la gran majoria de becaris no puguin continuar vinculada als centres de recerca o de docència universitària i que, en el millor dels casos, continuï la seva relació amb l'acadèmia a través de noves beques (sovint postdoctorals), contractes inestables o discontinus relacionats amb projectes o convenis, o fins i tot vincles en fals com a professorat associat. I, tot plegat, arrossegant una situació de precarietat i incertesa laboral fins a edats prou madures.

També és un fet constatat l'increment en la quantitat de personal investigador (PI) vinculat amb beques postdoctorals o, sobretot, contractes a través de projectes finançats de recerca (sovint amb administracions públiques) o convenis de transferència de tecnologia. Aquest darrer cas cal relacionar-lo amb la

funció creixent de molts investigadors, grups de recerca i departaments universitaris com a receptors d'encàrrecs per part de les administracions públiques o, fins i tot, d'empreses privades o semipúbliques. Malgrat que això suposa una sortida laboral per a molts investigadors formats a l'acadèmia, sovint és vist com una forma de competència desigual envers gabinets d'estudis i empreses privades.

Recentment aquesta situació ha experimentat una certa millora a partir de la creació d'un cos de personal investigador a partir del programa «Ramón y Cajal», per al conjunt d'Espanya, i del projecte similar establert per la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats (ICREA) de la Generalitat de Catalunya. Així, entre el 2001 i el 2002, la ICREA ha contractat seixanta-set investigadors (dels quals dotze en l'àrea d'humanitats i cinc en la de ciències socials). D'aquests, un dels inclosos en l'àmbit de les ciències socials, és un llicenciat en geografia (i doctorat en demografia) adscrit al Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF; els projectes de recerca en què està vinculat fan referència a demografia (Estat del benestar i famílies, joventut). Pel que fa a les adjudicacions vinculades amb les convocatòries «Ramón y Cajal», de la del 2001 només dos dels cent cinquanta-nou investigadors contractats a Catalunya eren de ciències socials i, d'aquests, una persona doctorada en geografia i especialitzada en migracions està adscrita al Departament de Geografia de la UAB. En la convocatòria del 2002, del total de cent trenta seleccionats a Catalunya, els de ciències socials van ser cinc, entre els quals un historiador especialitzat en demografia i vinculat al CED.

El pla «Serra Húnter» de la Generalitat de Catalunya (2003) pot oferir una oportunitat laboral digne per a molts joves investigadors, ja que obre la possibilitat a un contracte laboral estable amb les universitats (mitjançant les noves figures de professorat establertes per la recent legislació universitària). El programa «Torres Quevedo» (2003) o el «Juan de la Cierva» (2004) poden ser, en un futur més o menys immediat, altres vies d'estabilització per a un bon grapat d'investigadors.

#### **2.4. Les infraestructures per a la recerca**

En l'anterior report s'esmentava l'existència i es comentaven els trets essencials de les biblioteques, mediateques i cartoteques següents:

- Cartoteca de Catalunya
- Servei de Documentació Cartogràfica de la UAB
- Cartoteca de la UdG
- Servei Departamental d'Assistència a la Investigació de Cartografia (UdL),

així com dels laboratoris següents:

- Laboratori de Cartografia Automàtica i Sistemes d'Informació Geogràfica (UdL)
- Laboratori de Geografia Física (UAB)
- Laboratori de Geografia Física (UdG)
- Laboratori d'Informació Geogràfica i Teledetecció (LIGiT) (UAB)
- Servei Científicotècnic de Gestió i Evolució del Paisatge (UB)
- Servei de Sistemes d'Informació Geogràfica i Teledetecció (SIGTE) (UdG)

Tots els organismes i laboratoris esmentats segueixen oferint llurs serveis en la mesura de les seves possibilitats i contextos.

## 2.5. Els centres i els grups de recerca

### 2.5.1. Un cens d'unitats de recerca: geografia i demografia

El *Directori d'R+D a Catalunya* elaborat pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI) de la Generalitat de Catalunya, recull informació de més de mil unitats de recerca que inclouen grups de recerca, centres amb activitat de recerca i desenvolupament, així com departaments i instituts universitaris, majoritàriament vinculats a les universitats i institucions públiques de recerca. El *Directori* comprèn diverses categories de centres:

a) *Centres de referència en recerca i desenvolupament.* Segons l'esmentat *Directori*, es tracta de centres «sense parets» que apleguen grups de recerca que treballen, de manera complementària, en un mateix camp estratègic per tal d'aconseguir un sistema propi de recerca i desenvolupament a Catalunya i, especialment, la consecució d'un augment de la massa crítica d'investigadors, l'optimització de les infraestructures i els equips de R+D (recerca i desenvolupament) existents a Catalunya, i la millora en el treball interdisciplinari i multidisciplinari, així com la rendibilització de les inversions de R+D. Cap dels vuit centres de referència catalogats, un dels quals és de l'àmbit de les ciències socials, no té relació amb la geografia ni la demografia.

b) *Xarxa de Suport a la Innovació Tecnològica o Xarxa IT.* Està formada per grups i centres de recerca que es caracteritzen per la seva capacitat de prestar serveis d'innovació tecnològica a les empreses de Catalunya. La Xarxa IT pretén potenciar el mercat de la subcontractació de R+D a Catalunya per tal d'incrementar la capacitat d'innovació de les empreses i la seva competitivitat, basant-se en l'alt potencial tecnològic que han

desenvolupat les universitats catalanes en els darrers deu anys. Cap dels seixanta-nou grups i centres catalogats, un dels quals és de l'àmbit de les humanitats, no té relació amb la geografia ni la demografia.

c) *Centres del CSIC a Catalunya.* Els quinze centres que tenen seu a Catalunya amb prou feines suposen el deu per cent del total d'investigadors del CSIC. D'ençà de la desaparició, ja fa anys, de la secció barcelonina de l'Institut Juan Sebastián Elcano, la geografia no és present a Catalunya a través del CSIC. Malgrat que en alguns d'aquells quinze centres en ocasions determinats estudis siguin pròpiament geogràfics (com alguns dels realitzats, per exemple, al Centre Mediterrani d'Investigacions Marítimes i Ambientals —anteriorment Institut de Ciències del Mar—, el Centre d'Estudis Avançats de Blanes o l'Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera), els geògrafs i la geografia pràcticament no hi són presents.

d) *Associació Catalana d'Entitats de Recerca (ACER).* L'ACER, amb el suport del DURSI i de la Fundació Catalana per a la Recerca (FCR), agrupa vint-i-quatre centres de recerca avançada amb personalitat jurídica pròpia amb l'objectiu de contribuir a consolidar un sistema de R+D+I (recerca, desenvolupament i innovació) propi de Catalunya, mitjançant la coordinació dels seus interessos, la cooperació, l'intercanvi d'informació i el diàleg permanent amb el sector productiu. De les vint-i-quatre entitats associades, una de les quals en l'àmbit de les ciències socials i dues en el de les humanitats, destaca el CED així com l'Institut de Geomàtica, inclòs en l'àmbit de les enginyeries.

e) *Altres centres de R+D.* En el marc d'una relació de noranta-cinc altres centres de recerca i desenvolupament vinculats a les universitats, els organismes públics o les institucions privades sense ànim de lucre, cap no conté explícitament la denominació *geografia*, tot i que, talment com suara s'esmentava en el cas dels centres del CSIC, en alguns en ocasions s'hi realitzen estudis d'interès geogràfic i/o demogràfic. Aquest pot ser el cas, en l'àmbit de les ciències socials, de l'Institut Europeu de la Mediterrània, l'Institut Universitari d'Estudis Europeus, l'IDESCAT, el Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona (CIDOB) o el Centre d'Estudis Internacionals i Interculturals (UAB); en l'àmbit de les ciències, el Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (IEC); en l'àmbit de les ciències de la vida, el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya o el Centre de Recerca d'Alta Muntanya (UB); en l'àmbit de les enginyeries i l'arquitectura, el Centre Internacional d'Investigacions dels Recursos Costaners, el Centre de Política del Sòl i Valoracions (Universitat Politècnica de Catalunya [UPC]), l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC) o l'Institut de Medi Ambient (UdG). La divisió en «àmbits» dins aquest apartat evidencia, de manera especialment rellevant, el caràcter ben imprecís d'aquest *Directori*,

ja que, per exemple, els centres dedicats als recursos costaners o al medi ambient estan inclosos en la secció de les enginyeries i l'arquitectura.

f) *Grups de recerca consolidats (Suport als Grups de Recerca [SGR]).* Aquesta categoria inclou els grups de recerca de les universitats i centres públics de recerca de Catalunya finançats pel DURSI a través de convocatòries anuals. Aquests grups es caracteritzen per la qualitat i coherència de la seva tasca investigadora, acreditada a través de les publicacions, de la participació en projectes comuns, de les activitats conjuntes de transferència i difusió de coneixements i resultats a la societat. Del total de quatre-cents setanta-vuit grups de recerca consolidats reconeguts com a tals pel DURSI, cinquanta-sis ho són en l'àmbit d'humanitats, on s'inclou l'epígraf «Història, geografia i antropologia» (que inclou també la demografia). Classificats seguint les àrees de coneixement de les universitats, els grups «consolidats» són els següents.

- per a l'anàlisi geogràfica regional:
  - Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT) (al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB): quinze investigadors
  - per a la geografia física:
    - Grup de Climatologia (al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB): vint-i-tres investigadors
    - per a la geografia humana:
      - Grup d'Estudi de Geografia i Gènere (al Departament de Geografia, UAB): vint-i-un investigadors
      - Grup d'Estudis Històrics de la Població (al CED): vint-i-nou investigadors;
      - Grup de Geografia Aplicada (al Departament de Geografia, UAB): seixanta-tres investigadors
      - Grup de Territori i Societat (al Departament de Geografia i Sociologia, UdL): vint-i-quatre investigadors.

Conjuntament, entre el 1996 i el 2002, aquests sis grups van rebre finançament directe del DURSI per valor de 236.674,66 euros.

En el seu cens de grups de recerca, el DURSI també reconeix altres grups relacionats amb els departaments universitaris de geografia, si bé no els considera «consolidats». Així,

- per a l'anàlisi geogràfica regional:
  - Grup d'Anàlisi i Planificació Ambiental, Territorial i Paisatgística (al Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG)
  - per a la geografia física:
    - Grup de Paisatge i de Reconstrucció Paleoambiental de la Muntanya Mediterrània (al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB)
    - Grup de Recerca Ambiental Mediterrània (GRAM) (al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB)

– per a la geografia humana:

- Grup d'Estudis Territorials i Urbans (GETU) (al Departament de Geografia Humana, UB)
- Grup de Recerca sobre Migracions (GRM) (al Departament de Geografia, UAB).

Entre el 1996 i el 2002, dos d'aquests grups reberen finançament del DURSI per a les seves activitats per valor de 57.322,93 euros.

L'esmentat *Directorí d'R+D a Catalunya*, en la seva ordenació conjunta de totes les unitats de recerca considerades (dels centres de referència als grups de recerca consolidats), utilitza les àrees de coneixement de les universitats com a criteri de classificació. Així, i en el marc de les humanitats, de les seixanta-sis entrades per a la categoria d'història, geografia i antropologia, en diferencia:

- tres per a l'anàlisi geogràfica regional:
  - un grup de recerca (Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional, UB)
    - dos departaments de geografia (UAB; UB)
  - set per a la geografia física:
    - quatre grups de recerca (Grup de Climatologia, UB; Grup de Conservació de Terres i Aigües, de l'Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera; Grup de Paisatge i de Reconstrucció Paleoambiental de la Muntanya Mediterrània, UB; Grup de Recerca Ambiental Mediterrània, UB)
    - tres departaments (Departament de Geografia, UAB; Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB; Departament de Medi Ambient i Ciències del Sòl, UdL)
    - i tretze per a la geografia humana:
      - cinc grups de recerca (Grup d'Estudi de Geografia i Gènere, UAB; Grup d'Estudis Històrics de la Població, CED; Grup de Geografia Aplicada, UAB; Grup de Territori i Societat, UdL; Grup d'Estudis Territorials i Urbans, UB)
      - tres centres de recerca (CED; Centre de Recerca en Estudis de la Dona, UB; IDESCAT)
      - cinc departaments (Departament de Geografia, UAB; Departament de Geografia Humana, UB; Departament de Geografia i Sociologia, UdL; Departament d'Humanitats, UPF; Departament d'Humanitats, UIC).

El desgavell de l'esmentat *Directorí* és obvi, ja que es consideren «de geografia» grups i centres que no hi tenen res a veure, mentre que d'altres en queden inexplicablement exclosos. No posseir el certificat de «consolidat» tampoc no sembla que hagi de privar d'obtenir les corresponents subvencions. Igualment, i pel fet de seguir aquella (i)lògica de les àrees de coneixement de les universitats, segons el *Directorí* a l'ordenació del territori només s'hi dedica el grup de recerca «Ur-



banisme i ordenació del territori» de la UPC i el Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori, de la mateixa universitat.

### 2.5.2. *Altres grups fora del cens*

A més, en el marc dels diferents departaments universitaris hi ha en funcionament (seguint dinàmiques ben diverses) altres grups de recerca que tenen, al seu torn, diverses formes de reconeixement i encaix institucional a cada universitat.

- a) Departament de Geografia de la UAB
  - Grup d'Estudis sobre Mobilitat, Transport i Territori (GEMOTT)
  - Grup de Recerca en Àrees de Muntanya i Paisatge (GRAMP)
- b) Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la UB
  - Xarxa Temàtica Medamèrica
- c) Departament de Geografia Humana de la UB
  - Grup de Geògrafs per l'Ecologia Social
- d) Departament de Geografia i Sociologia de la UdL
  - Grup de Recerca sobre Ciutats Mitjanes i Intermèdies a Espanya
    - Grup de Recerca sobre Integració Europea i Cohesió Regional
- e) Departament de Geografia, Història i Història de l'Art de la UdG
  - Grup d'Estudis Empresarials i Territorials
  - Grup de Recerca sobre Medi Ambient i Tecnologies de la Informació Geogràfica (a més del Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, aquest grup també està vinculat a l'Institut de Medi Ambient de la UdG)
    - Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge
    - Laboratori Multidisciplinari de Recerca en Turisme
    - Grup de Recerca sobre Pensament Geogràfic
- f) Departament d'Història i Geografia de la URV
  - Grup d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics
  - Grup de Recerca sobre Canvi Climàtic
  - Grup de Recerques Urbanes i Rurals.

### 2.5.3. *Perfil dels grups de recerca*

Talment com la recerca feta a les universitats no és pas l'única existent, tampoc la que sorgeix en el marc dels grups universitaris de recerca no aglutina tota la producció investigadora dels departaments. Tanmateix, és ben cert que en recull gran part i suposa un bon exponent dels grans àmbits d'interès i del tram de relacions construït per part dels investigadors. És interessant, doncs, veure quin és el perfil dels grups de recerca avui existents a les universitats públiques catalanes.

- Grup d'Anàlisi i Planificació Territorial i Ambiental (Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG). Analitza els processos contemporanis d'urbanització, la definició dels sistemes urbans i l'avaluació dels instruments de planificació i gestió del territori i del medi ambient.

- Grup d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics (Departament d'Història i Geografia, URV). La recerca d'aquest grup se centra en l'anàlisi de les repercussions territorials dels processos econòmics i socials, el seu impacte sobre el desenvolupament, els seus efectes sobre el paisatge i la seva incidència en l'organització del territori. En particular, el context territorial on s'ubica la URV ha permès l'especialització del Grup en l'estudi de l'activitat turística i en el coneixement dels resultats que produeix la seva implantació i el seu creixement en una zona concreta.

- Grup de Climatologia (Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB). Aquest reconegut grup de recerca analitza les variacions climàtiques recents a Espanya i a Europa, alhora que treballa en l'aplicació de mètodes hidrometeorològics per a les previsions del comportament atmosfèric. Destaca també pel seu gran paper perquè ha propiciat l'apropament científic i popular entre la geografia i la meteorologia a Catalunya.

- Grup d'Estudi de Geografia i Gènere (Departament de Geografia, UAB). Grup pioner d'aquest tipus d'estudis a Espanya (des dels anys vuitanta) i avui molt consolidat. Les primeres recerques feien referència al paper de la dona en el món rural, mentre que en la darrera etapa estudia el paper de la percepció, la identitat i l'apropiació dels espais públics urbans en la definició de l'exclusió-integració social a les ciutats per raons de gènere, classe, raça o sexe.

- Grup d'Estudis Empresarials i Territorials (Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG).

- Grup d'Estudis de la Població de Catalunya (GEPC), (CED). El GEPC, que aplega vint-i-quatre investigadors pertanyents o associats al CED, continua i amplia les activitats del Grup d'Estudis Històrics i Territorials de la Població de Catalunya, que el 1995 va ser reconegut com a *consolidat* i renovat el 1998 i el 2000. Respecte d'edicions anteriors, l'àmbit d'estudi s'ha ampliat, i s'ha afegit, a l'interès històric i territorial, l'orientació cap als temes de migracions i família a Catalunya, així com la reflexió i les elaboracions de caràcter prospectiu que gaudeixen d'una particular demanda en els darrers temps.

- Grup d'Estudis sobre Mobilitat, Transport i Territori (GEMOTT) (Departament de Geografia, UAB). S'ocupa d'analitzar la relació entre la mobilitat de les persones, els diferents sistemes i mitjans de transport emprats per resoldre les seves necessitats de desplaçaments i la distribució de les diverses funcions urbanes en el territori.

– Grup d'Estudis Territorials i Urbans (GETU) (Departament de Geografia Humana, UB). És un equip de recerca dedicat a l'estudi de la metròpoli contemporània a partir de la reflexió teòrica i de l'estudi de la ciutat de Barcelona. Els principals elements estudiats són els espais comercials i, en general, els processos de terciarització observats a les grans ciutats.

– Grup de Geografia Aplicada (Departament de Geografia, UAB). Es dedica a l'anàlisi i l'ordenació del territori, basades en l'acció antròpica sobre el medi natural i emfasitzant la dimensió espacial dels seus efectes; l'anàlisi del desenvolupament integrat i sostenible, del planejament i la gestió dels espais naturals protegits i dels usos del sòl, en el vessant socioeconòmic i físic. Tracta també el disseny i desenvolupament de sistemes d'informació geogràfica, teledetecció, ús del GPS (sistema de posicionament global) i de tècniques relacionades amb la cartografia automàtica i l'anàlisi espacial.

– Grup de Geògrafs per l'Ecologia Social (2GES) (Departament de Geografia Humana, UB). En el marc de la geografia catalana és el grup pioner a dedicar-se a les auditories ambientals, i ha fet notables aportacions tant en àmbit teòric i conceptual com aplicat, ja que és responsable de la realització d'ecoauditories a diversos municipis. El seu interès també se centra en projectes de dinamització de la participació ciutadana (agendes 21; conflictes ambientals), d'educació ambiental (consum, producció i reciclatge de deixalles; sostenibilitat) i de planificació, gestió i política ambiental (residus, contaminació, etc.).

– Grup de Paisatge i de Reconstrucció Paleoambiental de la Muntanya Mediterrània (Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB). L'objectiu central del Grup és l'explicació evolutiva del paisatge, particularment en relació amb els esdeveniments ambientals. També es dóna una especial atenció a la influència de l'impacte humà i de l'ús del sòl en els ecosistemes del passat (des del pleistocè holocè fins a èpoques recents) i, especialment, en relació amb la morfodinàmica periglacial de muntanya. Les reconstruccions paleoambientals s'utilitzen com una òptima base per a interpretacions paleoclimàtiques necessàries i, alhora, per a la comprensió de l'actual canvi climàtic.

– Grup de Recerca Ambiental Mediterrània (GRAM) (Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB). El GRAM realitza estudis sobre el medi ambient mediterrani des del 1980, i des del 1994 és un grup de recerca consolidat. Es dedica especialment al coneixement del medi natural i dels impactes antròpics (fent estudis que valoren la degradació de l'entorn físic i les seves causes), dels rius, de la flora i de la vegetació (la dinàmica de la vegetació en relació amb els canvis en l'aprofitament dels recursos naturals: abandonament dels con-

reus, disminució de l'activitat pastoral i canvis en l'aprofitament forestal, efectes dels incendis sobre els boscos i la seva gestió, etc.) així com de l'erosió (investigant la resposta dels sòls a la intensitat de precipitació, a l'impacte de les gotes de pluja, a la capacitat d'infiltració, a l'escolament superficial i subsuperficial, a l'erosió).

– Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Desenvolupament Regional (ANTERRIT) (Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB). Els estudis d'aquest grup tenen com a objecte d'atenció preferent la política regional i l'ordenació del territori; l'àmbit de la recerca és, en primera instància, Catalunya, i els seus continguts són els propis de l'anàlisi i la diagnosi territorial: l'aprofitament dels recursos naturals, l'estructura demogràfica i d'assentaments humans, l'anàlisi dels sectors productius, de les infraestructures de comunicació i transport i de l'organització del territori.

– Grup de Recerca en Àrees de Muntanya i Paisatge (GRAMP) (Departament de Geografia, UAB). Estudia els canvis experimentats en el paisatge pirinenc català tant en les darreres dècades com en una perspectiva paleoambiental; es combina l'anàlisi dels canvis en els usos del sòl juntament amb una visió cultural de la realitat de la muntanya.

– Grup de Recerca sobre Canvi Climàtic (Departament d'Història i Geografia, URV). Des del 1996 les línies de recerca d'aquest grup estan centrades en la reconstrucció i anàlisi de la variabilitat i el canvi del clima a llarg termini i a escala regional, fonamentat en l'ús de registres instrumentals. Manté estrets i estables vincles de cooperació amb un ampli ventall de científics i d'institucions d'arreu d'Europa.

– Grup de Recerca sobre Ciutats Mitjanes i Intermèdies a Espanya (Departament de Geografia i Sociologia, UdL). El Grup estudia les potencialitats del sistema de ciutats intermèdies en el desenvolupament territorial i la seva inserció en la xarxa urbana àmplia. Els temes de recerca inclouen el posicionament de les ciutats mitjanes en relació amb les capçaleres metropolitanes, les infraestructures de transport i els equípaments; l'evolució demogràfica i territorial dels municipis de tipus intermedi; i les estratègies de promoció, requalificació i ordenació urbanes.

– Grup de Recerca Geo Crítica (Departament de Geografia Humana, UB). Ha desenvolupat programes successius orientats a la teoria, la història i la sociologia de la geografia i de la ciència fent un especial èmfasi en aspectes de la geografia històrica, la geografia urbana i la geografia econòmica. Organitza cada any un congrés internacional que, sota una temàtica central, aplega estudiosos provinents, essencialment, de l'Amèrica Llatina. És també el grup impulsor de la revista electrònica *Scripta Nova* i d'una activa pàgina web.



– Grup de Recerca sobre Integració Europea i Cohesió Regional (Departament de Geografia i Sociologia, UdL). El Grup es dedica a la construcció d'una sèrie cartogràfica d'Europa en àmbit regional des del 1850 en períodes de deu anys que incorpora els canvis en les fronteres administratives. L'establiment paral·lel de bases de dades sobre població i activitat econòmica permet l'elaboració de cartografia temàtica. La línia de recerca se centra en l'edició i interpretació d'un atlas històric sobre la societat i l'economia a Europa que ha de contribuir a entendre la dimensió territorial de fenòmens que van des de la concentració de la població fins a la difusió de la industrialització.

– Grup de Recerca sobre Literatura de Viatges i Postcolonialisme (Departament de Geografia, UAB; Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG; Departament d'Humanitats, UPF; Institut de Geografia, Universitat de Buenos Aires). Des de fa més d'una dècada aquest grup interuniversitari realitza estudis sobre el paper dels geògrafs i de la geografia espanyola en el procés de colonització del Marroc; també analitza, des d'una òptica orientalista i postcolonial, les obres publicades per viatgers catalans a l'Àfrica (segles XIX i XX) com a instruments de creació i transmissió d'imatges, representacions i discursos territorials.

– Grup de Recerca sobre Medi Ambient i Tecnologies de la Informació Geogràfica (Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG, i Institut de Medi Ambient, UdG). El Grup analitza les problemàtiques ambientals relacionades sobretot amb l'aigua i la seva gestió (inundacions, sequeres, ordenació d'espais fluvials) a través de l'aplicació de diverses tecnologies d'informació geogràfica (sistemes d'informació geogràfica, tele-detecció, fotointerpretació).

– Grup de Recerca sobre Migracions (GRM) (Departament de Geografia, UAB). El Grup començà les activitats el 1992 i actualment desenvolupa la seva recerca sobre migració i assentament de la població des d'una perspectiva interdisciplinària, amb una especial referència a Catalunya, la península Ibèrica i el sud d'Europa.

– Grup de Recerca sobre Pensament Geogràfic (Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG). La recerca feta es refereix a temes vinculats amb el postcolonialisme (estudi del paper dels geògrafs i de la geografia en la colonització espanyola del Marroc), l'estudi del paisatge des d'una perspectiva cultural, així com la reflexió entorn de les noves perspectives en la geografia política.

– Grup de Recerques Urbanes i Rurals (Departament d'Història i Geografia, URV). Treballa fonamentalment en dues línies: d'una banda, en la recerca bàsica i aplicada del desenvolupament rural (agents, mitjans, recursos, estratègies i la seva relació

amb els programes i les iniciatives europees) i, de l'altra, en camps relacionats amb l'evolució urbanística i la planificació urbana i territorial. Manté relacions estables amb investigadors de la Universitat Jaume I de Castelló i forma part dels grups impulsors de la Xarxa Temàtica Dinamur, centrada en les noves dinàmiques socioeconòmiques, ambientals i territorials dels espais rurals.

– Grup de Territori i Societat (Departament de Geografia i Sociologia, UdL). Denominació que acull els altres dos grups de recerca esmentats per la UdL (Grup de Recerca sobre Ciutats Mitjanes i Intermèdies a Espanya i Grup de Recerca sobre Integració Europea i Cohesió Regional) per tal de posar en comú aspectes logístics i estructurals i potenciar els temes coincidents entre ambdós.

– Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge (Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG). Es dedica a la gestió dels espais naturals i l'anàlisi del paisatge, entès com la manifestació formal de l'espai geogràfic.

– Laboratori Multidisciplinari de Recerca en Turisme (Departament de Geografia, Història i Història de l'Art, UdG).

– Xarxa Temàtica Medamèrica (Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, UB). La creació d'una xarxa temàtica ha donat l'oportunitat de dur a terme recerques sobre la planificació territorial i el desenvolupament regional de l'Amèrica Llatina, amb especial incidència en les regions àrides i semiàrides del Brasil, Xile i les Grans Antilles, així com d'organitzar seminaris internacionals per posar en comú aquestes investigacions, juntament amb professionals llatinoamericans.

#### **2.5.4. Les xarxes temàtiques**

Les xarxes temàtiques han obert la possibilitat a un contacte interdisciplinari efectiu i, sovint, a l'inici d'un treball prou interessant tant de posada en comú d'aspectes ja existents com de creació de nous àmbits de recerca. En tot cas, la perspectiva és encara massa curta i insuficient per obtenir resultats notables, però l'experiència sembla del tot positiva. Algunes de les xarxes liderades des de grups vinculats a la geografia i la demografia (o en les que, si més no, aquests àmbits hi són predominants) són, entre d'altres:

- Anàlisi d'alternatives a la problemàtica dels grans incendis forestals
- Canvi climàtic
- Ecologia i ciutat
- Estudis sobre la família i l'Estat del benestar
- Gestió integral de conques fluvials
- Paisatges culturals i història ambiental
- Territori i mobilitat.

## 2.6. El finançament de la recerca

Les taules 2 i 11 permeten fer-se una idea bàsica de l'origen i la dimensió del finançament de les recerques fetes en els departaments universitaris. Si tradicionalment els projectes de recerca atorgats pels ministeris (així com per la Generalitat de Catalunya i, en ocasions, per convocatòries fetes des de cadascuna de les universitats) eren la principal font econòmica per al desenvolupament de les investigacions proposades pel professorat, en el moment present els ingressos procedents dels convenis i dels contractes de transferència de tecnologia suposen el pes més gran (i creixent). Aquest fet és la prova que la geografia és capaç de fer una recerca que aporta respostes efectives als problemes territorials i socials, però també té greus connotacions, ja que implica la progressiva pèrdua en el control i en l'objecte mateix de la recerca, ja que els temes i llocs d'estudi (i fins les metodologies i els procediments, quan no també l'orientació dels resultats) estan condicionats per qui finança les propostes de recerca (essencialment l'Administració pública i les empreses privades). La taula 12 permet resseguir quins han estat els projectes de recerca als quals les administracions públiques (Direcció General d'Ensenyament Superior i Investigació Científica [DGESIC], Comissió Interministerial de la Cièn-

cia i la Tecnologia [CICYT], etc.) han atorgat finançament durant el període 1996-2002

En el cas concret de la geografia, aquesta realitat es tradueix en una progressiva tecnificació de la disciplina, ja que la major part dels convenis i contractes signats són per a l'aplicació de tècniques informàtiques i cartogràfiques per a l'anàlisi del territori. Molt sovint els departaments veuen amb molt bons ulls aquesta tendència atès que, tot demostrant una més gran «aplicabilitat» de la geografia, es veu així confirmada la necessitat d'un gir envers la professionalització tecnològica dels estudis de geografia (en detriment de la reflexió i la interpretació en el marc de les ciències socials). La possibilitat d'atreure més estudiants i d'obtenir més ingressos (en una universitat progressivament integrada en l'economia de mercat) acabaria de propiciar la prioritització de l'obtenció de recursos a través d'aquesta fórmula.

Els projectes europeus són també una considerable font d'ingressos per a recerca, alhora que potencien els contactes internacionals dels departaments i propicien una més gran possibilitat de publicacions. Tanmateix, les enormes dificultats a l'hora d'aconseguir aquest tipus de projectes fan que la seva incidència en la promoció de la recerca pròpia sigui menor.

En el cas del CED, malgrat un augment en el nombre de projectes de caràcter competitiu (tant espanyols com europeus), el

TAULA 2

*Finançament de la recerca bàsica en geografia i demografia rebut per les universitats catalanes i pel CED (1996-2002) (en euros)\**

Procedència del finançament	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Projectes competitius espanyols**	86.845,76	207.537,45	150.100,35	68.815,38	365.982,08	295.786,21	486.660,22	1.661.727,45
Projectes competitius europeus	18.030,36	130.050,61	65.988,00	264.742,00	186.434,00	366.911,00	191.648,00	1.223.803,97
Convenis i contractes de transferència de tecnologia	254.659,19	388.190,96	857.364,49	594.481,84	593.302,02	754.206,22	1.129.229,60	4.571.434,32
Finançament dels grups de recerca consolidats	116.626,65	0,00	27.310,92	52.220,89	37.214,89	60.624,25	0,00	293.997,60
<b>Total</b>	<b>476.161,96</b>	<b>725.779,02</b>	<b>1.100.763,76</b>	<b>980.260,11</b>	<b>1.182.932,99</b>	<b>1.477.527,68</b>	<b>1.807.537,82</b>	<b>7.750.963,34</b>

\* Valor atribuït a l'any inicial de concessió dels projectes o de la signatura dels convenis i contractes.

\*\* Projectes CICYT-DGICYT i similars.

Aquestes mateixes dades es presenten desglossades a la taula 11 de l'annex.

finançament procedent d'organismes públics i d'alguna empresa privada per a la realització d'investigació aplicada ha suposat, fins fa ben poc, la part més important dels seus ingressos procedents de la recerca. Aquesta situació no sempre ha estat ben valorada pels responsables públics de la recerca a Catalunya, ja que han considerat la investigació bàsica com la més excel·lent.

## 2.7. Els temes de recerca

Els temes objecte de recerca, inventariats sense cap valoració absoluta ni relativa per part dels autors del report, són agrupables en els sectors i subsectors següents:

### a) Pensament geogràfic i didàctica de la geografia

#### *Pensament geogràfic*

- Anàlisi social del coneixement territorial (UAB, UB, UdG, UdL, UPF)
- Història ambiental (UB)
- Història del pensament urbanístic (UdL)
- Història i evolució del concepte de *paisatge* i de la seva percepció (UdG)
- Institucionalització de la ciència: comunitats científiques i corporacions professionals (UAB, UB)
- Mètodes i tècniques de recerca (UB)
- Noves tendències, conceptes i mètodes en geografia física (UB)
- Noves tendències, conceptes i mètodes en geografia humana (UAB, UdG)
- Teoria de l'anàlisi regional (UB)
- Teoria i història de la ciència, de les idees i de les propostes d'estudi sobre el territori (UAB, UB, UdG)
- Teoria i història de la geografia i dels geògrafs (UAB, UB, UdG, URV)

#### *Geografia, cartografia i educació*

- Didàctica de la cartografia i de la geografia (UB)
- Els atlas i els mapes escolars (UB)
- La dimensió europea en la formació d'ensenyants (UAB, UPF)
- La imatge de Catalunya en textos docents antics (UB)
- Programació de la geografia i material curricular a l'ensenyament secundari (UAB)

### b) Anàlisi i planificació del medi físic

#### *Climatologia*

- Bioclimatologia (UB)
- Canvi climàtic (UB, UdG, URV)
- Climatologia de muntanya (UB)

- Influència del clima en les activitats turístiques i recreatives (UB)
- Meteorologia (UB)
- Clima urbà i modificacions humanes del clima; illa de calor (UB, URV)
- Paleoclimatologia (UB)
- Precipitacions i pluviometria; inundacions i sequeres (UB)
- Variabilitat climàtica a Espanya i a Europa (UB)

#### *Biogeografia*

- Boscos mediterranis (UB, UdG)
- Dinàmica de la vegetació en relació amb els canvis de l'activitat antròpica (UAB, UB, UdG)
- Cartografia de la vegetació (UB, UdG)
- Fitogeografia; flora i vegetació (UB)
- Geobotànica (UB, UdG)

#### *Hidrogeografia*

- Balanç hidrològic (UB, UdG, UdL, URV)
- Gestió de l'aigua i impacte socioterritorial de les obres hidràuliques (UB, UdG)
- Gestió integral dels recursos hídrics (UAB, UB, UdG, URV)
- Qualitat de les aigües (UB)
- Rius mediterranis (UB)

#### *Geomorfologia i edafologia*

- Degradació dels sòls (UB)
- Erosió i acumulació (UB)
- Gènesi i morfologia dels sòls (UB)
- Geomorfologia fluvial mediterrània (UB)
- Morfodinàmica periglacial de muntanya (UB)
- Processos morfogenètics dels medis freds (UB)

#### *Anàlisi del paisatge natural i planificació mediambiental*

- Anàlisi integrada i evolutiva del paisatge (UAB, UB, UdG)
- Anàlisi, gestió i ordenació del paisatge natural (UB, UdG)
- Auditories ambientals (UAB, UB, UdG)
- Cartografia dels usos i les cobertes del sòl (UdG)
- Contaminació i territori (UB)
- Diagnòsics ambientals i planejament urbà i estratègic (UdG)
- Ecologia del paisatge (UdG)
- Efectes dels canvis dels usos del sòl en el medi físic d'alta muntanya (UAB)
  - Els espais naturals protegits (UB, UdG)
  - Impactes antròpics en el medi natural: present i passat (UAB, UB)
  - Incendis forestals: impacte, gestió i polítiques de prevenció (UAB, UB, URV)
  - Les vies verdes (UdG)
  - Medi ambient i gènere (UdG)

- Medi ambient i tecnologies de la informació geogràfica (UAB, UdG)
- Ordenació i gestió integrada de les àrees fluvials i litorals (UAB, UdG)
- Paisatges litorals: evolució i models de desenvolupament (UAB, UB, UdG)
- Planejament ambiental: participació ciutadana i desenvolupament econòmic (UB, UdG, URV)
  - Reconstruccions paleoambientals (UB)
  - Reestructuració ambiental urbana (UB)
  - Riscos naturals: inundacions fluvials (UAB, UB, UdG, URV)
  - Riscos naturals: sequeres (UAB, UB, UdG)
  - Societat i medi ambient (UB)

c) Geografia i sociologia de la població i demografia

- Anàlisi sociològica de l'habitatge a Espanya (CED)
- Demografia històrica (CED, UAB, URV)
- Emancipació domèstic, laboral i familiar dels joves (CED)
- Envel·liment de la població (CED, UB, URV)
- Estadístiques del moviment natural de la població (CED)
- Estructures familiars a Espanya i a Europa (CED)
- Fecunditat i activitat econòmica femenina (CED, UAB, UB)
- Immigració estrangera i transformació a l'Espanya rural (UAB)
  - Immigració femenina i integració laboral (CED)
  - La població de Catalunya: perspectiva històrica i territorial (CED, UAB)
    - Les migracions internes a Catalunya i a Espanya (CED, UB)
    - Mercat matrimonial i constitució familiar (CED)
    - Mobilitat, migracions i mercat de treball a Catalunya i a Europa (CED, UAB, URV)
      - Població activa i atur (URV)
      - Població i migracions estrangeres a Catalunya (CED, UAB)
  - Previsions i prospectiva de la població i de les migracions (CED, UB)
    - Reconstitució de les poblacions del passat (CED)
    - Xarxes de migrants transnacionals (UAB)

d) Geografia històrica i geografia política

- Conflictes polítics i recursos naturals (UB)
- Els nacionalismes i el territori (UdG)
- Geografia de l'Administració i els serveis públics (UAB)
- Geografia històrica (UAB, UB, UdL)
- Geografia històrica de la industrialització (UB)
- Geografia política del fet social (UB)
- Govern del territori (UB)
- L'acció colonial espanyola a l'Àfrica (UAB, UdG, UPF)

- L'organització territorial de Catalunya i d'Espanya (UAB, UB, UdL)
- Evolució del sistema urbà i del desenvolupament territorial a Catalunya (UAB)
- Postcolonialisme i orientalisme (UAB, UdG, UPF)
- Viatgers, viatgeres i literatura de viatges (UAB, UdG, UPF)

e) Geografia social i cultural

- Accessibilitat i mobilitat territorial (UAB, UdG, UdL)
- Canvi social i transformació urbana (UB)
- Cultura i identitat (UB)
- Espais públics (UAB, UB)
- Exclusió social i gènere, identitat i pertinença (UAB, UdG)
- Geografia de la vinya i del vi (UB)
- Geografia lingüística (UdL)
- Geografia social de la metròpoli (UB)
- Higiene i desenvolupament urbà (UB)
- Moviments socials i conflictes territorials (UAB, UB, UdG)
  - Paisatges culturals (UAB, UdG)
  - Problemes socioecològics (UB)
  - Regulació social, espais de control (UdL)
  - Representacions culturals en els mitjans de comunicació (UB)
    - Xarxes assistencials (UdL)

f) Geografia de les activitats econòmiques

*Geografies de la producció i del consum*

- Agricultura productivista i postproductivista, alternativa i ecològica (UB)
  - Aprofitament dels recursos naturals (UB)
  - Activitats terciàries, espais de consum i urbanisme (UB, UdL)
    - Energia i territori (UAB)
    - Geografia industrial i dels serveis a Espanya i la Unió Europea (UdG, URV)
      - Impacte territorial de la terciarització als Països Catalans (UB)
        - Localització de les activitats industrials (UAB, UB, UdL)

*Els transports i les comunicacions*

- Geografia dels transports (UAB, UdL)
- Geografia portuària (UB)
- Xarxes i infraestructures de transports i de comunicacions (UAB, UB, UdG, UdL)

*Geografies del turisme i de l'oci*

- Ciutat i activitats terciàries (UB)
- Ciutats turístiques (UAB, UdG, URV)

- Gestió i planificació de les activitats turístiques i recreatives (UB)
- Oci en l'espai litoral (UB)
- Patrimoni cultural i turisme (UB, UdG)
- Recursos naturals i turisme (UAB, UB)
- Regeneració turística (UAB, UdG, URV)
- Turisme residencial (UdG, URV)
- Turisme rural (UAB, URV)

#### *Evolució i desenvolupament socioeconòmic del territori*

- Desenvolupament econòmic i territorial, a escala local i regional (UB)
- Dona i reestructuració econòmica (UAB)
- Empresa, innovació, poder econòmic i territori (UB)
- Estructures i polítiques socioterritorials (UB)
- Evolució dels desequilibris socioeconòmics a Europa (UdL)

#### *g) Anàlisi i planificació territorial*

##### *Anàlisi del fet rural*

- Creixement econòmic i desenvolupament agrari (UdL)
- Desenvolupament rural i gènere (UAB)
- Desenvolupament rural sostenible (UB)
- Evolució dels paisatges rurals (UB, UdG)
- Geografia de la muntanya (UAB, UB)
- Metropolització d'espais rurals (UAB)

##### *Anàlisi i planificació del fet urbà i metropolità*

- Arquitectura penitenciària (UdL)
- Ciutat i innovació tecnològica (UB)
- El sistema urbà dels Països Catalans (UAB)
- Efectes del tren de gran velocitat i intermodalitat (UdL)
- Els centres històrics (UAB, UB, UdL)
- Espai social urbà (URV)
- Govern de les metròpolis (UB)
- Impacte urbà del canvi econòmic (UB, UdL, URV)
- La ciutat dispersa (UAB, UdG)
- Les façanes marítimes urbanes (URV)
- Morfologia urbana (UdL)
- Morfologia urbana i consum d'aigua (UB)
- Ordenació del territori: planejament urbanístic i planificació regional (UAB, UB, UdG)
  - Planejament físic i estratègic d'espais urbans (UAB, UB, UdG, UdL)
  - Polítiques d'habitatge (UB)
  - Polítiques urbanes i imatge de la ciutat (UB, UdL)

##### *Anàlisi i planificació de la regió metropolitana de Barcelona*

- El disseny de les intervencions urbanístiques: gènere i integració social (UAB, UdG)

- Evolució del territori metropolità (UAB)
- L'habitatge, la mobilitat i la percepció del territori (UAB)
- L'ordenació del territori i la planificació metropolitana (UAB)
  - Planejament urbanístic i territorial (UAB)
  - Planificació estratègica (UAB)
  - Transformació urbana i evolució social (UB)

##### *Anàlisi i planificació regional a Catalunya*

- Anàlisi i diagnòstic territorial (UdG, URV)
- Anàlisi del territori i desenvolupament sostenible en les àrees rurals i de muntanya (UAB, UB, UdG)
  - Creixement i morfologia urbana a les ciutats catalanes (UB, UdL, URV)
    - Desenvolupament turístic al Pirineu (UB, UdL)
    - Despoblament rural i àrees marginals (UAB, UB, UdG, UdL, URV)
      - Impacte territorial de l'acció de les comunitats europees (UdL, URV)
        - L'estructura territorial de la Catalunya central (UdG, URV)
          - L'estructura territorial de les comarques del nord-est (UdG)
            - L'estructura territorial de les Terres de l'Ebre (URV)
              - Les àrees de muntanya i els espais naturals protegits (UAB, UB, UdG)
                - Les transformacions territorials a Catalunya (UAB, UdL)
                - Planificació estratègica (UdL, URV)
                - Turisme i planificació territorial (UdG, URV)
                - Xarxes urbanes a Catalunya (UdL)

##### *Anàlisi i planificació regional a l'Amèrica Llatina*

- Agricultura, regadius i nous models de desenvolupament rural a regions àrides i semiàrides (UB)
- Desenvolupament local i regional sostenible (UB, UdG)
- Planificació regional i urbana (UB, UdG)

#### *h) Cartografia, sistemes d'informació geogràfica i teledetecció*

- Atles (UB, UdG)
- Cartografia analítica (UAB, UB, UdG, UdL)
- Creació i aplicació de sistemes d'informació geogràfica (UAB, UB, UdG, UdL)
  - Història de la cartografia (UAB, UB, UdL)
  - Metodologia de la documentació i la informació cartogràfica (UAB)
    - Teledetecció, fotointerpretació i sistemes de posicionament global (UAB, UdG)
    - Visualització i representació de la informació espacial (UB).

### 3. INDICADORS DELS RESULTATS OBTINGUTS

En ciències socials és especialment difícil, per no dir pràcticament impossible, referenciar d'una manera immediata i directa els resultats de les recerques, ja que les implicacions dels processos analitzats, les conseqüències de les reflexions elaborades o les transformacions propiciades per les propostes suggerides molt sovint arriben després de llargs terminis en què a vegades ja és molt complicat refer el procés a través del qual una recerca determinada produï un canvi, una millora, un progrés concret. És per això que es presenten ara alguns factors i variables a tall de vàlids indicadors sobre quines han estat algunes de les conseqüències, més o menys immediates, de moltes de les recerques fetes. Les revistes existents, les publicacions fetes, les tesis defensades, les comunicacions presentades, poden ser alguns d'aquests indicadors que donin mesura de la producció científica d'aquest període.

#### 3.1. Les revistes

En el període 1996-2002, la definitiva desaparició de dues revistes acadèmiques catalanes (*Notes de Geografia Física i Tarraco*) s'ha vist parcialment compensada per la reaparició, el 2002, de *Revista de Geografia*; malgrat que la perspectiva és encara massa curta per avaluar-ne el ressò i abast, la nova època de *Revis-*

*ta de Geografia* s'inicia amb el suport conjunt de la UB, la UdL i la URV, cosa que li garanteix, d'entrada, un enorme potencial per esdevenir un obligat punt de referència per a l'expressió escrita de la recerca geogràfica feta al nostre país, alhora que un canal d'introducció de nous conceptes i propostes.

Els textos que en el seu moment van aparèixer «en paper» a través de la revista *Geo crítica* avui són accessibles en format digital en el marc de la trama de pàgines web que duen aquest mateix nom (*Geo crítica*) i que inclouen, entre altres recursos (reculls bibliogràfics, reproducció de textos clàssics, etc.), l'edició de la revista electrònica *Scripta Nova*. Només la facilitat i rapidesa del procés d'edició i el decidit i dinàmic suport de l'equip de recerca que hi ha darrere d'aquest projecte fan comprensible la productivitat (dos números al mes) i l'èxit (el febrer de 2004 superava la xifra de vuit-centes mil consultes en línia) d'aquesta revista.

En els darrers temps també *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* ha entrat en una nova etapa caracteritzada per una reestructuració del seu consell editorial i per la introducció de la política de censors anònims, fet que li permet ser considerada dins els circuits nacionals i internacionals. *Documents d'Anàlisi Geogràfica* és la revista espanyola més referenciada en diversos índexs bibliogràfics, bibliomètrics i bases de dades bibliogràfiques internacionals (tal com diu l'informe de Román, Urdín i Vázquez, 2000), així com d'entre les més valorades de les que es publiquen a Espanya (segons Román, 2002). La irregularitat,

TAULA 3  
*Revistes acadèmiques de geografia i demografia (1996-2002)*

Revista	Periodicitat observada	Volums apareguts	Articles considerats
<i>Documents d'Anàlisi Geogràfica</i>	Semestral	14	122
<i>Espai-Temps</i>	Irregular	7	15
<i>Notes de Geografia Física</i>	Desapareix el 1996	1	6
<i>Papers de Demografia</i>	Irregular*	108	108
<i>Revista de Geografia</i>	Irregular**	3	26
<i>Scripta-Nova. Revista Electrònica de Geografia y Ciencias Sociales</i>	Quinzenal	132	521
<i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i>	Semestral	13	166
<b>Total</b>		<b>278</b>	<b>964</b>

\* Es publiquen entre dotze i vint números anuals.

\*\* Acaba la primera època el 1999 i comença la segona el 2002.

La taula 13 de l'annex presenta informació desglossada sobre les revistes acadèmiques de geografia i demografia.

els números monogràfics i el fet de ser compartida amb les seccions d'història i de sociologia, segueixen marcant el caràcter d'*Espai-Temps*. Pel que fa a *Papers de Demografia*, el seu format de document de treball continua facilitant la publicació immediata de nous textos i recerques, però n'esbiaixa i condiona la difusió, la qual s'ha vist millorada en penjar del web del CED, ara en format PDF, els originals publicats d'ençà del 1998 (taula 3).

Fer un repàs de la producció de les revistes catalanes de geografia en el seu conjunt, significa tenir present el pes singular de *Scripta Nova*: a causa de la seva periodicitat (un nou volum cada quinze dies), entre el 1996 i el 2002 arriba a suposar un 54 % de tots els articles apareguts de totes les revistes considerades i, doncs, un element condicionant de tota anàlisi. Així, mercès a *Scripta Nova* i en relació amb l'anterior etapa, la proporció de dones que han signat articles ha augmentat espectacularment, talment com la proporció de textos de geografia humana, els que estan escrits en espanyol i els que tenen com a àmbit d'estudi fora d'Espanya (aquests dos darrers elements vénen donats pel fet que gran part dels autors de *Scripta Nova* provenen d'universitats llatinoamericanes, cosa que també ha propiciat que el portuguès, per Brasil, sigui actualment la tercera llengua d'expressió de les publicacions acadèmiques catalanes, després de l'espanyol i del català; taula 13).

Independentment de totes aquestes apreciacions, cal remarcar la notable minva en el nombre d'articles de geografia física (especialment significativa d'ençà del 1997, quan desapareix *Notes de Geografia Física*) i que cal contrastar amb el potencial productiu (en temes i quantitat de recerca, en nombre d'investigadors, en projecció social, etc.) que tenen diversos dels seus camps (especialment a la UB: climatologia, meteorologia, edafologia, estudis ambientals i sobre el paisatge natural, etc.). De tot plegat se n'extreu que les revistes acadèmiques de geografia de Catalunya no són el canal normal i habitual d'expressió de la recerca que es fa a les universitats catalanes sobre aquests temes.

Com es recordava fa sis anys, cap de les revistes acadèmiques publicades a Catalunya apareix referenciada en les llistes elaborades des de Filadèlfia per l'Institute for Scientific Information (ISI), tot i que en aquest darrer període una revista xilena s'ha incorporat a la categoria de les revistes de geografia humana (i s'ha afegit al migradíssim panorama de les revistes seleccionades que no són d'expressió anglòfona; taula 14). Aquest biaix que l'ISI manté envers les revistes del món anglosaxó li treu força com a paràmetre de comparació universal i li fa ignorar publicacions d'excel·lent qualitat que apareixen en altres àmbits culturals. Tot i que en ciències socials aquests tipus d'índexs no tenen el predicament que han assolit en les ciències «pures», el cert és que cada dia més marquen tant les pautes i els criteris de

publicació com els formats i l'estructura dels textos publicables, i generalitzen una visió favorable envers la bondat de les llistes, dels rànquings i dels factors d'impacte com a mecanismes de validació tant de la recerca com dels investigadors.

És en aquesta línia que cal entendre l'aparició d'una llista i un rànking de revistes feta per a la valoració de la producció geogràfica en àmbit espanyol, una altra per a Catalunya (taula 15) i també una proposta de llista de revistes d'interès (més que d'avaluació) per a la demografia (taula 16). És ben significatiu que en cap d'aquestes propostes de llistes i rànquings cap revista catalana ni espanyola figuri mai en la categoria A (o corresponent a la màxima apreciació), ja que (o malgrat que) les revistes situades en aquesta categoria es defineixen com a «revistes d'àmbit internacional, del màxim nivell de qualitat dins la seva disciplina, situades als índexs internacionals amb els coeficients d'impacte més alts» (tal com es diu, per exemple, en la «proposta d'un sistema d'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials» feta pel DURSI, o en la proposta feta des del CED). En tots els casos, la selecció i fiabilitat de la selecció feta des de l'ISI no és mai qüestionada, ni des d'una òptica científica (la conveniència i utilitat de les llistes i els rànquings) ni cultural (el biaix anglosaxó). Sigui com sigui, cal remarcar que en la proposta del DURSI hi ha quatre revistes catalanes en la categoria B (*Documents d'Anàlisi Geogràfica*, *Geo crítica*, *Papers de Demografia* i *Revista de Geografia*) i tres en la C (*Tarraco*, *Terra* i *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*).

### 3.2. Les publicacions

Com no podia ser altrament, en el període ara tractat s'observa un considerable augment en el nombre de documents publicats pel personal docent i investigador (taula 4): si globalment l'increment és entorn del 62 %, el creixement més significatiu és en l'epígraf «Llibres» (més del doble que en l'etapa anterior), així com en «Capítols de llibres» i altres obres col·lectives, que sobrepassa el nombre d'articles editats en revistes (tant en paper com en format electrònic). Aquest fet pot estar relacionat tant amb l'augment de l'edició d'actes de congressos i seminaris (taula 5), com amb una major facilitat en la publicació de llibres de divulgació (més que no pas llibres estrictament acadèmics o manuals; taules 17 i 18). Aquestes darreres constatacions podrien confirmar-se pel fet que l'increment en les publicacions es produeix en textos apareguts a Catalunya (llibres i obres divulgatives, a més de per la, ja citada, elevada productivitat de la revista *Scripta Nova*) o bé fora d'Espanya (l'assistència a congressos i l'augment dels contactes internacionals afavoriria aquest tipus de publicacions; taula 19).



TAULA 4

*Publicacions del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED (1996-2002)\**

Tipus de publicació	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	145	146	124	105	105	96	73	794
Capítols de llibres	125	154	115	152	117	114	87	864
Llibres	54	38	54	71	39	18	52	352
<b>Total</b>	<b>324</b>	<b>338</b>	<b>293</b>	<b>328</b>	<b>260</b>	<b>228</b>	<b>212</b>	<b>1.984</b>

Lloc d'edició del document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	165	205	192	219	173	136	144	1.234
Resta d'Espanya	93	90	51	62	57	51	38	442
Resta del món	66	43	50	47	31	41	30	308
<b>Total</b>	<b>324</b>	<b>338</b>	<b>293</b>	<b>328</b>	<b>261</b>	<b>228</b>	<b>212</b>	<b>1.984</b>

\* Dades referides a la UAB, la UB, la UdG, la UdL, la URV i el CED. La quantificació de les publicacions del personal del CED exclou els seus textos apareguts a *Papers de Demografia*, revista editada pel mateix CED.

Les taules 17 i 18 de l'annex inclouen informació desglossada sobre els tipus de documents i el lloc d'edició de les publicacions.

TAULA 5

*Comunicacions i ponències presentades en congressos científics per part del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED, segons el lloc del congrés*

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	41	36	39	39	34	31	26	246
Resta d'Espanya	45	36	26	32	22	31	23	215
Resta del món	28	35	22	19	2	31	11	171
<b>Total</b>	<b>114</b>	<b>107</b>	<b>87</b>	<b>90</b>	<b>81</b>	<b>93</b>	<b>60</b>	<b>632</b>

La taula 19 de l'annex presenta informació desglossada sobre les comunicacions i ponències presentades en congressos científics.

L'increment en la presència de geògrafs i geògrafes catalans en els consells editorials de revistes estrangeres també aniria lligat a aquesta més gran quantitat (i qualitat) dels contactes i la presència internacional dels investigadors catalans (taula 20).

Tot i mantenir totes les precaucions abans esmentades en relació amb les revistes preses en consideració per l'ISI, si hom assumeix com un punt de referència aquestes llistes i aquests

rànquings, cal reconèixer un gran augment en el nombre de documents publicats pels investigadors catalans en aquestes revistes, que ha passat de setze en l'anterior etapa a cinquanta-set en la present (taula 6).

És d'allò més significatiu destacar que trenta-tres d'aquests cinquanta-set articles (prop del 58 %) es publiquen en revistes «de geografia física», mentre que una vintena ho fan en revis-



TAULA 6

*Documents signats per geògrafs i geògrafes de centres de recerca localitzats a Catalunya i publicats en revistes seleccionades per l'ISI (1996-2002)*

Any de publicació	Nombre de documents
1996	4
1997	7
1998	8
1999	13
2000	12
2001	8
2002*	5
<b>Total</b>	<b>57**</b>

\* Les dades per a aquest any són incompletes.

\*\* Inclou quaranta-quatre articles, sis ressenyes de llibres, quatre actes de congrés, dues editorials i una revisió.

La taula 21 de l'annex inclou informació desglossada sobre els articles publicats en les revistes seleccionades per l'ISI.

Taula elaborada per Ferran Lavall i Vigas, de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca (AGAUR), a partir del processament de la base de dades NCR-Spain 1981-2002 (ISI), adquirida per la Generalitat de Catalunya.

tes «de geografia humana» i tan sols quatre es refereixen a tècniques cartogràfiques i similars. Es confirma, doncs, allò que abans s'esmentava que bona part de la producció de la geografia física catalana (especialment la climatologia-meteorologia així com la relacionada amb aspectes diversos de la geomorfologia) es canalitza envers l'exterior i amb un ressò i reconeixement notables en els fóruns internacionals, tal com l'existència d'aquestes publicacions sembla que corroboren i tal com la diversitat internacional de les coautories palesen: els geògrafs i geògrafes catalans no només publiquen conjuntament amb altres geògrafs i geògrafes espanyols o amb d'altres procedents del món anglosaxó, sinó també amb investigadors procedents de molt diversos indrets (taula 21).

En tot cas, això podria ser explicat per tractar-se d'una geografia més propera a la lògica de les ciències «pures» tant pel que fa a les temàtiques com a les formes de realització, d'expressió i de transmissió de les recerques; això mateix quedaria confirmat pel fet que moltes de les revistes indexades on publiquen els geògrafs físics catalans no estan llistades en la categoria de «geografia física», sinó en d'altres (com ara climatologia, estudis ambientals, geociències, etc.); també perquè molts dels articles contenen més de quatre autors com a signants (fet habitual en molts articles de ciències).

TAULA 7

*Tesis llegides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes*

Programa de doctorat	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
A	4	4	4	1	7	4	7	31
B	0	0	0	0	1	0	1	2
C	3	4	2	2	9	2	5	27
D	6	0	0	0	1	0	0	7
E	0	1	0	2	0	0	0	3
F	0	1	0	2	1	0	0	4
G	0	4	3	3	3	2	1	16
H	0	0	0	0	0	1	0	1
I	0	0	1	0	0	0	0	1
J	0	1	0	0	0	0	0	1
K	2	1	0	0	1	0	0	4
<b>Total</b>	<b>15</b>	<b>16</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>23</b>	<b>9</b>	<b>14</b>	<b>97</b>

Programes de doctorat: A, Geografia humana (UAB); B, Demografia (UAB); C, Pensament geogràfic i organització del territori (UB); D, Geografia física i canvi ambiental (UB); E, Paisatge, regió i medi ambient (UB); F, Medi, paisatge, regió i impactes ambientals (UB); G, Planificació territorial i desenvolupament regional (UB); H, Les relacions de Catalunya amb l'exterior (UB); I, Medi ambient (itinerari: geografia en ordenació del territori i medi ambient) (UdG); J, UdL; K, URV.

Les taules 22, 23 i 24 de l'annex presenten informació desglossada sobre les tesis presentades en aquests programes de doctorat.

### 3.3. Les tesis doctorals

Les tesis doctorals, com a element que concreta els resultats de la recerca feta per un individu durant un període determinat, també reflecteixen l'orientació general d'una branca de la ciència en una etapa determinada. Tanmateix, comparant el darrer sexenni amb l'anterior, el nombre total de tesis defensades és escassament superior, fet que evidencia com, cada vegada més, aquest treball acadèmic resulta directament (i quasi exclusivament) vinculat amb la possibilitat d'una relació laboral estable amb l'acadèmia (cosa cada vegada més complicada d'assolir) (taula 7).

Considerant el gènere dels doctorands, el nombre d'homes que han presentat una tesi ha estat, en els darrers temps, encara més gran que els moments anteriors, si bé el nombre de dones doctorades s'ha mantingut estable. Cal destacar, també, que la proporció entre tesis llegides en català i en espanyol ha estat exactament la mateixa: la defensa de tres tesis doctorals en portuguès i una en anglès suposa un tret nou i simptomàtic que també cal relacionar amb l'increment de tesis que tenen el seu àmbit de referència més enllà d'Espanya (taules 22, 23 i 24). Aquest fet s'explica pel notable increment en el nombre de doctorands provinents de l'Amèrica Llatina (sobretot). Malgrat això, Catalunya continua essent la zona més estudiada pels doctorands. El 66 % de les tesis presentades ho són en temes propers a la geografia humana pel fet que aquesta és la principal orientació dels dos programes de doctorat que concentren un major nombre d'estudiants («Geografia humana», de la UAB, i «Pensament geogràfic i organització del territori», de la UB). Malgrat que des del 1997 és possible seguir el programa de doctorat «Demografia» a la UAB (únic a Espanya), el lapse de temps és encara massa curt perquè aquesta possibilitat es tradueixi en un nombre significatiu de tesis doctorals.

## 4. PER A LA MILLORA DE LA RECERCA: REFLEXIONS I EXHORTACIONS

1. La geografia és prou ben acceptada i força ben representada en el context de la recerca que es fa avui a Catalunya, però ho és, essencialment, a títol individual mercès a la sòlida tasca científica i al notable prestigi intel·lectual d'un molt reduït (massa, potser) nombre de geògrafs i geògrafes. També, tot cal dir-ho, hauria contribuït decisivament a l'esmentat èxit l'existència d'un «patrimoni col·lectiu» de la geografia catalana, el bagatge del qual es remunta a començaments del segle xx i es basa en el reconeixement de la feina ben feta per un seguit de persones que hauria sabut donar (al llarg de diverses generacions) una orientació sempre moderna i compromesa a la geografia i que hauria estat

capaç de transmetre-la en un destacat magisteri que no ha creat una escola significativa en la quantitat, però sí en la qualitat.

Contràriament cal reconèixer que hi ha relativament pocs col·lectius de geògrafs de renom: potser a causa de la seva formació pluridisciplinària, els geògrafs i les geògrafes tendeixen a fer les seves recerques associats amb altres professionals, entre els quals sovint es dilueix la pròpia identitat com a geògrafs o es perd la centralitat de la disciplina geogràfica.

Caldria recollir l'esperit de la geografia catalana de fa un segle i resituar-lo en el context d'un nou esforç per mantenir una idea de país en el marc dels canvis polítics, culturals, econòmics, sociològics i demogràfics lligats a la globalització.

2. Un altre dels punts forts de la recerca que actualment es fa a Catalunya en el marc de la geografia prové, curiosament, de la necessitat que té el professional de la geografia de mostrar la seva preparació i de demostrar el valor de la mateixa disciplina en contextos científics i socials amplis i pluridisciplinaris. Aquest fet, habitual en col·lectius reduïts i poc coneguts, quasi mai no és compartit ni entès per disciplines (des dels arquitectes fins als economistes o els biòlegs) que aprofiten l'ampli reconeixement social per dur a terme una expansió «natural» tant dels àmbits d'interès i recerca com els camps d'aplicació professional. Aquesta preocupació de molts geògrafs i geògrafes (que en ocasions arriba a l'obsessió i a vegades al complex d'inferioritat) s'ha traduït sovint en la qualitat, la fiabilitat, la precisió i el rigor de molts treballs de recerca geogràfica, així com en la versatilitat dels seus coneixements i la fàcil adaptabilitat als canvis i les innovacions.

Caldria una recerca teòrica específica en el terreny de les interfícies de contacte amb disciplines contigües, amb l'objectiu d'establir ponts d'entesa, homologació de llenguatges i vies fecundes d'intercanvi, real, de teories, mètodes i centres d'interès.

3. Certament, alguns vessants i especialitzacions de la geografia han esdevingut referents reconeguts i obligats no només davant altres ciències afins, sinó en d'altres de més allunyades. A Catalunya, en concret, els estudis demogràfics, els metropolitans, els relacionats amb la divisió comarcal i l'articulació territorial, la climatologia i potser algun altre, són àmbits apreciats com a valuoses contribucions des de la geografia cap al coneixement general. És també cert, però, que aquest reconeixement encara no ha assolit la dimensió popular i que massa sovint el ciutadà manté la imatge (si és que en té) romàntica, parcial i obsoleta d'una geografia descriptiva lligada exclusivament a la memorització escolar de rius i capitals.

Caldria garantir una relació fluïda entre els centres d'investigació i les problemàtiques del territori i la societat, per tal que la recerca científica aportï respostes efectives a les demandes socials i eviti posicionaments aïllacionistes o elitistes.

4. Aquelles bones apreciacions i consideracions en àmbit intel·lectual no exclouen greus dèficits i profunds punts febles per a la recerca geogràfica a Catalunya. Potser un dels més evidents és, talment com passa a la resta d'Espanya, la manca d'unes directrius que, responen a demandes socials efectivament sentides i a objectius importants en el coneixement i la ciència, marquin les grans línies que cal seguir, apleguin una notable massa de recursos humans, tècnics i econòmics, i orientin de manera potent i decisiva la tasca de grups sencers de recerca.

En aquest sentit, cal recordar que en molts camps de la ciència hi ha programes prioritaris de gran transcendència (que fins i tot el ciutadà llec reconeix, valora i, d'alguna manera, confirma) als quals, doncs, la societat dota de considerables quantitats de recursos: cal reconèixer que des de la geografia catalana hi ha pocs (si n'hi ha cap) programes o línies prioritàries d'aquest tipus, capaçes d'atreure recursos i imatge pública i, alhora, de palesar un compromís i una utilitat social. Es poden esmentar el paisatge o el medi ambient com a dos exemples d'aquestes línies prioritàries sobre les quals, a més, tradicionalment la geografia havia tingut una gran ascendència (i que, a altres països, encara avui té).

Sembla fonamental aprofundir en la recerca epistemològica que permeti donar major consistència a propostes d'enfocaments temàtics encara joves i desplegar el seu potencial de canvi per a tota la geografia. Fugint, però, tant de la integració banalitzadora com de l'acceptació acrítica de la novetat.

5. Tanmateix, tant en geografia com en demografia, hi predominen les tendències centrífugues sovint a la recerca d'un més gran reconeixement social o, simplement, d'una major quantitat de recursos. Així, i per continuar emprant els exemples suara esmentats, malgrat que hi ha geògrafs i geògrafes que tenen en el medi ambient el seu camp de recerca habitual, és ben cert que el nucli central dels estudis ambientals que es fan avui a Catalunya no es troba en la geografia i que, en aquest sentit, la batalla és perduda no només davant altres disciplines (la biologia, la física, l'economia), sinó davant una nova branca del coneixement que una ben orquestrada campanya de màrqueting ha aconseguit anomenar *ciències ambientals*. En el moment present hi ha un debat similar sobre l'orientació que cal establir en els estudis sobre «paisatge»: serien desitjables pressions centrípetes per reconèixer aquests estudis com una d'aquelles necessàries àrees prioritàries de la geografia.

Es fa urgent i necessari un increment en la coordinació interdisciplinària, ja que les ciències socials (i entre aquestes de manera molt clara, la geografia i la demografia), però també les ciències de la Terra, esdevenen més i més interrelacionades, especialment com més aplicables volen ser. Iniciatives com ara la creació de bancs de dades integrats (fàcilment accessibles i constantment actualitzats) contribuirien a aquest propòsit.

6. En qualsevol cas, cal reconèixer que la manca de grans objectius programàtics i d'una llista de temes prioritaris, a més de suposar la pèrdua de visibilitat social (i, juntament, de la justificació de recursos econòmics per a la recerca) i de propiciar tendències centrífugues, també comporta la dispersió tant en els objectius com en els resultats. Això fa encara més difícil mesurar-los en termes d'impacte científic i social. I tot plegat no és gens bo per a la disciplina.

Amb un cert fonament, molt sovint gabinets d'estudis i empreses privades veuen els departaments universitaris com una forma de competència deslleial: aquesta apreciació podria resoldre's potenciant la dedicació, per part de la universitat, a les recerques aplicades que, per raons de rendibilitat, de capacitat o d'altre tipus, la iniciativa privada exclou majoritàriament dels seus objectius.

A més, al costat i per sota dels treballs aplicats a l'anàlisi, la diagnòsi i la teràpia de problemes concrets del medi, del territori o de la població, hi ha d'haver un espai per a la revisió i renovació de la teoria geogràfica o demogràfica. Caldria potenciar el paper de la universitat com a marc òptim per a la recerca teòrica bàsica que els treballs aplicats segueixen reclamant i incloent, i com a àmbit on promoure i assumir recerques d'especial durada (plurianual) o complexitat (creació d'un «observatori territorial», possibilitat de dur a terme recerques contínues —i no finalistes— sobre determinats temes, etc.). Escau també a la universitat la reflexió crítica sobre les transformacions del territori i de la societat.

7. Com es deia abans, en la geografia catalana contemporània hi ha individualitats de reconegut prestigi, però els equips de recerca geogràfica, malgrat haver crescut en quantitat i en nombre de persones implicades, són d'unes dimensions cada vegada menys homologables tant dins un context espanyol com europeu; a més, massa sovint els factors «de fidelitat» (a un investigador, a un catedràtic) primen sobre els «de qualitat» a l'hora de definir els grups de recerca. En els darrers anys, el finançament per projecte de recerca ha minvat considerablement, a causa tant de la retallada dels pressupostos com de l'esmentat augment en el nombre de grups sol·licitants. En qualsevol cas, els grups de recerca de geografia que la Generalitat de Catalunya considera *consolidats* poden competir en molt pocs paràmetres quantitatius amb altres grups homòlegs d'altres disciplines (comparativament també les subvencions rebudes són significativament menors).

Atesa la decisiva i creixent importància atribuïda als grups de recerca consolidats a l'hora de dur a terme l'assignació de recursos, fóra bo revisar els criteris que en defineixen l'existència i el reconeixement, a través d'una política homogènia i equitativa que valorés la necessitat, oportunitat, innovació i productivitat de cada grup i cada tema de recerca plantejats. I, en tot cas, «consolidar-los» a través de majors dotacions econòmiques.

Tot i que el docent investigador hauria de continuar essent la figura òptima i normal del professional dedicat a la recerca, seria profitós crear un cos complementari d'investigadors de la Generalitat de Catalunya que tingués com a missió preferent la realització i la difusió de treballs acadèmics avançats.

8. Es continuen detectant problemes d'identitat corporativa i visibilitat social per a la geografia també dins l'acadèmia. En ocasions (fins i tot dins un mateix document procedent de les universitats o l'Administració) la geografia és catalogada dins les ciències socials i en d'altres amb les humanitats, sense comptar que a vegades la geografia física manté notables punts de contacte amb algunes de les anomenades ciències pures. Les repercussions d'això en la recerca i, especialment, en la projecció social de la recerca són notables.

Caldria ampliar i aprofundir la recerca metodològica: una recerca amb un fonament científic fort, sòlid, que permeti sortir de les fórmules elementals que s'apliquen en bona part de la recerca aplicada.

9. El reduït impacte social de la recerca que es fa en geografia té molt a veure també amb el seu reduït ressò mediàtic. Alhora, aquesta escassa projecció mediàtica influeix també negativament en la mateixa investigació científica. De fet, els complexos, però cada vegada més intensos i evidents lligams i mecanismes de retroalimentació entre ciència, mitjans de comunicació i societat són, en el cas de la geografia, molt dèbils, quasi inexistent. Així la tasca del geògraf pràcticament no és coneguda per la societat i, al seu torn, només en comptades ocasions la societat recorre al geògraf com a expert per tractar els seus problemes. Una excepció curiosa, sobtada i relativament recent pot ser la dels «homes i dones del temps»: a poc a poc, cada vegada més ciutadans van identificant aquella persona que a través de la televisió els informa de les previsions meteorològiques amb la disciplina científica de la geografia.

Tal com avui succeeix amb els estudis demogràfics, l'existència d'una institució investigadora que portés l'adjectiu *geogràfic* en el seu nom contribuiria decisivament tant a la divulgació de la recerca com a la positiva reconsideració del paper dels geògrafs i la geografia en la societat actual. En el moment present, la possibilitat que siguin creats instituts relacionats amb el paisatge, l'aigua i la sostenibilitat no hauria d'amagar la necessitat d'aquest centre pròpiament geogràfic ni, per aquesta mateixa raó, els tres esmentats instituts haurien de deixar de contenir un significatiu pes de la recerca feta des de la geografia i per geògrafs i geògrafes.

10. També és cert que, a diferència del que ha succeït en els darrers anys en moltes comunitats autònomes on un bon grapat de geògrafs i geògrafes han aconseguit situar-se en posicions destacades de l'Administració pública (en càrrecs tècnics o polítics), a Catalunya la magnitud econòmica, social i universitària

general del país no ha permès que la reduïda comunitat de geògrafs tingués un paper destacat i suficientment visible i identificable. El seu impacte i transcendència social és, doncs, escàs.

Malgrat això, els geògrafs i les geògrafes catalans i la mateixa geografia catalana són molt positivament valorats i apreciats des de la resta d'Espanya, i en un possible rànquing integrat per diversos índexs, de ben segur que la gran majoria obtindrien una excel·lent qualificació. A escala internacional, els nombrosos contactes i lligams que tradicionalment han conreat els professionals i els acadèmics de la geografia catalana han donat molts fruits en forma de publicacions, xarxes de recerques i d'intercanvis, participacions en congressos, i un llarg etcètera.

Tot i això, seria molt desitjable reforçar els vincles de la investigació geogràfica catalana amb la de la resta d'Espanya i amb l'europea, amb propostes de grups i xarxes temàtiques europees prou àmplies. Seria bo fomentar la trobada entre els investigadors i investigadores de la geografia catalana en fòrums *ad hoc*.

11. La història recent de la geografia acadèmica ve marcada per l'existència de dos grans blocs de relacions universitàries originats en les dependències administratives dels antics col·legis universitaris: així es destaca el treball habitual en comú d'investigadors de la UB, la UdL i la URV, per un cantó, i de la UAB i de la UdG, per l'altre, amb l'agregant d'un enorme desconeixement mutu que a vegades ratlla la competitivitat i l'encavalcament de recerques. Aquesta tendència bipolaritzant semblaria que es comença a trencar en els darrers temps mercès a alguns contactes i recerques de tipus creuat.

Seria bo dissenyar un gran projecte científic comú, i amb pretensions mediàtiques, de coneixement del país i la seva realitat canviant. I, tot plegat, imaginat des de les aportacions coincidents de diverses universitats. La necessària interacció dels departaments i instituts de les universitats de Catalunya podria ampliar-se, per a la recerca geogràfica i demogràfica, al conjunt de terres de la nostra comunitat lingüística mercès a l'actuació de l'IEC en tot l'àmbit que té legalment reconegut, i també de l'Institut Joan Lluís Vives.

Aquest possible futur panorama acadèmic, però també l'estructura present dels departaments universitaris de geografia a Catalunya, fan convenient una més gran coordinació entre si, que hauria de ser producte d'acords mutus o d'una política global externa que en possibilités una estructura més racional i més dimensionada amb les necessitats i expectatives socials. Un aspecte amb una necessitat urgent de renovació i coordinació és el dels programes de doctorat que són, de fet, els que contribueixen decisivament a crear nous investigadors i ajuden a estructurar els equips de recerca.

12. L'existència del CED representa el punt fort de la recerca en demografia a Catalunya. La migradesa de la recerca dins

dels departaments universitaris està lligada a la precarietat de la presència de la demografia a la universitat. El programa de doctorat en demografia de la UAB ha millorat aquesta situació.

De ben segur que la creació d'una àrea de coneixement universitari pròpia per a la demografia contribuiria no només a construir una més gran identitat pròpia, sinó a traçar la possibilitat d'una carrera professional dins l'acadèmia per a molts demògrafs i demògrafes, que acaben essent atrets per altres disciplines amb àrea de coneixement pròpia.

13. Tot i que coherent amb la seva tradicional interdisciplinarietat, en algunes universitats la geografia comparteix estructures organitzatives amb història, història de l'art, filologies, sociologia, filosofia, etc, aquesta realitat a vegades esdevé problemàtica en constatar el lloc de la geografia física: gaudint d'una perfecta vigència i amb una posició equidistant en relació amb les ciències de la Terra i les ciències ambientals, molt sovint es caracteritza per la preterició dels seus laboratoris i infraestructures (a vegades patint els constrenyiments imposats des dels àmbits o les facultats «de lletres»), que dificulta la introducció i l'aplicació de les tècniques modernes en l'anàlisi pedològica, climatològica, hidrològica, biogeogràfica, paisatgística, etc. Tot plegat esmorteix el potencial que, juntament amb l'anàlisi econòmica i social del territori, té la geografia física en el marc dels estudis de la natura i del medi ambient.

Des d'alguns àmbits de l'Administració i en certes esferes de la societat se segueix mantenint, doncs, una imatge prou esbiaixada de la geografia que la identifica amb un equipament simple i precari. Per mantenir el propi desenvolupament i per garantir la competitivitat internacional, la recerca geogràfica actual resulta simplement impossible sense una estructura logística adient, que, a més de biblioteques, mediateques i cartoteques actualitzades, inclogui equipament tecnològic sofisticat (sistemes d'informació geogràfica, sistemes de posicionament global, cartografia automàtica, anàlisi i tractament d'imatges de satèl·lit, etc.).

14. A l'hora d'elaborar el present report s'ha constatat una notable dispersió en les fonts i la documentació, una gran inconnexió entre les bases de dades, una preocupant dificultat a l'hora d'aconseguir informació essencial i de titularitat pública (des del nom dels projectes competitius i el seu finançament fins als «trams» de recerca).

Calen accions sistemàtiques per millorar, racionalitzar i donar coherència a les bases de dades relacionades amb la recerca, tant les que corresponen directament a les administracions públiques com, especialment, les que estan a càrrec de les universitats i departaments: les memòries de recerca (de cada individu, grup de recerca, departament, i universitat) haurien de ser documents fiables, explícits, actualitzats i rigorosos.

15. Moltes pàgines web de les universitats i els centres universitaris ofereixen una informació sobre recerca que en ocasions no és fàcilment comprensible ni assimilable i no sempre resulta comparable. A vegades hi ha grans buits i greus contradiccions entre la informació aportada per les pàgines web d'un departament, de la seva facultat i de la seva universitat. Els departaments i, especialment, els grups de recerca presenten una informació dispersa i generalment pobra en les seves pàgines web: això és un tema inquietant tenint en compte que Internet ha esdevingut la gran porta per on s'accedeix en primera instància a la informació universalment disponible sobre un investigador, una unitat de recerca, un departament, una universitat.

Calen accions urgents per millorar, racionalitzar i actualitzar la informació disponible a les pàgines web dels departaments, grups de recerca i investigadors, ja que aquestes pàgines han esdevingut el seu aparador preferent i privilegiat i, alhora, el canal de projecció exterior de la seva imatge.

16. Semblaria igualment necessària una revisió i una reconsideració *ex novo* del principi que adjudica a certes revistes acadèmiques un determinat «nivell de qualitat» (o d'«excel·lència»), a partir del qual se'n deriva un barem d'assignació de personal i dels recursos. Talment com passa en la resta de ciències socials, en geografia i demografia certes pautes rutinàries d'avaluació (índexs de citacions, d'impacte, etc.) són del tot alienes a la tradició acadèmica pròpia i, a més, quan s'importen d'altres latituds i s'apliquen de manera irreflexiva generen inconvenients i desajustaments (demografia  $\neq$  *population studies*; àmbits diferents de la geografia física escampats a ciències diverses, etc.). L'Administració competent i la comunitat científica haurien de concordar una escala de valoració pròpia per a les publicacions periòdiques que fos acceptable per part de tothom.

17. Calen subvencions per a les revistes acadèmiques autòctones que tinguin el català com a idioma vehicular per tal de potenciar la normalització científica d'aquesta llengua; tanmateix, aquests ajuts no poden excloure revistes que al costat del català incloguin articles en altres idiomes, ja que la producció científica s'expressa de manera habitual, espontània i simultània en diverses llengües. Només d'aquesta manera la ciència feta a Catalunya podrà entrar d'una manera menys difícil i més lògica en els circuits mundials de la difusió de la recerca, sense recórrer necessàriament al monolingüisme en anglès. L'aparició d'alguna revista (de l'estil de *L'Avenç*) que, bo i mantenint el nivell acadèmic adient, posés a l'abast d'un públic ampli els resultats de la recerca geogràfica, de ben segur que contribuiria a redreçar la deformada percepció popular que sovint hom té de la geografia, i alhora potenciarà la investigació feta al nostre país.

## 5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES I DOCUMENTALS

### 5.1. Referències bibliogràfiques i fonts documentals

CAPEL, Horacio; SOARES, Paulo Rodríguez; UEDA, Vanda. «Cinco años de *Scripta Nova* (1997-2001)». *Scripta Nova*, núm. 104 (2001).

COMA, Lluís; SUÑEN, Eduard; CARBÓ, Joan Marc; ROVIRA, Lluís; CAMÍ, Jordi. *National Citation Report (ISI). Catalunya 1981-1998*. Barcelona: CIRIT, 2001.

GIL OLCINA, Antonio [et al.]. «Informe sobre resultados cualitativos de la investigación en geografía». AGE *Geografía* 21. Madrid: Asociación de Geógrafos Españoles, 2001, p. 115-135.

GÓMEZ ORTIZ, A.; PÉREZ GONZÁLEZ, A. [ed.]. *Evolución reciente de la geomorfología española (1980-2000)*. Logronyo: Geoforma, 2001.

GUTIÉRREZ, Javier; LÓPEZ-NIEVA, Pedro. «Are international journals of human geography really international?». *Progress in Human Geography*, vol. 25, núm. 1 (2001), p. 53-69.

INSTITUTE FOR SCIENTIFIC INFORMATION. *ISI database*. Filadèlfia: ISI, 1996-2002a.

INSTITUTE FOR SCIENTIFIC INFORMATION. *Social Sciences Citation Index. Journal citations reports*. Filadèlfia: ISI, 1996-2002b.

PUJOL, Hermínia. «El perfil dels membres de la Societat Catalana de Geografia i de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 56 (2003), p. 165-193.

RIERA, Pilar; GARCIA-RAMON, M. Dolors; OLIVER-FRAUCA, Laia; LAVALL, Ferran. «La internacionalización de la geografía española». A: *La geografía española ante los retos de la sociedad actual*. Madrid: Comité Español de la Union Géographique Internationale/International Geographical Union, 2004.

ROMÁN, Adelaida. *Índices de impacto de las revistas españolas de humanidades a partir del análisis de las revistas mejor valoradas por los pares*. Madrid: CINDOC, 2002.

ROMÁN, Adelaida; URDÍN, Carmen; VÁZQUEZ, Manuela. *Resultados del proyecto LATINDEX: Evaluación de revistas españolas*. Madrid: CINDOC, 2003.

SEGRELLES, José Antonio. «La geografía y los usuarios de la investigación geográfica en España». *Scripta Nova*, núm. 30 (1998).

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA; FUNDACIÓ EMPRESA I CIÈNCIA. *Fòrum de la recerca: Deu anys de recerca a la UAB*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.

### 5.2. Repertori d'adreces d'internet

Centre d'Estudis Demogràfics. <<http://www.ced.uab.es/>>

Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT). Generalitat de Catalunya. <<http://www10.gencat.net/dursi/ca/re/cirit.htm>>

Consell Superior d'Investigacions Científiques. Centre d'Informació i Documentació Científica. <<http://www.cindoc.csic.es>>

Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI). Generalitat de Catalunya. <<http://www10.gencat.net/dursi/>>

Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona. <<http://www.blues.uab.es/geog/>>

Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional. Universitat de Barcelona. <<http://www.ub.es/geofis/links.html>>

Departament de Geografia, Història i Història de l'Art. Universitat de Girona. <<http://www.udg.es/dghha/>>

Departament de Geografia Humana. Universitat de Barcelona. <<http://www.ub.es/geohum/13.html>>

Departament de Geografia i Sociologia. Universitat de Lleida. <<http://www.udl.es/dept/geosoc/>>

Institut d'Estudis Catalans (IEC). <<http://www.iecat.net>>

Institute for Scientific Information (ISI). <<http://www.isinet.com>>

Ministeri d'Educació i Ciència (MEC). <<http://www.mec.es/index.html>>

Secció de Geografia. Universitat Rovira i Virgili. <<http://www.sre.urv.es/web/geografia/>>

## 6. PRECISIONS I AGRAÏMENTS

En l'elaboració del present report han participat, com a coordinadors, Enric Lluch i Martín (membre emèrit de l'IEC; professor emèrit de la UAB) i Abel Albet i Mas (de la Societat Catalana de Geografia i de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori; professor a la UAB) i, com a col·laboradors, Jordi Martí i Henneberg (de la Societat Catalana de Geografia i de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica; professor a la UdL), Hermínia Pujol i Estragués (de la Societat Catalana de Geografia; gerent del CED) i Anna Ribas i Palom (de la Societat Catalana de Geografia; professora a la UdG).

Excepte on s'indica el contrari, totes les dades i informacions fan referència al període que va del gener del 1996 al desembre del 2002. Excepte on s'indica el contrari, totes les taules són d'elaboració pròpia a partir de les dades que les fonts documentals citades ofereixen. Davant la progressiva desaparició d'anuaris estadístics i memòries de recerca en format paper, la gran majoria de dades han estat extretes de les pàgines web institucionals de les universitats, departaments universitaris, centres de recerca i administracions públiques: les característiques d'aquestes fonts documentals fan que molt sovint ofereixin informació incompleta o no sistematitzada que, malauradament, en ocasions hom s'ha vist obligat a incorporar en el present report; en tot cas, es tracta de la informació disponible i accessible entre el maig del 2003 i el maig del 2004.



Els autors agraeixen l'amabilitat i l'interès de Josepa Bru i Bistuer (UdG), Anna Cabré i Pla (CED), Maria Dolors Garcia Ramon (UAB), Javier Martín Vide (UB), Josep Oliveras i Samitier (URV) i Antoni F. Tulla i Pujol (UAB) a l'hora d'expressar els seus comentaris sobre la recerca en geografia o en demografia. També han estat de gran ajut diversos comentaris rebuts durant el

període en què la versió provisional d'aquest report ha estat penjada al web de l'IEC.

Els autors també agraeixen la col·laboració de Ferran Lavall i Vigas (AGAUR) en l'obtenció de les dades procedents de l'ISI (apartat 3.2), així com la plena disponibilitat i eficiència de Llorenç Arguimbau i Vivó (Secretaria Científica, IEC).

## ANNEX. REPERTORI DE TAULES DOCUMENTALS

TAULA 8

*Personal docent i investigador de les universitats catalanes adscrit a les àrees de coneixement d'anàlisi geogràfica regional, geografia física i geografia humana; variació 1996-2002*

### a) Universitat Autònoma de Barcelona

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	1	4	8	7	2	4	3	6	16	2	4	4	34	27	61	1,26
1999	1	4	10	9	2	5	2	3	18	3	7	3	40	27	67	1,48
2002	1 (266)	4 (71)	15 (570)	12 (312)	1 (65)	5 (77)	0 s. d.	0 s. d.	19 (874)	4 (491)	15 s. d.	7 s. d.	51 (1.834)	32 (973)	83 (2.807)	1,59

### b) Universitat de Barcelona

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	6	1	16	7	0	3	1	2	5	6	s. d.	s. d.	28	19	47	1,47
1999	6	1	15	8	0	3	1	2	5	5	7	1	34	20	54	1,70
2002*	10 (387)	2 (79)	14 (964)	11 (609)	0 (189)	3 (246)	0 s. d.	0 s. d.	4 (547)	2 (230)	6 s. d.	1 s. d.	34 (2.475)	19 (1.659)	53 (4.134)	1,79

### c) Universitat de Girona

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	1	0	3	4	0	1	6	1	1	2	2	0	13	8	21	1,63
1999	1	1	6	3	0	2	0	1	4	2	1	1	12	10	22	1,30
2002	1 (44)	1 (11)	6 (137)	3 (62)	0 (86)	2 (40)	0 s. d.	0 s. d.	8 (268)	3 (157)	5 s. d.	3 s. d.	20 (548)	12 (275)	32 (823)	1,67

**TAULA 8 (Continuació)**  
*Personal docent i investigador de les universitats catalanes adscrit a les àrees de coneixement d'anàlisi geogràfica regional, geografia física i geografia humana; variació 1996-2002*

## d) Universitat de Lleida

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	1	0	2	0	1	1	0	0	4	1	0	0	8	2	10	4,00
1999	1	0	5	0	0	0	0	0	3	1	2	1	11	2	13	5,50
2002	3 (40)	0 (2)	3 (105)	1 (52)	1 (79)	1 (78)	0 s. d.	0 s. d.	2 (178)	0 (117)	s. d. s. d.	s. d. s. d.	9 (426)	2 (254)	11 (680)	4,50

## e) Universitat Pompeu Fabra

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2	n. a.
1999	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2	n. a.
2002	0 (61)	0 (12)	1 (111)	0 (45)	0 (35)	0 (20)	1 s. d.	0 s. d.	0 (296)	0 (130)	0 s. d.	0 s. d.	2 (539)	0 (218)	2 (757)	n. a.

## f) Universitat Rovira i Virgili

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	2	0	4	1	1	1	1	0	1	2	2	1	11	5	16	2,20
1999	2	0	4	1	1	1	2	0	5	2	0	0	14	4	18	3,50
2002	2 (50)	0 (13)	4 (152)	1 (62)	1 (108)	1 (94)	1 s. d.	1 s. d.	0 (286)	4 (173)	2 s. d.	0 s. d.	14 (654)	4 (414)	18 (1.068)	3,50

## g) Total

Any	CU		TU		TEU		AJ		AE		PI + FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h+d	h/d
1996	11	5	34	19	4	10	12	9	27	13	8	5	96	61	157	1,57
1999	11	6	41	21	3	11	6	6	35	13	17	6	113	63	176	1,81
2002*	17	7	43	28	3	12	2	0	37	11	28	11	130	69	199	1,88

\* Les dades de la UB corresponen al 2004.

N. a.: no aplicable; s. d.: sense dades; h: homes; d: dones; CU: catedràtics i catedràtiques d'universitat; TU: titulars d'universitat; TEU: titulars d'escola universitària; AJ: ajudants; AE: associats i associades i emèrits; PI: personal investigador; FPI: becaris i becàries dels programes de formació del personal investigador.

Entre parèntesis, el total de personal docent i investigador per cada categoria i universitat.



TAULA 9  
 Personal investigador vinculat al Centre d'Estudis Demogràfics (1996-2002)

Any	Personal investigador a temps complet		Personal investigador associat		Personal investigador visitant		Personal tècnic de suport a la recerca		Becaris i becàries de col·laboració		Becaris i becàries FPI		Total		Total	Ràtio
	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d	h	d		h/d
1996	8	2	1	4	2	1	0	3	1	0	2	4	14	14	28	1,00
1997	6	2	2	4	1	3	1	3	1	4	2	4	13	20	33	0,65
1998	5	2	3	4	0	2	1	3	1	3	0	4	10	18	28	0,56
1999	8	2	2	3	0	2	1	3	2	1	1	3	14	14	28	1,00
2000	8	4	2	4	0	1	2	3	4	0	2	1	18	13	31	1,38
2001	7	3	2	4	0	1	2	3	4	1	2	1	17	13	30	1,31
2002	8	3	1	4	0	2	4	2	1	1	4	0	18	12	30	1,50

H: homes; d: dones.

TAULA 10  
 Nombre de beques concedides en el marc dels programes de formació del personal investigador; any inicial de concessió

Universitat	Any								Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002		
UAB	2	4	1	2	0	6	5	20	
UB	1	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	1	
UdG	0	2	0	2	2	1	3	10	
UdL	0	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	0	
URV	1	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	1	
CED	1	2	1	1	1	0	1	7	
<b>Total</b>	<b>5</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>3</b>	<b>7</b>	<b>9</b>	<b>39</b>	

S. d.: sense dades.

Beques de formació del personal investigador (FPI) del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, del Ministeri de Ciència i Tecnologia, de la Generalitat de Catalunya i beques assimilables de les respectives universitats.

TAULA 11  
*Finançament de la recerca bàsica en geografia i demografia rebut per les universitats catalanes  
i pel Centre d'Estudis Demogràfics (1996-2002) (en euros) \**

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Any	Projectes competitiu espanyols per a geografia**	Projectes competitiu espanyols (total de la UAB)**	Projectes competitiu europeus per a geografia	Projectes competitiu europeus (total de la UAB)	Convenis i contractes de transferència de tecnologia per a geografia	Convenis i contractes de transferència de tecnologia (total de la UAB)	Total per a geografia	Total de la UAB
1996	33.656,68	3.798.474,63	18.030,36	2.279.575,30	131.622,38	12.759.201,35	183.309,43	18.837.251,28
1997	41.369,65	4.623.893,84	0,00	2.548.005,64	211.148,47	4.463.327,09	252.518,12	11.635.226,57
1998	64.909,31	3.452.670,30	0,00	2.319.280,22	329.752,40	6.167.677,14	394.661,71	11.939.627,66
1999	4.207,08	7.369.192,12	232.790,00	3.698.133,30	181.949,98	6.853.186,56	418.947,06	17.920.511,98
2000	261.976,70	5.675.522,83	84.556,00	2.715.441,00	243.502,26	6.181.455,93	590.034,96	14.572.419,76
2001	129.277,73	8.694.945,55	64.243,00	2.544.536,00	172.006,26	10.541.275,60	365.526,99	21.780.757,15
2002	128.800,00	8.363.354,56	94.743,00	3.179.217,00	676.649,79	9.234.870,94	900.192,79	20.777.442,50
<b>Total</b>	<b>664.197,15</b>	<b>41.978.053,83</b>	<b>494.362,37</b>	<b>19.284.188,46</b>	<b>1.946.631,54</b>	<b>56.200.994,61</b>	<b>3.105.191,06</b>	<b>117.463.236,90</b>

## b) Universitat de Barcelona

Any	Projectes competitiu espanyols per a geografia*	Projectes competitiu espanyols (total de la UB)**	Projectes competitiu europeus per a geografia	Projectes competitiu europeus (total de la UB)	Convenis i contractes de transferència de tecnologia per a geografia	Convenis i contractes de transferència de tecnologia (total de la UB)	Total per a geografia	Total de la UB
1996	48.742,08	6.858.364,85	0,00	1.775.863,65	58.481,81	4.839.258,60	107.223,89	13.475.483,10
1997	10.1117,43	5.541.571,94	100.000,00	3.374.600,01	17.097,76	4.428.910,73	227.215,19	13.347.079,68
1998	43.873,88	7.097.586,00	65.988,00	6.207.272,20	118.667,91	8.132.094,70	228.529,79	21.438.950,90
1999	39.967,30	8.459.641,87	0,00	885.365,00	115.156,77	8.135.375,59	155.124,07	17.482.381,46
2000	58.298,17	7.333.527,03	0,00	5.954.951,53	115.885,04	7.652.721,54	174.183,21	20.943.200,10
2001	144.822,42	11.325.103,67	174.606,00	5.034.982,95	144.909,94	9.014.800,50	464.338,36	25.376.888,12
2002	136.000,00	14.610.042,63	0,00	8.879.550,98	155.738,22	8.983.717,95	291.738,22	32.475.313,56
<b>Total</b>	<b>581.821,28</b>	<b>61.225.837,99</b>	<b>340.594,00</b>	<b>32.112.586,32</b>	<b>725.937,45</b>	<b>51.186.879,61</b>	<b>1.648.352,73</b>	<b>144.525.303,92</b>

TAULA 11 (Continuació)  
 Finançament de la recerca bàsica en geografia i demografia rebut per les universitats catalanes  
 i pel Centre d'Estudis Demogràfics (1996-2002) (en euros) \*

## c) Universitat de Girona

Any	Projectes competitiu espanyols per a geografia**	Projectes competitiu espanyols (total de la UdG)**	Projectes competitiu europeus per a geografia	Projectes competitiu europeus (total de la UdG)	Convenis i contractes de transferència de tecnologia per a geografia	Convenis i contractes de transferència de tecnologia (total de la UdG)	Total per a geografia	Total de la UdG
1996	0,00	2.232.627,74	0,00	424.365,33	13.131,00	448.241,42	13.131,00	3.105.234,49
1997	30.507,37	3.617.551,96	30.050,61	146.004,59	27.153,73	428.552,89	87.711,71	4.192.109,44
1998	28.596,16	3.360.018,27	0,00	328.411,32	217.095,18	1.218.255,33	245.691,34	4.906.684,92
1999	0,00	2.909.643,71	0,00	332.699,00	168.581,09	1.519.512,60	168.581,09	4.761.855,31
2000	32.785,21	2.949.331,87	0,00	145.006,46	97.844,72	1.950.312,06	130.629,93	5.044.650,39
2001	3.005,06	4.858.895,35	0,00	891.445,42	206.981,02	2.152.021,47	209.986,08	7.902.362,24
2002	64.287,43	4.974.644,64	0,00	216.055,05	135.844,59	2.049.230,25	200.132,02	7.239.929,94
<b>Total</b>	159.181,23	24.902.713,54	30.050,61	2.483.987,17	866.631,33	9.766.126,02	1.055.863,17	37.152.826,73

## d) Universitat de Lleida

Any	Projectes competitiu espanyols per a geografia**	Projectes competitiu espanyols (total de la UdL)**	Projectes competitiu europeus per a geografia	Projectes competitiu europeus (total de la UdL)	Convenis i contractes de transferència de tecnologia per a geografia	Convenis i contractes de transferència de tecnologia (total de la UdL)	Total per a geografia	Total de la UdL
1996	s. d.	1.350.540,20	s. d.	90.036,00	s. d.	504.201,60	s. d.	1.944.777,80
1997	s. d.	1.092.436,90	s. d.	18.007,20	s. d.	1.158.463,30	s. d.	2.268.907,40
1998	s. d.	1.440.576,20	s. d.	150.060,00	s. d.	1.512.605,00	s. d.	3.103.241,20
1999	s. d.	1.782.713,00	s. d.	474.189,60	s. d.	3.325.330,10	s. d.	5.582.232,70
2000	s. d.	1.734.693,80	s. d.	414.165,60	s. d.	1.482.593,00	s. d.	3.631.452,40
2001	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
2002	18.315,85	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
<b>Total</b>	18.315,85	7.400.960,10	s. d.	1.146.458,40	s. d.	7.983.193,00	s. d.	16.530.611,50

TAULA 11 (Continuació)  
 Finançament de la recerca bàsica en geografia i demografia rebut per les universitats catalanes  
 i pel Centre d'Estudis Demogràfics (1996-2002) (en euros) \*

## e) Universitat Rovira i Virgili

Any	Projectes competitius espanyols per a geografia**	Projectes competitius espanyols (total de la URV)**	Projectes competitius europeus per a geografia	Projectes competitius europeus (total de la URV)	Convenis i contractes de transferència de tecnologia per a geografia	Convenis i contractes de transferència de tecnologia (total de la URV)	Total per a geografia	Total de la URV
1996	s. d.	2.478.991,50	s. d.	564.225,60	s. d.	342.136,80	s. d.	3.385.353,90
1997	s. d.	1.632.653,00	s. d.	1.404.561,80	s. d.	516.206,40	s. d.	3.553.421,20
1998	s. d.	2.851.140,40	s. d.	300.120,00	s. d.	1.158.463,30	s. d.	4.309.723,70
1999	s. d.	2.737.094,80	s. d.	18.007,20	s. d.	30.012,00	s. d.	2.785.114,00
2000	s. d.	3.007.202,80	s. d.	1.590.636,20	s. d.	0,00	s. d.	4.597.839,00
2001	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
2002	109.934,94	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
<b>Total</b>	109.934,94	12.707.082,50	s. d.	3.877.550,80	s. d.	2.046.818,50	s. d.	18.631.451,80

## f) Centre d'Estudis Demogràfics

Procedència del finançament	1996	1997	1998	Any 1999	2000	2001	2002	Total
Projectes competitius espanyols**	4.447,00	25.543,00	12.721,00	24.641,00	13.922,00	18.681,00	29.322,00	128.277,00
Projectes competitius europeus	0,00	0,00	0,00	31.952,00	101.878,00	128.062,00	96.905,00	358.797,00
Convenis i contractes de transferència de tecnologia	51.424,00	132.791,00	191.849,00	128.794,00	136.070,00	230.309,00	160.997,00	1.032.234,00
<b>Total</b>	55.871,00	158.334,00	204.570,00	185.387,00	250.870,00	377.052,00	287.224,00	1.519.308,00

S. d.: sense dades.

\* Valor atribuït a l'any inicial de concessió dels projectes i de la signatura dels convenis i contractes.

\*\* Projectes CICYT-DGICYT, DGESIC i similars.

TAULA 12  
Projectes de recerca realitzats amb finançament públic (1996-2002)

Universitat Autònoma de Barcelona

- «Estudi integrat del canvi socioambiental en la franja costanera: una contribució a la gestió sostenible del litoral»
- «Integració de factors ambientals en zones costaneres: el cas del turisme»
- «Anàlisi i gestió del territori. Usos del sòl, paisatge i desenvolupament sostenible en espais naturals protegits»
- «Usos del sòl, paisatge i desenvolupament sostenible en espais rurals de muntanya. Reconstrucció paleoambiental i prospectiva del paisatge»
- «Dinàmica socioeconòmica i canvi en els usos del sòl. Anàlisi de causes i conseqüències en medis rurals mediterranis»
- «Estratègies de cooperació i desenvolupament territorial sostenible a Catalunya»
- «Gestió del recurs aigua amb participació d'agents»
- «El consum d'aigua en els jardins públics de la regió de Barcelona»
- «Eficiència energètica»
- «El paper de la dona en les estratègies de desenvolupament rural. Un estudi comparatiu des de la geografia»
- «Geografia, gènere i vida quotidiana. Intervencions urbanes i integració social»
- «Ordenació urbana i exclusió de gènere a la vida quotidiana»
- «L'articulació de les ciutats i regions de l'arc mediterrani espanyol. L'activitat firal, un nou indicador geoeconòmic»
- «Geografia del nou espai econòmic. Una anàlisi a partir de sistemes d'informació geogràfica»
- «Desenvolupament turístic rural i revaloració sociocultural i mediambiental a Catalunya, Galícia i les Illes Balears»
- «Dinàmica demogràfica i transformacions econòmiques a Catalunya (1717-1857)»
- «La població de Catalunya: estudi històric i territorial»
- «Xarxes de migrants transnacionals: el seu paper en l'assentament dels immigrants i en el diàleg euro-mediterrani sobre el desenvolupament»
- «Migració, assentament de la població i canvis socioeconòmics: els processos d'integració social en petites ciutats i àrees rurals»
- «Millorant el potencial humà de recerca i el coneixement socioeconòmic de base»

Universitat de Barcelona

- «Significat geogràfic i repercussions ambientals dels processos fred actuals a la muntanya. Definició del comportament per al Pirineu oriental i Sierra Nevada»
- «Models estadístics de la variabilitat plurisecular del clima a la península Ibèrica»
- «Evolució dels extrems hídrics a la península Ibèrica en els darrers 500 anys: recopilació de *proxy-data* i modelització regional al litoral mediterrani»
- «Anàlisi de la irregularitat pluviomètrica a diferents escales temporals a la península Ibèrica i Balears i les seves connexions regionals»
- «Els embassaments com a discontinuïtat en la dinàmica del riu: comportament tèrmic i ecològic i transport de sòlids en suspensió. Aplicació als rius Ter i tram inferior de l'Ebre»
- «Interrelacions entre la variabilitat ambiental i els canvis socioeconòmics a la franja mediterrània peninsular entre els 4.000 i 2.000 anys abans del present»
- «Integració econòmica i concentració geogràfica de la indústria a les regions espanyoles: 1850-2000»
- «Desenvolupament regional i desenvolupament local: experiències a Europa i Amèrica Llatina»
- «Desequilibris territorials, mercats de treball i àrees marginals a Catalunya»
- «Delimitación y análisis de las áreas marginales en Cataluña»
- «Areas marginales en Cataluña. Dinámica territorial»
- «Noves dinàmiques territorials en el medi rural de Catalunya. Sostenibilitat i benestar social»
- «Gestió turística del patrimoni natural i cultural en el desenvolupament local dels espais d'interior a Catalunya»
- «Sustainable urban planning and economic (re)development»
- «Metròpolis en competició»
- «L'espai públic urbà: processos de canvi i estratègies públiques/privades en la conformació de la ciutat postindustrial»
- «La construcció de la identitat europea a través d'identitats urbanes: nous subjectes socials, diversitat cultural i polítiques públiques en espais urbans»
- «Relacions intergeneracionals: vincles entre diades d'avis i néts en situacions normatives i no normatives»
- «Migracions mediterrànies: transferències econòmiques i interaccions culturals»
- «Estadística territorial i cartografia parcel·lària a Espanya (1845-1895): una aproximació local»

TAULA 12 (Continuació)  
*Projectes de recerca realitzats amb finançament públic (1996-2002)*

#### Universitat de Barcelona

- «Les sèries del mapa topogràfic d'Espanya a escala 1:50.000»
- «Història de la cartografia espanyola: la producció d'atles geogràfics (segles XVI-XIX)»
- «Geocrítica: sistema d'avaluació de la innovació i la difusió de les tecnologies de la informació i el coneixement en l'àmbit socioeconòmic»

#### Universitat de Girona

- «Estudi integrat del cicle de l'aigua: el cas de la conca del riu Muga (Girona)»
- «Modelització de l'evolució del paisatge en les serralades de Montserrat i Sant Llorenç del Munt (Barcelona) en el període 1800-2000»
- «Cartografia i modelització de l'evolució del paisatge litoral a Catalunya en el període 1800-2000: la província de Girona»
- «Integració de tecnologies de la informació geogràfica per a l'anàlisi dels canvis en els usos del sòl»
- «Efectes dels canvis dels usos del sòl sobre la dinàmica d'ecosistemes de les àrees rurals mediterrànies»
- «La mobilitat laboral com a paràmetre per a la delimitació d'àrees i sistemes urbans i per a la seva planificació. L'evolució de les àrees de cohesió a Catalunya, 1981-1996»
- «Sistemes territorials contemporanis. Anàlisi, ordenació i gestió»
- «Reconeixement, diagnòstic i planejament ambiental en els processos de reestructuració urbana: proposta metodològica i aplicació a l'àrea del Pla Estratègic de Girona»
- «Migracions i mercat de treball: problemes i solucions per a l'Espanya de la globalització»
- «Discursos territorials i pràctica geogràfica en l'experiència colonial espanyola al nord d'Àfrica (1876-1975)»
- «Discursos geogràfics i pràctiques colonials en el nord d'Àfrica. Una perspectiva comparativa»

#### Universitat de Lleida

- «L'impacte territorial i urbà del canvi econòmic de Catalunya (segles XIX i XX)»
- «El paper de Lleida ciutat com a centre jerarquitzador d'una àrea agroindustrial consolidada»
- «Ciutats mitjanes i intermèdies a Espanya: posicionament a la xarxa i processos recents»
- «La cohesió regional a Europa en perspectiva històrica (1850-1995)»
- «Atles socioeconòmic d'Europa. Els contrastos regionals (1850-2000)»
- «La redistribució territorial del pressupost de les comunitats europees»
- «La literatura higienista a Catalunya (1825-1891)»

#### Universitat Rovira i Virgili

- «Avaluació i minimització del biaix incorporat a les sèries més llargues de la temperatura de l'aire a Espanya associat al canvi en l'exposició dels termòmetres»
- «Dimensió espacial i temporal del canvi climàtic en el nord d'Espanya: Galícia, Vall de l'Ebre i Catalunya. Anàlisi del comportament dels elements climàtics a partir de dades instrumentals»
- «Anàlisi de la variabilitat espacial i temporal en l'ocurrència de fenòmens tèrmics extrems en el nord d'Espanya: Galícia, Serralada Cantàbrica, Vall de l'Ebre i Catalunya»
- «Detecció i modelització del canvi climàtic recent i els seus efectes a escala regional»
- «Variabilitat climàtica a Europa i l'Atlàntic Nord: diària i per dècades»
- «Augment dels riscos d'incendis i avingudes amb sinergisme per la bipolarització de les activitats econòmiques: desdoblament rural i concentració urbana a la Conca de Barberà»
- «Avaluació ambiental dels sòls d'Andorra»
- «Turisme, planificació del territori i estratègies de desenvolupament. Tendències recents a Catalunya (1990-1995)»
- «Estudi comparat i integral del desenvolupament turístic de les àrees rurals d'interior afavorides pels programes d'iniciatives de la Unió Europea: l'arc mediterrani espanyol: Catalunya»

TAULA 12 (Continuació)  
Projectes de recerca realitzats amb finançament públic (1996-2002)

Universitat Rovira i Virgili
«Avaluació dels efectes territorials de les polítiques de reestructuració de les destinacions turístiques litorals madures. Aplicació al litoral mediterrani espanyol»
«Usos i aprofitament de l'aigua en el període preindustrial a la demarcació de Tarragona»
«Les migracions llatinoamericanes a Catalunya i Andorra. Mercat de treball, sistemes assistencials, inserció social i dificultats per a la comunicació intercultural»
Centre d'Estudis Demogràfics
«Augmentaran les taxes d'activitat a l'Europa del Sud? Pronòstics a partir d'una visió sociodemogràfica»
«Demografia: una qüestió de dos sexes i quatre generacions»
«Efectes poblacionals, supervivència i característiques de la gent gran a Espanya. Tendències recents i perspectives fins al 2030»
«Emancipació domiciliar, laboral i familiar. Joves a Barcelona, Bilbao i Manchester, un estudi sociodemogràfic»
«Estudi prospectiu sobre fluxos de població immigrant»
«Immigrants 'sense papers' a Europa»
«La població de Catalunya 1787-1991. Estudi territorial»
«La transmissió acadèmica i no acadèmica del coneixement demogràfic i les seves repercussions en el debat sobre les polítiques familiars. Una anàlisi des de la perspectiva de gènere»
«Ocupació femenina i formació de famílies en contextos nacionals institucionals»
«Població i migracions a Catalunya. Estudi territorial, històric i prospectiu»
«Processos migratoris, assentament i estructures familiars: un estudi sociodemogràfic»
«Salut reproductiva de les dones africanes migrants a Espanya: reptes i implicacions per a les actuacions públiques sociosanitàries»
«Treball i residència com a factors de les migracions internes: un estudi comparatiu europeu»

TAULA 13  
Revistes acadèmiques de geografia i demografia (1996-2002)

Revista	Autors segons gènere			Total
	Articles signats per homes	Articles signats per dones	Articles amb signatura mixta	
<i>Documents d'Anàlisi Geogràfica</i>	60	46	16	122
<i>Espai-Temps</i>	11	3	1	15
<i>Notes de Geografia Física</i>	2	2	2	6
<i>Papers de Demografia*</i>	49	36	23	108
<i>Revista de Geografia**</i>	22	2	2	26
<i>Scripta-Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales</i>	282	202	37	521
<i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i>	120	33	13	166
<i>Total</i>	546	324	94	964

TAULA 13 (Continuació)  
Revistes acadèmiques de geografia i demografia (1996-2002)

Revista	Temàtica dels articles publicats					Total
	Geografia física	Geografia humana	Pensament geogràfic	Mètodes i tècniques	Altres temes	
<i>Documents d'Anàlisi Geogràfica</i>	0	61	48	9	4	122
<i>Espai-Temps</i>	0	13	2	0	0	15
<i>Notes de Geografia Física</i>	6	0	0	0	0	6
<i>Papers de Demografia*</i>	0	99	4	5	0	108
<i>Revista de Geografia**</i>	10	11	3	2	0	26
<i>Scripta-Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales</i>	3	433	37	5	43	521
<i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i>	15	86	35	3	27	166
<b>Total</b>	<b>34</b>	<b>703</b>	<b>129</b>	<b>24</b>	<b>74</b>	<b>964</b>

Revista	Localització dels articles publicats				Total
	Catalunya	Resta d'Espanya	Resta del món	Sense localització	
<i>Documents d'Anàlisi Geogràfica</i>	23	14	39	46	122
<i>Espai-Temps</i>	2	10	1	2	15
<i>Notes de Geografia Física</i>	1	5	0	0	6
<i>Papers de Demografia*</i>	25	27	31	25	108
<i>Revista de Geografia**</i>	6	8	6	6	26
<i>Scripta-Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales</i>	50	70	322	79	521
<i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i>	80	25	37	24	166
<b>Total</b>	<b>187</b>	<b>159</b>	<b>436</b>	<b>182</b>	<b>964</b>

Revista	Idioma d'aparició dels articles					Total
	Català	Espanyol	Portuguès	Francès	Anglès	
<i>Documents d'Anàlisi Geogràfica</i>	63	59	0	0	0	122
<i>Espai-Temps</i>	1	14	0	0	0	15
<i>Notes de Geografia Física</i>	0	6	0	0	0	6
<i>Papers de Demografia*</i>	15	63	0	12	18	108



TAULA 13 (Continuació)  
Revistes acadèmiques de geografia i demografia (1996-2002)

Revista	Idioma d'aparició dels articles						Total
	Català	Espanyol	Portuguès	Francès	Anglès	Italià	
<i>Revista de Geografia</i> **	5	19	2	0	0	0	26
<i>Scripta-Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales</i>	11	382	122	0	0	6	521
<i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i>	123	29	2	8	2	1	166***
<b>Total</b>	218	572	126	20	20	7	964

\* Es publiquen entre dotze i vint números anuals.

\*\* Acaba la primera època el 1999 i comença la segona el 2002.

\*\*\* Inclou un article en occità.

TAULA 14  
Llista de revistes

Llista de revistes de geografia humana seleccionades per l'ISI i incloses en la base de dades *Current Contents: Social & Behavioral Sciences* (categoria «Environmental Studies, Geography & Development» [llista completa])

*African Development Review-Revue Africaine de Developpement* (Oxford, Regne Unit)  
*Annals of Regional Science* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Annals of the Association of American Geographers* (Malden, Estats Units) (\*) (\*\*)  
*Annals of Tourism Research* (Oxford, Regne Unit)  
*Annual Review of Environment and Resources* (Palo Alto, Estats Units d'Amèrica)  
*Antipode* (Malden, Estats Units d'Amèrica) (\*)  
*Applied Geography* (Oxford, Regne Unit) (\*)  
*Area* (Londres, Regne Unit) (\*)  
*Australian Geographer* (Basingstoke, Regne Unit) (\*)  
*Canadian Geographer-Géographe Canadien* (Montreal, Canadà) (\*) (\*\*)  
*Canadian Journal of Development Studies-Revue Canadienne d'Études du Developpement* (Ottawa, Canadà)  
*Cartographic Journal* (Leeds, Regne Unit) (\*)  
*Climate Policy* (Oxford, Regne Unit)  
*Cultural Geographies* (Londres, Regne Unit) (\*)  
*Developing Economies* (Tòquio, Japó)  
*Development and Change* (Oxford, Regne Unit)  
*Disasters* (Oxford, Regne Unit)  
*Economic Development and Cultural Change* (Chicago, Estats Units d'Amèrica)  
*Economic Geography* (Worcester, Estats Units d'Amèrica) (\*) (\*\*)  
*Ecosystem Health* (Malden, Estats Units d'Amèrica)  
*Environment and Behavior* (Thousand Oaks, Estats Units d'Amèrica)  
*Environment and Development Economics* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Environment and Planning A* (Londres, Regne Unit) (\*) (\*\*)  
*Environment and Planning B-Planning & Design* (Londres, Regne Unit)

TAULA 14 (Continuació)  
Llista de revistes

Llista de revistes de geografia humana seleccionades per l'ISI i incloses en la base de dades *Current Contents: Social & Behavioral Sciences* (categoria «Environmental Studies, Geography & Development» [llista completa])

*Environment and Planning C-Government and Policy* (Londres, Regne Unit)  
*Environment and Planning D-Society & Space* (Londres, Regne Unit) (\*)  
*Environment and Urbanization* (Londres, Regne Unit)  
*Environmental Ethics* (Denton, Estats Units d'Amèrica)  
*Environmental History* (Durham, Estats Units d'Amèrica)  
*Environmental Politics* (Ilford, Regne Unit)  
*Environmental Values* (Cambridge, Regne Unit)  
*Eurasian Geography and Economics* (Palm Beach, Estats Units d'Amèrica) (\*) (\*\*)  
*Eure-Revista Latinoamericana de Estudios Urbano Regionales* (Santiago, Xile)  
*European Planning Studies* (Basingstoke, Regne Unit)  
*European Urban and Regional Studies* (Londres, Regne Unit)  
*Geoforum* (Oxford, Regne Unit) (\*)  
*Geographical Analysis* (Columbus, Estats Units d'Amèrica) (\*)  
*Geographical Journal* (Londres, Regne Unit) (\*) (\*\*)  
*Geographical Review* (Nova York, Estats Units d'Amèrica) (\*) (\*\*)  
*Geographische Zeitschrift* (Stuttgart, Alemanya) (\*)  
*Geography* (Sheffield, Regne Unit) (\*)  
*Growth and Change* (Malden, Estats Units d'Amèrica)  
*Habitat International* (Oxford, Regne Unit)  
*Human Ecology* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*IDS Bulletin-Institute of Development Studies* (Brighton, Regne Unit)  
*International Development Planning Review* (Liverpool, Regne Unit)  
*International Journal of Geographical Information Science* (Abingdon, Regne Unit) (\*)  
*International Migration* (Ginebra, Suïssa)  
*International Migration Review* (Staten Island, Estats Units d'Amèrica)  
*International Regional Science Review* (Thousand Oaks, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Architectural and Planning Research* (Chicago, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Development Studies* (Ilford, Regne Unit)  
*Journal of Economic Geography* (Oxford, Regne Unit) (\*)  
*Journal of Environmental Psychology* (Londres, Regne Unit)  
*Journal of Geography* (Indiana, Estats Units d'Amèrica) (\*)  
*Journal of Geography in Higher Education* (Basingstoke, Regne Unit) (\*)  
*Journal of Historical Geography* (Londres, Regne Unit) (\*) (\*\*)  
*Journal of Leisure Research* (Arlington, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Planning Education and Research* (Thousand Oaks, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Planning Literature* (Thousand Oaks, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Regional Science* (Malden, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Rural Studies* (Oxford, Regne Unit)  
*Journal of the American Planning Association* (Chicago, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Urban Planning and Development-ASCE* (Reston, Estats Units d'Amèrica)  
*Land Economics* (Madison, Estats Units d'Amèrica)  
*Land Use Policy* (Oxford, Regne Unit)  
*Landscape and Urban Planning* (Amsterdam, Països Baixos) (\*)

TAULA 14 (Continuació)  
Llista de revistes

Llista de revistes de geografia humana seleccionades per l'ISI i incloses en la base de dades *Current Contents: Social & Behavioral Sciences* (categoria «Environmental Studies, Geography & Development» [llista completa])

*Leisure Sciences* (Filadèlfia, Estats Units d'Amèrica)  
*Marine Policy* (Oxford, Regne Unit)  
*Mitteilungen der Osterreichischen Geographischen Gesellschaft* (Viena, Àustria) (\*)  
*Natural Resources Journal* (Albuquerque, Estats Units d'Amèrica)  
*Organization & Environment* (Thousand Oaks, Estats Units d'Amèrica)  
*Papers in Regional Science* (Nova York, Estats Units d'Amèrica) (\*)  
*Political Geography* (Oxford, Regne Unit) (\*)  
*Population and Development Review* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Population and Environment* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Professional Geographer* (Malden, Estats Units d'Amèrica) (\*) (\*\*)  
*Progress in Human Geography* (Londres, Regne Unit) (\*)  
*Progress in Planning* (Oxford, Regne Unit)  
*Public Administration and Development* (Chichester, Regne Unit)  
*Regional Science and Urban Economics* (Amsterdam, Països Baixos)  
*Regional Studies* (Basingstoke, Regne Unit) (\*)  
*Resources Policy* (Oxford, Regne Unit)  
*Scottish Geographical Journal* (Glasgow, Regne Unit) (\*)  
*Singapore Journal of Tropical Geography* (Oxford, Regne Unit) (\*)  
*Social & Cultural Geography* (Abingdon, Regne Unit) (\*)  
*Society & Natural Resources* (Filadèlfia, Estats Units d'Amèrica)  
*Studies in Comparative International Development* (Piscataway, Estats Units d'Amèrica)  
*Sustainable Development* (Chichester, Regne Unit)  
*Technological Forecasting and Social Change* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Third World Quarterly* (Basingstoke, Regne Unit)  
*Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* (Oxford, Regne Unit) (\*)  
*Transactions of the Institute of British Geographers* (Londres, Regne Unit) (\*)  
*Urban Geography* (Palm Beach, Estats Units d'Amèrica) (\*)  
*Urban Studies* (Basingstoke, Regne Unit)  
*World Development* (Oxford, Regne Unit)

\* Indica que també està inclosa en la base de dades *Social Sciences Citation Index - Geography*.

\*\* Indica que també està inclosa en la base de dades *ISI Basic Social Sciences Index - Geography*.

Llista de revistes de geografia física seleccionades per l'ISI i incloses en la base de dades  
*Science Citation Index - Geography, Physical* (llista completa)

*Antarctic Science* (Nova York, Estats Units d'Amèrica) (01,262)  
*Arctic* (Calgary, Canadà)\* (00,840)  
*Arctic, Antarctic and Alpine Research* (Boulder, Estats Units d'Amèrica)\* (00,964)  
*Earth Surface Processes and Landforms* (Chichester, Regne Unit) (01,230)  
*Geodynamica Acta* (París, França)\* (00,978)  
*Geomorphology* (Amsterdam, Països Baixos) (01,669)  
*Global and Planetary Change* (Amsterdam, Països Baixos) (01,262)

TAULA 14 (Continuació)  
Llista de revistes

Llista de revistes de geografia física seleccionades per l'ISI i incloses en la base de dades  
*Science Citation Index - Geography, Physical* (llista completa)

*Global Ecology and Biogeography* (Oxford, Regne Unit) (01,700)  
*International Journal of Geographical Information Science* (Abingdon, Regne Unit) (00,840)  
*Journal of Biogeography* (Oxford, Regne Unit)\* (01,788)  
*Journal of Coastal Research* (Lawrence, Estats Units d'Amèrica) (00,797)  
*Journal of Glaciology* (Cambridge, Regne Unit) (01,471)  
*Mountain Research and Development* (Berkeley, Estats Units d'Amèrica)\* (00,389)  
*Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* (Amsterdam, Països Baixos) (01,497)  
*Permafrost and Periglacial Processes* (Chichester, Regne Unit) (00,983)  
*Photogrammetric Engineering and Remote Sensing* (Bethesda, Estats Units d'Amèrica)\* (01,176)  
*Polar Research* (Tromsø, Noruega) (00,604)  
*Progress in Physical Geography* (Londres, Regne Unit)\* (01,048)  
*Quaternary Research* (San Diego, Estats Units d'Amèrica) (02,287)  
*Quaternary Science Reviews* (Oxford, Regne Unit) (02,842)  
*Zeitschrift für Geomorphologie* (Stuttgart, Alemanya) (00,604)

\* Indica que també està inclosa en la base de dades *ISI Basic Science Index - Geography, Physical*.  
 Les quantitats entre parèntesis indiquen el factor d'impacte del 2002, atribuït pel *Journal Citation Report*.

Llista de revistes de demografia seleccionades per l'ISI i incloses en la base de dades  
*Social Sciences Citation Index - Demography* (llista completa)

*Demography* (Washington, Estats Units d'Amèrica) \*  
*European Journal of Migration and Law* (la Haia, Països Baixos)  
*European Journal of Population-Revue Européenne de Démographie* (Dordrecht, Països Baixos)  
*International Family Planning Perspectives* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*International Migration* (Ginebra, Suïssa)  
*International Migration Review* (Staten Island, Estats Units d'Amèrica) \*  
*Journal of Biosocial Science* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Ethnic and Migration Studies* (Basingstoke, Regne Unit)  
*Journal of Population Economics* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Perspectives on Sexual and Reproductive Health* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Population* (París, França)  
*Population and Development Review* (Nova York, Estats Units d'Amèrica) \*  
*Population and Environment* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)  
*Population Bulletin* (Washington, Estats Units d'Amèrica) \*  
*Population Research and Policy Review* (Dordrecht, Països Baixos)  
*Population Studies-A Journal of Demography* (Abingdon, Regne Unit)  
*Social Biology* (Port Angeles, Estats Units d'Amèrica)  
*Studies in Family Planning* (Nova York, Estats Units d'Amèrica)

\* Indica que també està inclosa en la base de dades *ISI Basic Social Sciences Index- Geography*.

TAULA 15  
 Sistema d'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials. Llista de revistes per matèries (geografia humana)  
 elaborada pel DURSI de la Generalitat de Catalunya

Categoria A

*Annals of the Association of American Geographers*  
*Annals of Tourism Research*  
*Antipode*  
*Economic Geography*  
*Environment and Planning D-Society & Space*  
*Espaces et Sociétés*  
*European Urban and Regional Studies*  
*Geographische Zeitschrift*  
*International Journal of Urban and Regional Research*  
*Land Economics*  
*Professional Geographer*  
*Progress in Human Geography*  
*Regional Studies*  
*Sociologia Ruralis*  
*Space and Polity*  
*Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*  
*Transactions of the Institute of British Geographers*

Categoria B

*Agricultura y Sociedad*  
*Anales de Geografía de la Universidad Complutense*  
*Annales de Géographie*  
*Area*  
*Cahiers de Géographie du Québec*  
*Canadian Geographer-Géographe Canadien*  
*Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales*  
*Documents d'Anàlisi Geogràfica*  
*Ecumene*  
*Ekistics*  
*Ería*  
*L'Espace Géographique*  
*Espace, Population, Société*  
*Espaces et Temps*  
*Estudios Geográficos*  
*Études Rurales*  
*Gender, Place & Culture*  
*Geo crítica*  
*Geoforum*  
*Geographical Journal*  
*Geographical Review*  
*Géographie et Cultures*  
*Geojournal*

TAULA 15 (Continuació)  
 Sistema d'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials. Llista de revistes per matèries (geografia humana)  
 elaborada pel DURSI de la Generalitat de Catalunya

#### Categoria B

*Iberian Studies*  
*Journal of Cultural Geography*  
*Journal of Geography in Higher Education*  
*Journal of Historical Geography*  
*Journal of Rural Studies*  
*Landscape*  
*Méditerranée*  
*Papers de Demografia*  
*Papers de Turisme*  
*Planning History*  
*Planning Perspectives*  
*Political Geography*  
*Population*  
*Revista de Geografia*  
*Revista de Historia Económica*  
*Revista Española de Investigaciones Sociológicas*  
*Révue Géographique des Pyrénées et du Sud-Ouest*  
*Storia Urbana*  
*Terra d'Africa*  
*Urban Affairs*  
*Urban Geography*  
*Urban History*  
*Urban Morphology*  
*Urban Studies*

#### Categoria C

*Alisios*  
*Analele Universitatii Bucuresti-Geografia*  
*Anuario de Geografia*  
*Bloomsbury Geographer*  
*Bochumer Geographischer Arbeiten*  
*Boletim de Geografia Teorética*  
*Boletim da Sociedade de Geografia*  
*Boletim Paulista de Geografia*  
*Boletín de Estudios Geográficos*  
*Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*  
*Boletín de la Real Sociedad Geográfica*  
*Boletín de la Sociedad Geográfica*  
*Bolletino della Società Geografica Italiana*  
*Bonner Geographischer Abhandlungen*  
*Bulletin de l'Association des Géographes Français*  
*Bulletin de la Société de Géographie*

TAULA 15 (Continuació)  
 Sistema d'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials. Llista de revistes per matèries (geografia humana)  
 elaborada pel DURSI de la Generalitat de Catalunya

Categoria C

*Bulletin de la Société Géographique*  
*Bulletin de la Société Languedocienne de Géographie*  
*Cadernos de Geografia*  
*Cahiers d'Outremer*  
*Cahiers de Géographie de Besançon*  
*Cahiers Géographiques de Rouen*  
*Cartographica*  
*Cuadernos de Geografía de la Universidad de Granada*  
*Cuadernos de Geografía. Universidad de Valencia*  
*Cuadernos de Investigaciones Geográficas de la Universidad de La Rioja*  
*Didáctica Geográfica*  
*Espacio, Tiempo y Forma-Geografía (UNED)*  
*Essener Geographischer Arbeiten*  
*Estudios Regionales*  
*Fennia*  
*Finisterra*  
*Florida Geographer*  
*Freiburger Geographischer Hefte*  
*Geografia nelle Scuole*  
*Geographical Papers*  
*Geographical Papers*  
*Geographica*  
*Geografiska Annaler*  
*Heidelberger Geographische Arbeiten*  
*Hérodote*  
*L'Information Géographique*  
*Investigaciones Geográficas. Universitat d'Alacant*  
*Lund Studies in Geography*  
*Lurralde*  
*Madagascar. Revue de Géographie*  
*Mappemonde*  
*Marburger Geographische Schriften*  
*Munchener Geographische Abhandlungen*  
*Munchener Studien zur Social und Wirtschaftsgeographie*  
*Nederlandse Geographische Studies*  
*Norba. Universidad de Extremadura*  
*Norsk Geografisk Tidsskrift*  
*Ontario Geography*  
*Papeles de Geografía. Universidad de Murcia*  
*Paralelo 37. Universidad de Almería*  
*Polígonos. Universidad de León*  
*Revista Brasileira de Geografia*  
*Revista Chilena de Geopolítica*

**TAULA 15 (Continuació)**  
*Sistema d'avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials. Llista de revistes per matèries (geografia humana)*  
*elaborada pel DURSI de la Generalitat de Catalunya*

Categoria C
<i>Revista Geográfica de América Central</i>
<i>Revista Geográfica de Chile. Terra Australis</i>
<i>Revista Geográfica de la Universidad de Los Andes</i>
<i>Revista Geográfica de Valparaíso</i>
<i>Revue de Géographie Alpine</i>
<i>Revue de Géographie du Maroc</i>
<i>Revue Tunisienne de Géographie</i>
<i>Rivista Geografica Italiana</i>
<i>Scottish Geographical Magazine</i>
<i>South West Papers in Geography</i>
<i>Studii si Cercerati de Geologie, Geofizica, Geografie</i>
<i>Stuttgarter Geographische Studien</i>
<i>Tarraco</i>
<i>Terra</i>
<i>Travaux de l'Institut de Géographie de Reims</i>
<i>Travaux du Laboratoire de Géographie</i>
<i>Travaux et Documents de Géographie Tropicale</i>
<i>Travaux Géographiques de Liège</i>
<i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i>
<i>Treballs. Universitat de les Illes Balears</i>

**TAULA 16**  
*Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)*

Grup A
<i>Acta Sociologica</i> (Suècia)
<i>Ageing and Society</i> (Regne Unit)
<i>American Economic Review</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>American Historical Review</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>American Journal of Economics and Sociology</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>American Journal of Education</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>American Journal of Human Biology</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>American Journal of Sociology</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>American Sociological Review</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>Annales de Bretagne et des Pays de l'Ouest</i> (França)
<i>Annals of Human Biology</i> (Regne Unit)
<i>Annals of Regional Science</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>Annals of the Association of American Geographers</i> (Estats Units d'Amèrica)
<i>Annals of Tourism Research</i> (Regne Unit)
<i>Annual Review of Anthropology</i> (Estats Units d'Amèrica)



TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup A

*Annual Review of Sociology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Anthropological Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Anthropologie* (França)  
*Anthropology & Education Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Applied Geography* (Regne Unit)  
*Arbor* (Espanya)  
*Archives Européennes de Sociologie* (Estats Units d'Amèrica)  
*British Journal of Educational Studies* (Regne Unit)  
*British Journal of Industrial Relations* (Regne Unit)  
*British Journal of Sociology* (Regne Unit)  
*British Journal of Sociology of Education* (Regne Unit)  
*Cambridge Journal of Economics* (Regne Unit)  
*Canadian Journal of Sociology Cahiers Canadiens de Sociologie* (Canadà)  
*Canadian Journal on Aging* (Canadà)  
*Canadian Review of Sociology and Anthropology* (Canadà)  
*Comparative Education Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Comparative Studies in Society and History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Contemporary Sociology. A Journal of Reviews* (Estats Units d'Amèrica)  
*Continuity and Change* (Estats Units d'Amèrica)  
*Critique of Anthropology* (Regne Unit)  
*Cultural Anthropology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Current Anthropology. Journal of Science of Man* (Estats Units d'Amèrica)  
*Daedalus* (Estats Units d'Amèrica)  
*Demography* (Estats Units d'Amèrica)  
*Development and Change* (Regne Unit)  
*Ecological Economics* (Països Baixos)  
*Economic Development and Cultural Change* (Estats Units d'Amèrica)  
*Economic Development Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Economic Geography* (Estats Units d'Amèrica)  
*Economic History Review* (Regne Unit)  
*Economic Journal* (Regne Unit)  
*Education and Urban Society* (Estats Units d'Amèrica)  
*Educational Research* (Regne Unit)  
*Environment and Planning A* (Regne Unit)  
*Environment and Planning B - Planning and Design* (Regne Unit)  
*Environment and Planning C - Government and Policy* (Regne Unit)  
*Environment and Planning D - Society & Space* (Regne Unit)  
*Environment and Urbanization* (Regne Unit)  
*Environmental History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Estudos Ibero-Americanos* (Brasil)  
*Ethnic and Racial Studies* (Regne Unit)  
*Ethnohistory* (Estats Units d'Amèrica)  
*Ethnos* (Regne Unit)  
*Eure - Revista Latinoamericana de Estudios Urbanos y Regionales* (Xile)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup A

*European Economic Review* (Països Baixos)  
*European Journal of Industrial Relations* (Regne Unit)  
*European Journal of Migration and Law* (Països Baixos)  
*European Journal of Population* (Països Baixos)  
*European Sociological Review* (Regne Unit)  
*European Urban and Regional Studies* (Regne Unit)  
*Explorations in Economic History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Family Planning Perspectives* (Estats Units d'Amèrica)  
*Feminist Economics* (Regne Unit)  
*Feminist Review* (Regne Unit)  
*Feminist Studies* (Estats Units d'Amèrica)  
*Futures* (Regne Unit)  
*Gender & Society* (Estats Units d'Amèrica)  
*Gender and Education* (Regne Unit)  
*Gender and History* (Regne Unit)  
*Gender and Society* (Estats Units d'Amèrica)  
*Gender Work and Organization* (Regne Unit)  
*Geoforum* (Regne Unit)  
*Geographical Analysis* (Estats Units d'Amèrica)  
*Geographical Journal* (Regne Unit)  
*Geographical Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Geography* (Regne Unit)  
*Gerontologist* (Estats Units d'Amèrica)  
*Growth and Change* (Estats Units d'Amèrica)  
*Health Affairs* (Estats Units d'Amèrica)  
*Health Economics* (Regne Unit)  
*Hispania* (Espanya)  
*Hispanic American Historical Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Historical Journal* (Estats Units d'Amèrica)  
*Historical Methods* (Estats Units d'Amèrica)  
*Historical Research* (Regne Unit)  
*History* (Regne Unit)  
*History Today* (Regne Unit)  
*History Workshop Journal* (Regne Unit)  
*L'Homme. Revue Française d'Anthropologie* (França)  
*Housing Studies* (Regne Unit)  
*Human Ecology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Human Organization* (Estats Units d'Amèrica)  
*Identities. Global Studies in Culture and Power* (Regne Unit)  
*Industrial & Labor Relations Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Industrial Relations* (Estats Units d'Amèrica)  
*International Economic Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*International Family Planning Perspectives* (Estats Units d'Amèrica)  
*International History Review* (Canadà)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup A

*International Journal of Aging & Human Development* (Estats Units d'Amèrica)  
*International Journal of Comparative Sociology* (Països Baixos)  
*International Journal of Forecasting* (Països Baixos)  
*International Journal of Urban and Regional Research* (Regne Unit)  
*International Labour Review* (Suïssa)  
*International Migration Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*International Migration/Migrations Internationales* (Suïssa)  
*International Regional Science Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*International Review of Social History* (Estats Units d'Amèrica)  
*International Sociology* (Regne Unit)  
*Jaso: Journal of The Anthropological Society of Oxford* (Regne Unit)  
*Journal of Aging Studies* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of American History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Anthropological Research* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Applied Econometrics* (Regne Unit)  
*Journal of Biosocial Science* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Comparative Economics* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Comparative Family Studies* (Canadà)  
*Journal of Contemporary Ethnography* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Contemporary History* (Regne Unit)  
*Journal of Development Studies* (Regne Unit)  
*Journal of Economic Behavior & Organization* (Països Baixos)  
*Journal of Economic History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Ethnic and Migration Studies* (Regne Unit)  
*Journal of Family History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Family Issues* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Forecasting* (Regne Unit)  
*Journal of Gender Studies* (Regne Unit)  
*Journal of Geography* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Health Economics* (Països Baixos)  
*Journal of Historical Sociology* (Regne Unit)  
*Journal of Housing Economics* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Human Evolution* (Regne Unit)  
*Journal of Human Resources* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Interdisciplinary History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Labor Economics* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Latin American Studies* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Marriage & the Family* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Mediterranean Studies* (Malta)  
*Journal of Modern History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Peasant Studies* (Regne Unit)  
*Journal of Population Economics* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Regional Science* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Rural Studies* (Regne Unit)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup A

*Journal of Social History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Social Policy* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Urban Affairs* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Urban Economics* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Urban History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Women & Aging* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of Women's Health & Gender-Based Medicine* (Estats Units d'Amèrica)  
*Labour Economics* (Països Baixos)  
*Labour History* (Regne Unit)  
*Landscape and Urban Planning* (Països Baixos)  
*Oxford Bulletin of Economics and Statistics* (Regne Unit)  
*Papers in Regional Science* (Estats Units d'Amèrica)  
*Papers of the Regional Science Association* (Estats Units d'Amèrica)  
*Past & Present* (Regne Unit)  
*Perspectives on Sexual and Reproductive Health* (Estats Units d'Amèrica)  
*Population* (França)  
*Population & Development Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Population and Environment* (Estats Units d'Amèrica)  
*Population Bulletin of the Population Reference Bureau* (Estats Units d'Amèrica)  
*Population Research & Policy Review* (Països Baixos)  
*Population Studies* (Regne Unit)  
*Professional Geographer* (Estats Units d'Amèrica)  
*Progress in Human Geography* (Regne Unit)  
*Progress in Planning* (Regne Unit)  
*Quaderni Storici* (Itàlia)  
*Race and Class* (Regne Unit)  
*Regional Science and Urban Economics* (Països Baixos)  
*Regional Science and Urban Planning* (Països Baixos)  
*Regional Studies* (Regne Unit)  
*Relations Industrielles-Industrial Relations* (Canadà)  
*Research in Higher Education* (Estats Units d'Amèrica)  
*Research on Aging* (Estats Units d'Amèrica)  
*Research Policy* (Països Baixos)  
*Review of Economic Studies* (Regne Unit)  
*Review of Economics and Statistics* (Estats Units d'Amèrica)  
*Revista de Occidente* (Espanya)  
*Revue d'Histoire Moderne et Contemporaine* (França)  
*Revue Française de Sociologie* (França)  
*Rivista Storica Italiana* (Itàlia)  
*Rural Sociology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Scandinavian Journal of Economics* (Regne Unit)  
*Scottish Journal of Political Economy* (Regne Unit)  
*Sex Roles* (Estats Units d'Amèrica)  
*Signs* (Estats Units d'Amèrica)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup A

*Social Biology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Social Compass* (Regne Unit)  
*Social Forces* (Estats Units d'Amèrica)  
*Social History* (Regne Unit)  
*Social Networks* (Països Baixos)  
*Social Problems* (Estats Units d'Amèrica)  
*Social Research* (Regne Unit)  
*Social Science History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Social Science Information/Information sur les Science Sociales* (Regne Unit)  
*Sociétés* (França)  
*Society and Natural Resources* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociologia Ruralis* (Regne Unit)  
*Sociological Forum* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociological Methods and Research* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociological Perspectives* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociological Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociological Review* (Regne Unit)  
*Sociologie du Travail* (França)  
*Sociology of Education* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociology of Health and Illness* (Regne Unit)  
*Sociology. The Journal of The British Sociological Association* (Regne Unit)  
*Southern Economic Journal* (Estats Units d'Amèrica)  
*Studi Storici* (Itàlia)  
*Studies in Family Planning* (Estats Units d'Amèrica)  
*Studies in Higher Education* (Regne Unit)  
*Theoretical Population Biology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* (Regne Unit)  
*Transactions of the Institute of British Geographers* (Regne Unit)  
*Urban Affairs Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Urban Education* (Estats Units d'Amèrica)  
*Urban Geography* (Estats Units d'Amèrica)  
*Urban Studies* (Regne Unit)  
*Womens Health Issues* (Estats Units d'Amèrica)  
*Women's History Review* (Regne Unit)  
*Work, Employment and Society* (Regne Unit)  
*World Bank Economic Review* (Regne Unit)  
*World Bank Research Observer* (Regne Unit)  
*Youth and Society* (Estats Units d'Amèrica)

Grup B

*Actes de la Recherche en Sciences Sociales* (França)  
*American Sociologist* (Estats Units d'Amèrica)  
*Annales de Démographie Historique* (França)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup B

*L'Année Sociologique, L'* (França)  
*Anthropologica* (Canadà)  
*Anthropological Forum* (Austràlia)  
*Anthropological Journal of Canada* (Canadà)  
*Anthropological Journal on European Cultures* (Alemanya)  
*Anthropologie et Sociétés* (Canadà)  
*Anthropology and Humanism Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Anthropology of Work Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Australian and New Zealand Journal of Sociology* (Austràlia)  
*Australian Economic History Review* (Austràlia)  
*Australian Journal of Anthropology* (Austràlia)  
*Behavior Science Research* (Estats Units d'Amèrica)  
*Bollettino di Demografia Storica* (Itàlia)  
*Cahiers d'Anthropologie* (França)  
*Cahiers de Géographie du Québec* (Canadà)  
*Cahiers de Recherche Sociologique* (Canadà)  
*Cahiers des Sciences Humaines* (França)  
*Cahiers Internationaux de Sociologie* (França)  
*Cahiers Québécois de Démographie* (Canadà)  
*Canadian Studies in Population* (Canadà)  
*Current Sociology* (Regne Unit)  
*Demographic Research* (Alemanya)  
*Demographic Trends* (Nova Zelanda)  
*Documents d'Anàlisi Geogràfica* (Espanya)  
*Economic and Social Review* (Irlanda)  
*Économie et Statistique* (França)  
*Économie Rurale* (França)  
*L'Espace Géographique* (França)  
*Espace - Populations - Sociétés* (França)  
*Espaces et Sociétés* (França)  
*Estadística Española* (Espanya)  
*Estudios Demográficos y Urbanos* (Mèxic)  
*Estudios Migratorios Latinoamericanos* (Argentina)  
*Ethnographie* (França)  
*Ethnologie Française* (França)  
*Études Rurales* (França)  
*European Studies Review* (Regne Unit)  
*Explorations in Economic History* (Estats Units d'Amèrica)  
*Fundamentos de Antropología* (Espanya)  
*Futuribles* (França)  
*Gender, Place and Culture* (Canadà) / (Regne Unit)  
*Genus* (Itàlia)  
*Hispanic Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*L'Histoire* (França)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup B

*Histoire, Économie et Société* (França)  
*History of Education Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Iberian Studies* (Regne Unit)  
*Immigrants and Minorities* (Regne Unit)  
*Innovation. The European Journal of Social Sciences* (Regne Unit)  
*INSEE Résultats* (França)  
*International Journal of Population Geography* (Regne Unit)  
*International Migration* (Austràlia)  
*Journal des Anthropologues* (França)  
*Journal of Developing Areas* (Estats Units d'Amèrica)  
*Journal of European Economic History* (Itàlia)  
*Journal of Population Research* (Austràlia)  
*Journal of Rural development* (Índia)  
*Journal of Rural Geography* (França)  
*Journal of Social Research* (Índia)  
*Journal of The Anthropological Society of Oxford* (Regne Unit)  
*Latin America Research Review* (Estats Units d'Amèrica)  
*Latin American Perspectives* (Regne Unit)  
*Local Population History* (Regne Unit)  
*Lund Studies in Geography* (Suècia)  
*Man (Royal Anthropological institute)* (Regne Unit)  
*Mathematical Population Studies* (Estats Units d'Amèrica)  
*Mediterranean Historical Review* (Israel)  
*Milbank Memorial Fund Quarterly-Health and Society* (Estats Units d'Amèrica)  
*Mouvement Social, Le* (França)  
*Netherlands Journal of Social Sciences* (Països Baixos)  
*Notas de Población* (Xile)  
*Population Bulletin of the United Nations* (Estats Units d'Amèrica)  
*Population Reports* (Estats Units d'Amèrica)  
*Population Trends* (Regne Unit)  
*Recherches Sociologiques* (Bèlgica)  
*Research in Economic Anthropology* (Regne Unit)  
*Review of Population and Social Policy* (Japó)  
*Review of Social Economy* (Estats Units d'Amèrica)  
*Reviews in Anthropology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Revista Brasileira de Estudos de População* (Brasil)  
*Revista de Demografía Histórica* (Espanya)  
*Revista Mexicana de Sociología* (Mèxic)  
*Revista Uruguaya de Ciencias Sociales* (Uruguai)  
*Revue Économique* (França)  
*Revue Européenne des Migrations Internationales* (França)  
*Revue Géographique des Pyrénées et Du Sud-Ouest* (França)  
*Revue Historique* (França)  
*Rivista di Antropologia* (Itàlia)

TAULA 16 (Continuació)  
 Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup B

*Rivista di Sociologia* (Itàlia)  
*Social Anthropology. Journal of E. A. S. A.* (Regne Unit)  
*Social Identities. Journal for the Study of Race, Nation and Culture* (Estats Units d'Amèrica / Sud-àfrica)  
*Sociological Inquiry* (Estats Units d'Amèrica)  
*Sociologie et Sociétés* (Canadà)  
*South European Society and Politics* (Regne Unit)  
*Southwestern Journal of Anthropology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Statistics & Operations Research Transactions* (Espanya)  
*Studi di Sociologia* (Itàlia)  
*Studi Emigrazione* (Itàlia)  
*Studies in Cultures, Organizations and Societies* (Regne Unit)  
*The History of Family. An International Quarterly* (Estats Units d'Amèrica)  
*Trabalhos de Anthropologia e Etnologia* (Portugal)  
*Transactions of The Anthropological Society of Washington* (Estats Units d'Amèrica)  
*Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems* (Estats Units d'Amèrica)  
*Urban Anthropology* (Estats Units d'Amèrica)  
*Urban Life* (Regne Unit)  
*Women's Studies International Forum* (Regne Unit)

Grup C

*Anales de Geografía de la Universidad Complutense* (Espanya)  
*Antropología* (Espanya)  
*Berceo* (Espanya)  
*Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* (Espanya)  
*Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales* (Espanya)  
*Cuadernos Aragoneses de Economía* (Espanya)  
*Cuadernos de Antropología* (Espanya)  
*Cuadernos de Economía* (Xile)  
*Cuadernos de Geografía. Universitat de València* (Espanya)  
*Cuadernos de Información Económica* (Espanya)  
*Cuadernos Económicos de Iice* (Espanya)  
*Estadística Española* (Espanya)  
*Estudios de Historia Social* (Espanya)  
*Estudios Geográficos (Spain)* (Espanya)  
*Estudis d'Història Agrària* (Espanya)  
*Hacienda Pública Española* (Espanya)  
*Historia 16* (Espanya)  
*Historia Agraria* (Espanya)  
*Historia Contemporánea* (Espanya)  
*Historia Social* (Espanya)  
*Historia Urbana* (Espanya)  
*Información Comercial Española* (Espanya)



TAULA 16 (Continuació)  
Llista de revistes d'interès per a la demografia (elaborada al CED el 2003)

Grup C

*Investigaciones Económicas* (Espanya)  
*Investigaciones Regionales* (Espanya)  
*Manuscrits* (Espanya)  
*Migraciones* (Espanya)  
*Moneda y Crédito* (Espanya)  
*Nota d'Economia* (Espanya)  
*Papeles de Economía Española* (Espanya)  
*Papeles de Geografía. Universidad de Murcia* (Espanya)  
*Papers. Revista de Sociología* (Espanya)  
*Polígonos. Universidad de León* (Espanya)  
*Política y Sociedad* (Estats Units d'Amèrica)  
*Quaderns de l'Institut Català d'Antropologia* (Espanya)  
*Recerques* (Espanya)  
*Revista Catalana de Sociología* (Espanya)  
*Revista de Antropología* (Espanya)  
*Revista de Antropología Social* (Espanya)  
*Revista de Demografía Histórica* (Espanya)  
*Revista de Economía* (Espanya)  
*Revista de Economía Aplicada* (Espanya)  
*Revista de Geografía* (Espanya)  
*Revista de Gerontología* (Espanya)  
*Revista de Historia Económica* (Espanya)  
*Revista de Historia Industrial* (Espanya)  
*Revista del Instituto de Antropología* (Espanya)  
*Revista d'Etnologia de Catalunya* (Espanya)  
*Revista Econòmica de Catalunya* (Espanya)  
*Revista Española de Economía* (Espanya)  
*Revista Española de Estudios Agrosociales y Pesqueros* (Espanya)  
*Revista Española de Investigaciones Sociológicas* (Espanya)  
*Revista Española de Salud Pública* (Espanya)  
*Revista Internacional de Sociología* (Espanya)  
*Sistema. Revista de Ciencias Sociales* (Espanya)  
*Treballs de la Societat Catalana de Geografia* (Espanya)

Grup A: Correspon a una preselecció de revistes que apareixen indexades en el *Social Science Citation Index* (a data d'octubre de 2003). A efecte de classificació són les considerades pels organismes d'avaluació científica com les més importants.

Grup B: Revistes de difusió internacional i reconegut prestigi dins de l'àmbit de recerca tot i que no apareguin en el primer grup.

Grup C: Revistes de menor difusió, sobretot espanyoles i catalanes, però que mantenen un elevat nivell de qualitat i són punt de referència per a l'àmbit nacional.

TAULA 17  
*Publicacions del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED, segons el tipus de document*

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Tipus de document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	46	54	49	29	22	23	8	231
Capítols de llibres	37	40	41	36	15	17	5	191
Llibres	7	9	9	12	6	2	36	81
<b>Total</b>	<b>90</b>	<b>103</b>	<b>99</b>	<b>77</b>	<b>43</b>	<b>42</b>	<b>49</b>	<b>503</b>

## b) Universitat de Barcelona

Tipus de document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	48	52	51	49	59	43	30	332
Capítols de llibres	55	63	46	68	59	55	38	384
Llibres	32	19	38	52	25	5	3	174
<b>Total</b>	<b>135</b>	<b>134</b>	<b>135</b>	<b>169</b>	<b>143</b>	<b>103</b>	<b>71</b>	<b>890</b>

## c) Universitat de Girona

Tipus de document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	19	12	s. d.	s. d.	s. d.	13	6	50
Capítols de llibres	8	12	s. d.	s. d.	s. d.	9	20	49
Llibres	6	3	s. d.	s. d.	s. d.	3	4	16
<b>Total</b>	<b>33</b>	<b>27</b>	<b>s. d.</b>	<b>s. d.</b>	<b>s. d.</b>	<b>25</b>	<b>30</b>	<b>115</b>

## d) Universitat de Lleida

Tipus de document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	2	7	6	6	7	6	10	44
Capítols de llibres	2	7	5	10	13	2	1	40
Llibres	4	3	3	2	4	2	1	19
<b>Total</b>	<b>8</b>	<b>17</b>	<b>14</b>	<b>18</b>	<b>24</b>	<b>10</b>	<b>12</b>	<b>103</b>

TAULA 17 (Continuació)  
Publicacions del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED,  
segons el tipus de document

## e) Universitat Rovira i Virgili

Tipus de document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	12	6	6	7	3	2	11	47
Capítols de llibres	5	13	7	19	16	18	8	86
Llibres	2	3	1	1	2	5	1	15
<b>Total</b>	19	22	14	27	21	25	20	148

## f) Centre d'Estudis Demogràfics

Tipus de document	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Articles	18	15	12	14	14	9	8	90
Capítols de llibres	18	19	16	19	14	13	15	114
Llibres	3	1	3	4	2	1	7	21
<b>Total</b>	39	35	31	37	30	23	30	225

S. d.: Sense dades.

La quantificació de les publicacions del personal del CED exclou els seus textos apareguts a *Papers de Demografia*, revista editada pel mateix CED.

TAULA 18  
Publicacions del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED,  
segons el lloc d'edició del document

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Lloc d'edició	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	48	64	59	56	29	20	40	316
Resta d'Espanya	21	26	15	9	7	6	2	87
Resta del món	21	13	25	12	7	16	7	101
<b>Total</b>	90	103	99	77	43	42	49	503

## b) Universitat de Barcelona

Lloc d'edició	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	60	85	92	117	95	61	48	558
Resta d'Espanya	38	33	25	27	33	30	13	199
Resta del món	37	16	18	25	15	12	10	133
<b>Total</b>	135	134	135	169	143	103	71	890

TAULA 18 (Continuació)  
Publicacions del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED,  
segons el lloc d'edició del document

## c) Universitat de Girona

Lloc d'edició	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	18	10	s. d.	s. d.	s. d.	16	22	66
Resta d'Espanya	11	10	s. d.	s. d.	s. d.	4	6	31
Resta del món	4	7	s. d.	s. d.	s. d.	5	2	18
<b>Total</b>	<b>33</b>	<b>27</b>	<b>s. d.</b>	<b>s. d.</b>	<b>s. d.</b>	<b>25</b>	<b>30</b>	<b>115</b>

## d) Universitat de Lleida

Lloc d'edició	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	4	10	11	12	20	9	9	75
Resta d'Espanya	4	5	1	3	4	1	2	20
Resta del món	0	2	2	3	0	0	1	8
<b>Total</b>	<b>8</b>	<b>17</b>	<b>14</b>	<b>18</b>	<b>24</b>	<b>10</b>	<b>12</b>	<b>103</b>

## e) Universitat Rovira i Virgili

Lloc d'edició	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	10	10	6	14	15	16	10	81
Resta d'Espanya	8	10	6	9	6	4	7	50
Resta del món	1	2	2	4	0	5	3	17
<b>Total</b>	<b>19</b>	<b>22</b>	<b>14</b>	<b>27</b>	<b>21</b>	<b>25</b>	<b>20</b>	<b>148</b>

## f) Centre d'Estudis Demogràfics

Lloc d'edició	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	25	26	24	20	14	14	15	138
Resta d'Espanya	11	6	4	14	7	6	8	56
Resta del món	3	3	3	3	9	3	7	31
<b>Total</b>	<b>39</b>	<b>35</b>	<b>31</b>	<b>37</b>	<b>30</b>	<b>23</b>	<b>30</b>	<b>225</b>

S. d.: Sense dades.

La quantificació de les publicacions del personal del CED exclou els seus textos apareguts a *Papers de Demografia*, revista editada pel mateix CED.

TAULA 19  
 Comunicacions i ponències presentades en congressos científics per part del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED, segons el lloc del congrés

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	1	4	16	4	10	15	0	50
Resta d'Espanya	4	14	3	10	9	6	1	47
Resta del món	6	10	6	11	8	15	4	60
<b>Total</b>	11	28	25	25	27	36	5	157

## b) Universitat de Barcelona

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	18	24	19	31	19	15	8	134
Resta d'Espanya	28	16	23	22	12	22	16	139
Resta del món	15	16	16	7	13	16	6	89
<b>Total</b>	61	56	58	60	44	53	30	362

## c) Universitat de Girona

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	22	5	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	18	45
Resta d'Espanya	13	6	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	5	24
Resta del món	7	5	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	0	12
<b>Total</b>	42	16	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	23	81

## d) Universitat de Lleida

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	s. d.	3	4	4	5	1	0	17
Resta d'Espanya	s. d.	0	0	0	1	3	1	5
Resta del món	s. d.	4	0	1	4	0	1	10
<b>Total</b>	s. d.	7	4	5	10	4	2	32

TAULA 19 (Continuació)

Comunicacions i ponències presentades en congressos científics per part del personal docent i investigador vinculat als departaments de geografia de les universitats catalanes i al CED, segons el lloc del congrés

## e) Universitat Rovira i Virgili

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	4	0	4	5	6	1	0	20
Resta d'Espanya	1	4	0	0	4	7	4	20
Resta del món	0	0	1	6	0	4	0	11
<b>Total</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>11</b>	<b>10</b>	<b>12</b>	<b>4</b>	<b>51</b>

## f) Centre d'Estudis Demogràfics

Lloc del congrés	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	0	0	1	3	3	2	2	11
Resta d'Espanya	2	2	7	1	13	4	12	41
Resta del món	1	3	3	8	4	12	2	33
<b>Total</b>	<b>3</b>	<b>5</b>	<b>11</b>	<b>12</b>	<b>20</b>	<b>18</b>	<b>16</b>	<b>85</b>

S. d.: Sense dades.

TAULA 20

Revistes acadèmiques de geografia no publicades a Catalunya, en les quals hi ha geògrafs i geògrafes, demògrafs i demògrafes catalans en els consells editorials o assessors (1996-2002)\*

Nom de la revista
<i>ACME. An International E-Journal for Critical Geographies</i> (Kelowna, Canadà)
<i>Agricultura y Sociedad</i> (Madrid, Espanya)
<i>Annals of the Association of American Geographers</i> (Washington, Estats Units)
<i>Boletín de Estudios Geográficos</i> (Mendoza, Argentina)
<i>Boletín de la Asociación de Demografía Histórica</i> (Madrid, Espanya)
<i>Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles</i> (Madrid, Espanya)
<i>Cahiers de Géographie du Québec</i> (Sainte-Foy, Canadà)
<i>Cuadernos de Geografía</i> (València, Espanya)
<i>Cuadernos de Investigación Geográfica</i> (Logronyo, Espanya)
<i>Cuadernos Geográficos</i> (Granada, Espanya)
<i>Cuatremario y Geomorfología</i> (Logronyo, Espanya)
<i>Earth Surface Processes and Landforms</i> (Chichester, Regne Unit)
<i>Ería</i> (Oviedo, Espanya)
<i>Estudios Geográficos</i> (Madrid, Espanya)
<i>Estudios Migratorios</i> (Santiago de Compostela, Espanya)
<i>European Urban and Regional Studies</i> (Londres, Regne Unit)
<i>Fennia. International Journal of Geography</i> (Hèlsinki, Finlàndia)
<i>Finisterra. Revista Portuguesa de Geografia</i> (Lisboa, Portugal)

TAULA 20 (Continuació)  
 Revistes acadèmiques de geografia no publicades a Catalunya, en les quals hi ha geògrafs i geògrafes,  
 demògrafs i demògrafes catalans en els consells editorials o assessors (1996-2002)\*

Nom de la revista
<i>Geographica</i> (Saragossa, Espanya)
<i>Géographie et Cultures</i> (París, França)
<i>Investigaciones Geográficas</i> (Mèxic, Mèxic)
<i>Journal of Geography in Higher Education</i> (Northampton, Regne Unit)
<i>Méditerranée. Revue Géographique des Pays Méditerranéens</i> (Ais de Provença, França)
<i>Migration</i> (Berlín, Alemanya)
<i>Papeles de Geografía</i> (Múrcia, Espanya)
<i>Polígonos. Revista de Geografía</i> (Lleó, Espanya)
<i>Progress in Human Geography</i> (Londres, Regne Unit)
<i>Revista de Geografía. Norte Grande</i> (Santiago, Xile)
<i>Revista Geográfica de Valparaíso</i> (Valparaíso, Xile)
<i>Revue Géographique des Pyrénées et du Sud-Ouest</i> (Tolosa de Llenguadoc, França)
<i>Rivista Geografica Italiana</i> (Florència, Itàlia)
<i>Social &amp; Cultural Geography</i> (Abingdon, Regne Unit)
<i>The Arab World Geographer-Le Géographe du Monde Arabe</i> (Akron, Estats Units)
<i>Zeitschrift für Geomorphologie</i> (Berlín, Alemanya)

\* Dades obtingudes parcialment de Riera, Garcia-Ramon, Oliver-Frauca, Lavall (2004).

TAULA 21  
 Documents signats per geògrafs i geògrafes de centres de recerca localitzats a Catalunya  
 i publicats en revistes seleccionades per l'ISI (1996-2002)

Nom de la revista	Revistes on s'ha publicat	
	Nombre de documents	Nombre de citacions
<i>International Journal of Climatology</i>	6	38
<i>Climatic Change</i>	6	9
<i>European Urban and Regional Studies</i>	3	3
<i>Earth Surface Processes and Landforms</i>	2	5
<i>Forest Ecology and Management</i>	2	3
<i>Economic Geography</i>	2	2
<i>Zeitschrift für Geomorphologie</i>	2	1
<i>Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie</i>	2	0
<i>Regional Studies</i>	2	0
<i>Bulletin de la Société Géologique de France</i>	1	13
<i>Journal of Geophysical Research-Atmospheres</i>	1	10
<i>Quaternary Science Reviews</i>	1	9
<i>Journal of Geography in Higher Education</i>	1	9
<i>Lecture Notes in Computer Science</i>	1	8
<i>Science of the Total Environment</i>	1	7
<i>Ocean &amp; Coastal Management</i>	1	6
<i>Geomorphology</i>	1	4
<i>IEEE Transactions on Geoscience and Remote Sensing</i>	1	4

TAULA 21  
*Documents signats per geògrafs i geògrafes de centres de recerca localitzats a Catalunya  
i publicats en revistes seleccionades per l'ISI (1996-2002)*

Nom de la revista	Revistes on s'ha publicat	
	Nombre de documents	Nombre de citacions
<i>Landscape and Urban Planning</i>	1	3
<i>International Journal of Remote Sensing</i>	1	3
<i>Journal of Sedimentary Research</i>	1	3
<i>Annals of Tourism Research</i>	1	3
<i>Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology</i>	1	2
<i>Environment</i>	1	1
<i>Permafrost and Periglacial Processes</i>	1	1
<i>European Journal of Population-Revue Européenne de Démographie</i>	1	0
<i>Ecology</i>	1	0
<i>Continuity and Change</i>	1	0
<i>Quaternary International</i>	1	0
<i>Tourism Management</i>	1	0
<i>Journal of Historical Geography</i>	1	0
<i>Coastal Management</i>	1	0
<i>Cartographic Journal</i>	1	0
<i>Economic and Industrial Democracy</i>	1	0
<i>Applied Geography</i>	1	0
<i>International Journal of Biometeorology</i>	1	0
<i>Urban Studies</i>	1	0
<i>Environment and Planning D-Society &amp; Space</i>	1	0
<i>Geoforum</i>	1	0
<i>Total</i>	57	147

Documents segons l'adscripció acadèmica dels autors i les autores		
Centre acadèmic	Nombre de documents*	Nombre de citacions
UB	27	83
UAB	25	48
UdG	5	11
CSIC	4	30
UdL	2	5
UPC	1	7
URV	1	0
CREAF	1	0
Altres	1	0
<i>Total</i>	66	184

\* El nombre de documents ara indicats és superior al de l'anterior taula ja que es refereix a les diferents afiliacions dels autors: un article signat conjuntament per un autor de la UB i un altre de la UAB consta aquí dues vegades, una per cada universitat.



TAULA 21 (Continuació)  
 Documents signats per geògrafs i geògrafes de centres de recerca localitzats a Catalunya  
 i publicats en revistes seleccionades per l'ISI (1996-2002)

Documents segons origen dels coautors i les coautores		
País	Nombre de documents**	Nombre de citacions
Resta d'Espanya	12	37
Regne Unit	7	44
Itàlia	7	28
Alemanya	6	35
Suïssa	6	34
Suècia	4	36
Grècia	3	34
Portugal	3	34
Estats Units d'Amèrica	3	19
Hongria	3	6
República Txeca	3	4
Dinamarca	2	26
Islàndia	2	26
França	2	13
Bèlgica	2	10
Israel	2	7
Polònia	1	3
<i>Total</i>	68	396

\*\* El nombre de documents ara indicats és superior al de la primera taula ja que es refereix als diferents orígens dels autors: un article signat per un autor català conjuntament amb un autor britànic i un altre d'italià consta aquí dues vegades, una per cada país.

Nombre d'autors de cada article		
Nombre d'autors	Nombre de documents	Nombre de citacions
1	13	2
2	19	31
3	4	10
4	7	18
5	1	0
6	6	46
7	0	0
8	0	0
9	0	0
10 o més	7	40
<i>Total</i>	57	147

La taula 21 ha estat elaborada per Ferran Lavall i Vigas, de l'AGAUR, a partir del processament de la base de dades NCR-Spain 1981-2002 (ISI), adquirida per la Generalitat de Catalunya.

TAULA 22

*Tesis lligides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes, segons el seu àmbit de referència*

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Àmbit	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	2	3	3	1	5	3	4	21
Resta d'Espanya	1	1	0	0	2	0	1	5
Resta del món	1	0	1	0	1	1	3	7
Sense localització	0	0	0	0	0	0	0	0
No determinat	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	4 (267)	4 (244)	4 (346)	1 (229)	8 (297)	4 (293)	8 (308)	33 (1.984)

## b) Universitat de Barcelona

Àmbit	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	2	3	1	4	3	1	1	15
Resta d'Espanya	4	4	2	3	1	1	1	16
Resta del món	3	2	2	1	10	3	4	25
Sense localització	0	0	0	1	0	0	0	1
No determinat	0	1	0	0	0	0	0	1
<i>Total</i>	9 (463)	10 (435)	5 (420)	9 (397)	14 (480)	5 (467)	6 (480)	58 (3.142)

## c) Universitat de Girona

Àmbit	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	0	0	0	0	0	0	0	0
Resta d'Espanya	0	0	0	0	0	0	0	0
Resta del món	0	0	1	0	0	0	0	1
Sense localització	0	0	0	0	0	0	0	0
No determinat	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	0 (15)	0 (28)	1 (29)	0 (31)	0 (32)	0 (37)	0 (26)	1 (198)

TAULA 22 (Continuació)

Tesis llegides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes, segons el seu àmbit de referència

## d) Universitat de Lleida

Àmbit	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	0	1	0	0	0	0	0	1
Resta d'Espanya	0	0	0	0	0	0	0	0
Resta del món	0	0	0	0	0	0	0	0
Sense localització	0	0	0	0	0	0	0	0
No determinat	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	0 (26)	1 (30)	0 (33)	0 (36)	0 (25)	0 (38)	0 (33)	1 (221)

## e) Universitat Rovira i Virgili

Àmbit	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	2	1	0	0	1	0	0	4
Resta d'Espanya	0	0	0	0	0	0	0	0
Resta del món	0	0	0	0	0	0	0	0
Sense localització	0	0	0	0	0	0	0	0
No determinat	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	2 (25)	1 (30)	0 (38)	0 (27)	1 (42)	0 (55)	0 (54)	4 (271)

## f) Total

Àmbit	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Catalunya	6	8	4	5	9	4	5	41
Resta d'Espanya	5	5	2	3	3	1	2	21
Resta del món	4	2	4	1	11	4	7	33
Sense localització	0	0	0	1	0	0	0	1
No determinat	0	1	0	0	0	0	0	1
<i>Total</i>	15 (904)	16 (941)	10 (1.056)	10 (903)	23 (1.085)	9 (1.092)	14 (1.158)	97 (7.139)

Entre parèntesis, el total de tesis llegides a cada universitat i el total de tesis del conjunt del sistema universitari català.

TAULA 23

*Tesis lligides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes, segons el seu tema*

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Tema	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Geografia física	0	0	0	0	1	0	1	2
Geografia humana	4	4	4	1	6	3	6	28
Pensament geogràfic	0	0	0	0	1	0	0	1
Mètodes i tècniques	0	0	0	0	0	1	1	2
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	4	4	4	1	8	4	8	33

## b) Universitat de Barcelona

Tema	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Geografia física	4	2	2	3	4	2	0	17
Geografia humana	3	6	2	3	9	3	5	31
Pensament geogràfic	1	2	1	0	0	0	1	5
Mètodes i tècniques	1	0	0	2	1	0	0	4
Altres	0	0	0	1	0	0	0	1
<i>Total</i>	9	10	5	9	14	5	6	58

## c) Universitat de Girona

Tema	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Geografia física	0	0	0	0	0	0	0	0
Geografia humana	0	0	1	0	0	0	0	1
Pensament geogràfic	0	0	0	0	0	0	0	0
Mètodes i tècniques	0	0	0	0	0	0	0	0
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	0	0	1	0	0	0	0	1

TAULA 23 (Continuació)  
Tesis lligides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes, segons el seu tema

## d) Universitat de Lleida

Tema	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Geografia física	0	0	0	0	0	0	0	0
Geografia humana	0	1	0	0	0	0	0	1
Pensament geogràfic	0	0	0	0	0	0	0	0
Mètodes i tècniques	0	0	0	0	0	0	0	0
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	0	1	0	0	0	0	0	1

## e) Universitat Rovira i Virgili

Tema	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Geografia física	0	0	0	0	0	0	0	0
Geografia humana	1	1	0	0	1	0	0	3
Pensament geogràfic	0	0	0	0	0	0	0	0
Mètodes i tècniques	1	0	0	0	0	0	0	1
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Total</i>	2	1	0	0	1	0	0	4

## f) Total

Tema	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Geografia física	4	2	2	3	5	2	1	19
Geografia humana	8	12	7	4	16	6	11	64
Pensament geogràfic	1	2	1	0	1	0	1	6
Mètodes i tècniques	2	0	0	2	1	1	1	7
Altres	0	0	0	1	0	0	0	1
<i>Total</i>	15	16	10	10	23	9	14	97

TAULA 24

*Tesis llegides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes, segons autors i idioma*

## a) Universitat Autònoma de Barcelona

Autors i idiomes	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Llegides per homes	2	1	4	1	4	3	4	19
Llegides per dones	2	3	0	0	4	1	4	14
Llegides en català	2	2	2	1	5	4	3	19
Llegides en espanyol	2	2	2	0	3	0	5	14
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Total</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>33</b>

## b) Universitat de Barcelona

Autors i idiomes	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Llegides per homes	8	7	4	5	9	3	3	39
Llegides per dones	1	3	1	4	5	2	3	19
Llegides en català	3	2	2	4	3	1	1	16
Llegides en espanyol	6	7	3	5	9	3	5	38
Altres	0	1 (anglès)	0	0	2 (portuguès)	1 (portuguès)	0	4
<b>Total</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	<b>5</b>	<b>9</b>	<b>14</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>58</b>

## c) Universitat de Girona

Autors i idiomes	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Llegides per homes	0	0	1	0	0	0	0	1
Llegides per dones	0	0	0	0	0	0	0	0
Llegides en català	0	0	1	0	0	0	0	1
Llegides en espanyol	0	0	0	0	0	0	0	0
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Total</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>

TAULA 24 (Continuació)  
Tesis llegides en el marc dels programes de doctorat en geografia de les universitats catalanes, segons autors i idioma

## d) Universitat de Lleida

Autors i idiomes	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Llegides per homes	0	1	0	0	0	0	0	1
Llegides per dones	0	0	0	0	0	0	0	0
Llegides en català	0	0	0	0	0	0	0	0
Llegides en espanyol	0	1	0	0	0	0	0	1
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Total</b>	0	1	0	0	0	0	0	1

## e) Universitat Rovira i Virgili

Autors i idiomes	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Llegides per homes	1	1	0	0	1	0	0	3
Llegides per dones	1	0	0	0	0	0	0	1
Llegides en català	1	1	0	0	1	0	0	3
Llegides en espanyol	1	0	0	0	0	0	0	1
Altres	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Total</b>	2	1	0	0	1	0	0	4

## f) Total

Autors i idiomes	Any							Total
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Llegides per homes	11	10	9	6	14	6	7	63
Llegides per dones	4	6	1	4	9	3	7	34
Llegides en català	6	5	5	5	9	5	4	39
Llegides en espanyol	9	10	5	5	12	3	10	54
Altres	0	1 (anglès)	0	0	2 (portuguès)	1 (portuguès)	0	4
<b>Total</b>	15	16	10	10	23	9	14	97

